CONSTANTIN PĂDUREANU

•

Minutul de la miezul nopţii

Coperta : ALINA ROȘCA

ISBN 973-38-0011-2

CONSTANTIN PĂDUREANU

Minutul de la miezul nopții

SCRISUL ROMÂNESC
Craiova, 1989

Părinţilor mei

Minutul de la miezul nopţii

După-amiaza a trecut greu. Gînduri negre îmi dădeau tîrcoale. De la sediul ceapeului plecasem mai devreme ca-n alte dăţi, iar Bălan, preşedintele, n-a zis nimic, m-a privit doar şi, văzîndu-mă supărat, a înţeles totul. Stăteam în camera mea pe un scaun, aproape de fereastră, şi mă uitam pe uliţa Salcîmilor pînă aproape de castelul de apă. Maică-mea era acasă, undeva prin fundul grădinii, culegea căpşuni. Poarta se deschise brusc şi intră Mihaela, fetiţa mea. Venea de la şcoală. Am închis ochii şi mi-am amintit de chipul soţiei, ce mult semănau ele două şi totuşi Marta de ce mă părăsise ? Mulţi spuneau că plecase cu pictorul Niki Buciumeanu din municipiul nostru, Coveia, în Capitală. Ce să caute ea acolo ?! N-am înţeles niciodată ! El, da artist, autor a trei expoziţii naţionale, nume cunoscut în ţară : pregătea o retrospectivă pentru Praga. Era un tip trecut de 40 de ani, căsătorit de zece ani cu o femeie tînără şi frumoasă, cu care stătea doar trei luni pe an. Dar Marta ce să facă în Capitală cu Agronomia ei ?

Abia reuşisem s-o aduc pe acelaşi loc cu mine prin rugămintea tatălui meu, factor poştal în Coveia, la ministrul adjunct al agriculturii, pe care-l avusese în sector. Şi acum dispăruse fără să spună un cuvînt,

doar poate... Din şirul gîndurilor, m-a trezit fiemea, strigîndu-mă. Am ieşit din casă, mama se întorsese din grădină cu o strachină plină cu căpşuni. Le spăla lîngă fîntînă şi-i dădea Mihaelei să mănînce. M-am apropiat de ele, am luat cîteva în mînă şi am pornit încet spre poartă. Mihaela m-a urmat, întrebîndu-mă :

— Unde pleci, tăticule ?

— Am puţină treabă, am să vin repede...

M-am lăsat pe genunchi, mi-am trecut mîna stîngă după mijlocul ei şi i-am dat prima căpşună. La cea de-a doua am păcălit-o şi mi-a prins degetul în dinţi, strîngîndu-l cu putere. N-am scos un cuvînt şi am privit urmele dinţilor ei.

— Să vii mai devreme, Andrule, am de scris o compunere şi nu ştiu cum s-o fac !

Am aprobat din cap în semn că am înţeles dorinţa ei şi am pornit împreună spre poartă.

— Mihăiţă, încearcă ceva la ea şi, cînd mă întorc, o refacem noi, da ? Întotdeauna procedam aşa. Nu ştiam cît voi sta prin sat, aşa că am adăugat :

— S-ar putea să întîrzii, mănînci cu bunicii şi te culci...

Am sărutat-o. O clipă am avut impresia că, lîngă mine, este Marta, care mă privea întotdeauna neîncrezătoare cu ochii ei albaştri şi mari. Nici mama, care era foarte receptivă la zvonurile oamenilor, nu mi-a mai zis nimic. Mă cicălise destul în restul timpului : „Ce tot cauţi la educatoarea aia ? Ţi-au ieşit vorbe şi hotărăşte-te odată, că dacă tărăgănezi lucrurile, nu este de-a bună !“ Se gîndise probabil că, fiind sfîrşit de săptămînă, am nevoie de puţină linişte. Cît priveşte gura lumii, mi se făcuse greaţă de ea, mai mult mă durea lipsa Martei şi acum îmi dădeam seama că nu-mi

puteam lua gîndul de la ea. Dar, fie ce o fi, voi lupta şi cu mine însumi, dacă este nevoie şi, de se întoarce, n-o mai primesc.

Am apucat-o pe uliţă spre deal. După ce am trecut de grădiniţă, cam la a treia casă stătea, la o mătuşă, educatoarea Lidia Popescu. Mi-am privit ceasul, era prea din timp, alteori făceam o petrecere cu băieţii şi apoi veneam la ea. Atunci mi-am amintit că nu-i spusesem tehnicianului dentar, Tibi, că trec pe la „Trei duzi", aşa numisem noi M.A.T.-ul de lîngă Sfatul Popular, că avea în faţa lui trei duzi înalţi şi groşi. Şi parcă, totuşi, aş fi vrut să dau iar pe la M.A.T. Ştiam că o voi găsi acolo pe Tanţa, ospătăriţa, frigînd mici şi servind bere la halbă. Nu-mi dădeam seama de ce de la un timp, privindu-i bluza uşoară de vară cum îi mulează trupul şi sînii mari şi cărnoşi, ca ai Martei, parcă îmi venea să-mi fac bagajele şi să-mi pierd din urmă. Dar era la mijloc Mihaela, pe care trebuia s-o cresc şi mă gîndeam cu groază, încă de pe acum, ce-i voi spune cînd va fi mare : că mămica ei ne-a părăsit ! .

Şi-apoi, odată intrat în cîrciumă, va afla Tibi că sînt acolo şi-i va chema pe Fane, saxofonistul, şi pe Nicolae, acordeonistul, şi iar ne vom întinde la chef pînă dinspre ziuă. Cei doi erau tractorişti la secţia de mecanizare şi, în timpul liber, artişti amatori şi cîntăreţi pe la nunţi, colaboratori ai Radioteleviziunii — aşa cum au declarat, cînd au fost la o nuntă la Dunăre, pe lîngă Potelu. Iar Fane, cînd se îmbată, îmi zice :

— Tov. inginer, eu sînt muzician mare, ca Ion Voicu...

De Lidia, educatoarea, mă ataşasem sufleteşte şi începusem să ţin la ea. Dar ce să-i faci cu mama, care nici nu vroia s-o vadă şi mă bodogănea toată ziua la cap cu profesoara de română, divorţată şi cu un băie-

ţel de patru ani, însă mie nu-mi plăcea. Tot gîndindu-mă, m-am pomenit intrînd prin fundul grădinii la Lidia. Am bătut în geam. A ieşit repede şi a sărit de gîtul meu, sărutîndu-mă. Cu patimă.

— Te aşteptam, poftim. De ce ai întîrziat ?

Nu i-am răspuns. M-am aşezat pe un scaun. Patul era făcut, Lidia purta un capot de casă, alb. Îi vedeam formele trupului prin el, îl avea descheiat la ultimii doi nasturi de jos şi, cînd păşea prin odaie, i se dezvelea pulpa albă. S-a scuzat pentru cîteva clipe şi s-a dus la bucătărie. Am rămas singur. Mi-am dezbrăcat haina. Lidia a revenit, nu peste mult timp, cu o tavă pe care se aflau, ca de fiecare dată, sticla de un chil cu vişinată şi două pahare înflorate de mărime mijlocie, ca pentru un musafir de vază. A pus-o pe masă, a turnat în pahare şi a venit cu amîndouă spre mine, mi-a întins unul şi pe celălalt l-a oprit ea. Am ciocnit şi ne-am spus noroc. Mă privea altfel decît în alte seri, părea schimbată. Pregătea ceva, dar nu ştiam ce şi de unde va începe. Casetofonul era aşezat la locul lui pe televizor, aşteptam să văd ce casete noi achiziţionase.

— N-ai mai trecut pe la... M-a întrebat azi Tibi de tine. L-am întîlnit la şcoală, era cu profesoara de educaţie fizică.

— Sînt două săptămîni de cînd am rupt legătura cu grupul lor petrecăreţ, am minţit-o eu.

În realitate, lucrurile nu stăteau aşa, la M.A.T. nu mai fusesem, e adevărat, dar cu el mă văzusem. Am înghiţit de cîteva ori din vişinată. Peste drum, la Lica lui Ion Durlă, era scandal, se certau pentru că fiu-său, Nicu, însurat de şase ani, avea doi copii, nu mai dăduse pe acasă de două săptămîni şi fugise cu alta pe şantier, la Porţile de Fier. Acum o adusese pe aia şi vroia s-o gonească pe nevastă-sa. Parcă venise circul,

pînă la ziuă cred că va ieşi cu o păruială zdravănă. De fapt, la ei era obişnuinţă, aşa că nu se va mai mira nimeni pe uliţă.

M-am ridicat şi am aşezat paharul pe tavă. Mi l-a dat şi ea. L-am pus alături de al meu. Pe urmă am prins-o de mîini şi am îmbrăţişat-o.

— Ascultă, Sandy, putem sta de vorbă şi despre lucruri serioase ?

— Desigur, i-am răspuns.

Presimţeam că va pune în discuţie situaţia ei în comparaţie cu a profesoarei de română şi-mi va cere să aleg. Numai că nu alesese momentul potrivit şi eu nu prea aveam dispoziţia necesară pentru o asemenea analiză, mai ales că eram sătul pînă peste cap de ale mele de la ceapeu.

— Mihaela ce mai face ?

— Doarme la ora asta ! şi mi-am privit ceasul, se apropia de unsprezece.

Începuse bine, lovitura o primisem sub centură, ca la box. Ştia că ţin foarte mult la fetiţă şi n-am înţeles de ce discuţia a luat întorsătura asta.

Aşteptam. S-a dus şi a dat drumul casetofonului cu melodiile la modă ale grupului ABBA. Se pricepea foarte bine la surpriże, aflase, probabil, de la cineva că-mi plac melodiile lui. Pe fundalul „cichicitei" a început :

— Sandy, de ce vii mereu la mine ? Ce te aduce de fiecare dată ? Simţi nevoia unei femei ? Sau vrei doar să stai de vorbă cu cineva... la capitolul ăsta, am auzit că ai legături şi cu profesoara...

Nimerise în plin. „Ce dorește ființa asta de mă fărîmă centimetru cu centimetru ? !“ N-am zis nimic, nici o cută a feței nu mi s-a clintit. Eram calm.

— ...poate ești îndrăgostit de mine sau de faptul că ți-am oferit totul pe tavă ? Ce zici ?

Prin fața ochilor îmi treceau rînd pe rînd camera fetiței, o vedeam dormind, pe urmă Marta și ultima noastră noapte de dragoste și faptul că Lidia se aseamănă în multe privințe cu ea.

— Trebuie să spun ceva precis ? De el depinde pe viitor prietenia noastră ? Sau aștepți niște cuvinte frumoase pentru liniștirea sufletului ?

Femeia și-a trecut cu mîna părul lung din spate în față, după care și-a apăsat de cîteva ori sînul stîng.

— De ce nu îți refaci viața ? Cu profesoara ! Cu mine... ai de unde să alegi...

N-am răspuns, tăceam și o priveam. Lidia se roșise pînă în vîrful urechilor, dar rostise totul cu sînge rece. Pe urmă, s-a întins pe pat și a închis ochii.

— Sandy, te rog o vreme să nu mai vii, știu că-mi va fi foarte greu, dar cu timpul mă voi obișnui.

M-am ridicat și m-am dus la geam. Priveam afară. Totul era cufundat în întuneric, abia mai distingeam drumul spre portiță. Primul gînd a fost să plec, dar definitiv, cu toate că venisem pentru cu totul altceva, pe care vroiam să i-l spun la sfîrșit.

Lidia a deschis ochii.

— Vrei să pleci ? m-a întrebat ea.

Ghicise. Femeia asta e teribilă, de fapt, dacă nu era ea, cred că după plecarea Martei luam cîmpii. M-am întors, capotul îi alunecase, dezvelindu-i pulpele. Mă înfierbîntasem și eram nervos în același timp. Am rugat-o să toarne iar în pahare. S-a ridicat și le-a umplut ochi. Ne-am privit. Am ciocnit. Am băut. Amîndoi deo-

dată. Pînă la fund. Cu sete. Ne-am sărutat. Cu foc. Am pus paharele pe tavă amîndoi în acelaşi timp. I-am luat mîna şi m-am uitat în palmă. Era simplă, avea doar patru linii puternice, două pe mijloc, de la încheietură, şi altele două pe lîngă degetul mare. Atunci, aş fi vrut să-i prevăd viitorul.

— Te mai gîndeşti la ea ?

— Nu. Te rog să nu mai pui asemenea întrebări. Seara asta este foarte importantă pentru mine, de fapt şi pentru tine. Vom fi martorii unui eveniment care ne priveşte în aceeaşi măsură pe amîndoi.

Casetofonul se oprise. Vorbele mele lunecau în cameră şi în sufletul Lidiei. Devenise foarte atentă şi mă urmărea.

— Aş dori să ascultăm altă casetă. Pe Julio Iglesias. Vreau să am, totuşi, un fond muzical, pentru că-ţi voi face o mărturisire.

Lidia, cu zîmbetul pe buze, mi-a îndeplinit dorinţa. Vocea cîntăreţului spaniol era fermecătoare. Se potrivea momentului pentru care mă pregăteam. Afară începuseră să cînte cocoşii. Mi-am privit ceasul. Mai rămăsese un minut pînă la miezul nopţii. Am început urmărind minutarul.

— Lidia..., am o propunere... dacă nu ai nimic împotrivă şi eşti de acord cu mine, cred... că ar trebui să-ţi ocupi locul care ţi se cuvine pentru totdeauna. Demult doream... să discutăm serios în privinţa asta. Te rog să-mi răspunzi prin da sau nu.

Mai erau cîteva secunde pînă la ora douăzeci şi patru.

— Lidia, vreau să fii soţia mea.

Cînd am spus soţia mea, minutarul arăta douăsprezece noaptea.

— Da, a răspuns ea.

Era douăsprezece şi o secundă. Ne-am îmbrăţişat. Am sărutat-o.

— Stai, parcă plutesc, aş vrea să zbor ! ochii.

Mi-a cuprins gîtul cu amîndouă braţele.

— De cînd aştept clipa asta, credeam că n-o mai apuc !... mi-a şoptit la ureche.

Pentru scurt timp a pus capul pe umărul meu.

— Sînt fericită. Sînt atît de fericită, încît nu ştiu ce să spun.

— Lidia, pentru că am început o zi nouă, vreau să începem şi o viaţă nouă. Mergem la mine acasă chiar acum.

— Cum se poate ? Cerută de soţie la miezul nopţii, nu mă aşteptam ! Da, e adevărat... nu visez, Sandy ? E cea mai mare surpriză pe care mi-ai făcut-o vreodată. Cred că sînt singura femeie din lume căsătorită aşa, nu ? Ce zici ? Mă duc să mă schimb.

— Nu, mergi aşa cum eşti.

— Bine, dar cine mă vede îmbrăcată în alb zice că sînt stafie.

— Nu... eşti mireasa nopţii. Şi aşa cum nu se desparte întunericul de lumină şi se însoţesc mereu, aşa să fim şi noi doi...

Am plecat împreună. Cînd am ajuns acasă, se făcuse douăsprezece şi jumătate. Pe drum ne lătrau cîinii. Cînd am trecut pe lîngă cimitir, m-a strîns de mînă şi mi-a spus că îi este frică. „De ce ?", am întrebat-o. „Aşa, mi-a răspuns, că-mi este". A privit apoi spre

vîrful plopilor din răspîntia Cucului şi, văzînd frunzele uscate, mi-a şoptit :

— Aici au jucat ielele, oare le-a văzut cineva ?

Ne-am continuat drumul în linişte. La poartă, Spirache ne-a simţit şi, în loc să latre, a început să se bucure, rîcîind pămîntul cu labele. M-am făcut spre el şi a plecat în grădină. Am intrat în casă. „Întîi în camera fetei", mi-a zis. Am aprins lumina pe sală şi ne-am apropiat de patul Mihaelei. Lidia s-a aplecat asupra ei şi a sărutat-o.

Ne-am dus la mine. Am stins becul de pe sală şi l-am aprins pe cel din odaia mea. M-am dezbrăcat. Ea stătea pe scaun.

— Ce faci ? Nu vii să ne culcăm ?

S-a ridicat de pe scaun. Am învîrtit butonul întrerupătorului. S-a făcut întuneric. Doar ea a rămas albă şi dreaptă în mijlocul camerei. A început să-şi desfacă nasturii capotului. Mă obişnuisem cu întunericul, acum o vedeam mai bine. S-a dezbrăcat. M-am apropiat şi am luat-o în braţe. Sînii ei îmi frigeau pieptul ca doi cărbuni. Nestinşi.

Am dus-o spre pat, martorul singurătăţii mele. Din clipa asta vom fi în doi, iar dimineaţă Mihaela va afla că are o nouă mămică.

Poate mai bună decît cea adevărată...

Înainte de nuntă

Trecuse de ora prînzului, într-o vineri din luna Mai. Pe cărarea dinspre Popova, pe malul drept al Jiului, spre Izvoare, cobora perechea de tineri : Lia Parpală şi George Tînjală. Cei doi vroiau să se căsătorească, iar familiile lor îşi trimiseseră vorbă şi căzuseră de acord să vină ai lui Tînjală în peţit sîmbătă seara. Lia şi George se întorceau de la o mătuşă a ei din Popova, pe care o anunţaseră să vină cu bărbatu-său la peţanie. Aşa trebuia : toate rudele băiatului şi ale fetei.

George o ţinea pe Lia de braţ. Îşi vorbeau rar. Se opreau din loc în loc şi se sărutau. Cu patimă. El o strîngea în braţe, de să-i fărîme oasele. Ea se băga mai mult în el. Arătau veseli. Şi fericiţi. Luminiţe tainice le jucau în ochi. Se priveau şi se sărutau îndelung. În îmbrăţişările lor rămîneau mult timp cu ochii închişi. Atunci el îşi cobora mîinile pe sîni, dar ea i le prindea cu gesturi repezi, i le săruta şi spunea cu o căldură vălmăşită în glas :

— Nu, George, nu, nu, te rog... să avem răbdare pînă atunci cînd o fi, e mai bine... Şi îi căuta gura, s-o sărute.

Un timp merseră liniştiţi. Cel dintîi care rupse tăcerea fu băiatul :

— Lia, cum o să-i cheme pe copiii noştri ? Eu aş vrea doi băieţi ! şi ridică mîna : Ştiu, ştiu, tu vrei două fete... să semene şi cu tine. Ea, în loc să-i răspundă, se puse pe rîs. Pe urmă, o luă la fugă. El alergă şi o prinse. Ea întinse capul. Aştepta să fie sărutată, dar el se feri. Ea încruntă din sprîncene. Faţa lui era destinsă, veselă. Se întoarse şi îi arătă spre deal, casa şi viile moşierului Dragomirescu, care acum erau ale ceapeului Popova.

— Uite, Lia, în casa lui Dragomirescu s-a turnat filmul *Tudor* cu Emanoil Petruţ în rolul principal. Ţin minte, ca acum, ziua cînd au început filmările, eram cu vacile printre pomi, le-am lăsat şi am fugit să privesc şi eu. Venise lumea luminată...

Fata uită supărarea, deveni atentă şi-l întrebă :

— De ce nu mi-ai spus pînă acum, George, ai secrete faţă de mine ?

— Nu, nu, stai, Lia, n-o lua aşa, nu mi-am adus aminte şi nici tu nu m-ai întrebat ! Uite, hai la fîntîna Văruita şi am să-ţi povestesc tot.

Lîngă ei, la vreo sută de metri, era fîntîna cu cumpănă, singuratică şi stăpînă pe toată cîmpia de pe malul drept al Jiului. Amintirile băiatului o impresionară. El fugise în plai, „la Dragomirescu", iar vacile i le luase la gloabă Mandache Rădină, pîndarul, şi mîncase o bătaie soră cu moartea de la tat-său, că plătise 450 de lei gloaba pentru două vaci şi o viţelușă. Cînd se apropiase de actori rămăsese uimit de costume, de caii frumoşi şi mari, cum erau ai Fabricii de zahăr. Spre seară, se apropiase de un pandur de-al lui Tudor, unul mare şi gras, şi-i furase sabia de lemn. Actorul îl văzuse, alergase după el şi-i trăsese două palme. „Tudor Vladimirescu", care urmărise scena, îi ia apărarea băiatului, îl mîngîie pe obraz, îl întreabă cum îl cheamă şi

ce vrea să se facă. George Tînjală, impresionat de cele ce văzuse şi păţise, răspunde că artist de film. Atunci „Tudor Vladimirescu" s-a pus pe rîs, a dat mîna cu el şi a plecat, că îl striga un bărbos la un megafon.

Ajunseră la fîntînă. George scoase o găleată cu apă. Bău fata mai întîi şi pe urmă vru să bea şi el, dar Lia nu-l lăsă. Îi dădu din palmele ei, făcute căuş. Băiatul începu să rîdă. Se aşezară pe iarbă, lîngă fîntînă. În stînga ei, spre Izvoare, începea o pădurice pe o distanţă de un kilometru. Nici o grabă să plece acasă.

Ea îi propuse să se măsoare, să vadă cine e mai înalt. Amîndoi erau de aceeaşi părere. Ea zise, nu din răutate, ci ca să facă o glumă : ce s-ar întîmpla dacă şi-ar pune pantofi cu toc, atunci ar fi mai înaltă ? Dar el îi răspunse că n-o să-i dea voie sau o să-şi facă la fel. Pe comandă. Lia purta o fustă albă, ciorapi de nylon şi pantofi cu tocul jos. Părul îl avea scurt şi cu cărare pe mijloc. Faţa era albă şi prelungă, ochii negri şi mari şi avea o aluniţă pe obrazul stîng. Sprîncenele erau arcuite şi, cînd rîdea, făcea gropiţe în obraji. Era singură la părinţi. Terminase un liceu economic în Coveia şi acum se angajase contabilă la ceapeul din Izvoare.

Băiatul arăta slab şi cu obrajii supţi. Venise din armată de un an. Mai puţin înzestrat cu frumuseţe : faţă ovală, ochi căprui, sprîncenele împreunate, părul rar cu început de chelie în cele două părţi ale frunţii. Cu lumea era morocănos şi distant. Doar cu Lia, cu care se împrietenise de trei ani, se purta frumos. Înainte de armată absolvise Liceul pedagogic din Coveia şi, fiindcă fusese şef de promoţie, alesese postul de învăţător de la el din sat. Tatăl său era preşedinte la ceape şi mama, casnică, suferea cu inima. Mama Liei lucra la abator, iar tatăl era operator la fabrica de zahăr. Amîndouă

familiile priveau cu ochi buni prietenia lor. Şi erau de acord cu ea. Gurile rele din sat vorbeau că s-a găsit al lui Tînjală să ia pe fata lui Parpală şi vezi, Doamne, cum tînjeşte preşedintele nostru după o perpeleală de nuntă, aşa că o să vină tot satul.

Lia îl rugă să-i vorbească iar despre film. El luă o figură de parcă îi ploua şi îi ningea. Făcea mofturi. Atunci fata îl îmbună cu trei săruturi. Băiatul îi mai spuse că au durat filmările o lună, în care a fost prezent zi de zi. Se împrietenise cu actorii, cu o femeie frumoasă, în vîrstă, care ţinea în mîini, aşa, ca un fel de foarfece, pe care le ţăcănea mereu înainte de a filma.

„Într-o seară, au venit cîţiva actori şi regizorul în Izvoare, să tocmească oameni cu carul cu boi, cu caii şi pe cine vrea s-apară în film. Figuranţi. A fost şi tat-său, mîna boii. Pe toţi i-a plătit. Cu bani grei. Nea Stan Ciupitu avusese un rol mai mare, adusese de cîteva ori calul, să-l încalece „Tudor". Pe urmă, nu-i mai dădeau ăstuia de nas, că el e mare actor. S-au mutat, apoi, la Branişte, trecînd cu carele prin Jiu. A fost cea mai frumoasă zi. Au construit un castel din carton şi placaj la Balta Verde şi i-au pus foc. Ziceau că arde conacul nu ştiu cărui boier. Iar scena finală, cînd aleargă eteriştii după domnul Tudor, îl ajung şi-l lovesc cu sabia lîngă fîntîna cu cumpănă, s-a filmat pe locurile în care ne aflăm noi acum".

Băiatul tăcu şi se lungi pe spate. Întinse mîinile lateral. Fata se aşeză lîngă el şi puse capul pe mîna lui. Închiseră ochii. Parcă să-şi imagineze ultima scenă din filmul *Tudor*...

Tăceau. Lia avu un sentiment ciudat de înstrăinare. George adormi. Ea îi veghea somnul. Fericirea o inun-

dase. Peste cîmp se auzi lătratul unui cîine. Pe urmă trecu o maşină. Se făcu iar tăcere. Lia simţi nevoia să vorbească cu el. Vru să-l trezească, dar ezită şi îl mîngîie. George se trezi. Se strigară iar pe nume. Timpul trecea repede. Ca o nălucă.

Ochii lui o priveau cu lăcomie. Atunci observă că avea corp frumos şi mijloc subţire. Prea feminină pentru vîrsta ei. După ce o sărută, George îşi lipi obrazul de al ei. Lia simţi lacrimile lui fierbinţi.

— George, nu... nu se poate ! Ce faci ? De ce ?

— Aşa...

Plecară împreună spre sat.

Lia urma să primească oaspeţi. Ai ei făcuseră mîncare, prăjituri, cozonaci, scoaseră băutură. Întinseseră masa sub şopru. Lia nu se arătă prin sat. Mulţi erau curioşi s-o vadă. Timpul trecu repede. Odată cu neamurile lor, sosi şi seara. Ilie se tot uită pe uliţă, de cîteva ori, să-i vadă. Lia se îmbrăcă în ce avea mai bun.

Spre seară, veniră în peţit Gogu Tînjală şi ai lui.

Leonora

Pe uliţa Salcîmilor, casele erau luminate puternic de becuri electrice. Oamenii din Izvoare erau veseli, pentru că, de scurt timp, începuse electrificarea satului. Cu o lună în urmă, venise o echipă specializată de la Uzina Electrică. Maistrul ei, Vasile Răuţ, îşi luase angajamentul ca pînă în toamnă să termine lucrarea. Primarul îi instalase, cu scule cu tot, la bătrîna Gherghina Bărbucică. Pentru douăzeci de electricieni, cele cinci odăi ale Gherghinei s-au dovedit încăpătoare. Lîngă ea se înălţau cele două case ale Pandureştilor : a lui Gheorghe, tatăl, şi a lui Dumitru, fiul, amîndouă într-o curte. Dumitru plecase în armată, în februarie, la marină în Constanţa. Înainte de militărie se însurase cu Leonora lui Stan Chibrit. Se luaseră din dragoste. Tatăl fetei n-ar fi vrut ca Leonora să ia băiat cu armata nefăcută, dar te poţi pune, parcă, cu dragostea ? ! Dragostea ca dragostea, dar nici mama ei n-ar fi renunţat la băiat în ruptul capului, că era bun, avea situaţie, în sat nu mai găseai altul ca el cu două case.

Înainte de colectivizare, Pandureştii fuseseră oameni avuţi şi nici după aceea n-o duceau rău. Gheorghe trecea drept cel mai vestit *maistor* de case de pe toată valea Jiului. Pînă la Dunăre se vorbea de el că este priceput în construcţii. El făcuse şi prima vilă în Iz-

voare, în 1950, pe a inginerului agronom Tudosescu, iar în 1953 terminase de clădit sediul Sfatului Popular din Popoveni. Cînd n-avea de lucru la ceape, unde era mai mare peste meseriași, se angaja să ridice cîte o casă. Gheorghe Panduru pleca dimineața și venea seara : băut, mîncat și banii-bani.

Dumitru trimitea în fiecare săptămînă cîte o scrisoare. În curtea lor, nu rămîneau decît Mitra și noru-sa, Leonora. Ele două roboteau din zori și pînă noaptea în cele două gospodării : spălau, dereticau prin casă, săpau grădina, puneau zarzavat și multe altele... Cîte nu sînt de făcut la o casă de oameni gospodari ! La una, dar la două ! Seara, picau frînte. Noroc că Gheorghe venea sătul. Pentru ele găseau mai ușor de-ale gurii. Mitra, de la început, se înțelesese bine cu noru-sa, dar nici ea nu-i cerea marea cu sarea. Soacra avea grijă de gospodării, fiind socotită, în sat, femeie vrednică și înțeleaptă, iar nora se deprinsese repede cu toate. De multe ori se înțelegeau din priviri. Leonora prinsese rostul treburilor. Seara, înainte de culcare, o vedea pe soacră-sa în bătătură făcînd socoteala pe degete a lucrurilor încheiate : „La pătul, la magazie, porțile de la drum și grădină închise, porcii mîncați, păsările la locul lor, pivnița încuiată. Azi, am cumpărat gaz și am luat perdelele de la Mița lui Vitu Olteanu". Repeta și ea, dar gîndul îi zbura la Dumitru. Nu stătuseră împreună decît șase săptămîni.

Leonora fusese singură la părinți, dar nimeni nu putea zice că se codise la muncă sau îi e rușine să pună mîna pe orice. Cu Gherghina Bărbucică, vecina din față, se împăca bine. În spate n-aveau pe nimeni, că stăteau pe colț. Prima casă în Izvoare, care primise lumină electrică, a fost a lui Gheorghe Panduru. În cea dintîi noapte, Leonora dormise cu becul aprins, iar

lampa cu sticlă numărul cinci o dusese în pătul la vechituri. Trecuse vremea ei, se ivea alta mai bună la suflet. Gheorghe şi Mitra se purtau frumos cu nora, dorindu-şi un singur lucru : să rămînă credincioasă celui cu care pusese pirostriile. Dar, aşa cum spunea Gheorghe în privinţa nurorii, că : „ziua bună se cunoaşte de dimineaţă", nu se înşelase.

Nora nu ieşea, seara, în uliţă, la alte femei, să bîrfească lumea şi nici pe socrii nu-i vorbea de rău, cum făceau altele de vîrsta ei, ce i se deştăinuiau şi o fericeau de înţelegerea peste care dăduse. Însă, cîteodată, Mitra intra la idei văzînd-o pe Leonora cum se întuneca la faţă dintr-o dată şi se închidea în ea. Dar tot soacra îşi zicea pe urmă : „poate se gîndeşte la Dumitru şi i-o fi dor !" şi se minuna de faptul că el fusese în stare să pună mîna pe o frumuseţe cum era Leonora. Înaltă, cu un mers legănat de femeie tînără şi zveltă, avea părul negru şi scurt, ochii căprui şi mari străjuiţi de secerile sprîncenelor stufoase şi negre. Faţa ei era bălană şi plăcută, avea gura mică şi buze proaspete şi moi, gata să le săruţi. Umbla măreaţă şi cu lumea vorbea numai cînd avea ea chef.

Cînd se afla cu soacră-sa în grădină, electricienii, care stăteau la Gherghina Bărbucică, îşi luau cu greu ochii de la ea, dar Leonora nu-i băga în seamă. Cîteodată, la două săptămîni, veneau ai ei s-o vadă. Se bucura, dar bucuria ei ţinea puţin. Mai des le trecea pragul nepotul lui Gheorghe Panduru, Valică, în vîrstă de doisprezece ani. Atunci parcă i se luminau toate, avea pe cineva mai apropiat de vîrsta ei, citeau împreună scrisorile de la Dumitru, jucau volei sau se plimbau.

Într-o zi, spre seară, se întorcea de la părinţi. Pe drum, s-a legat de ea unul, Tudor Albiş, însurat şi cu doi copii. Tudor se certa cu alţi doi băieţi, Ion Lem-

naru și Niță Ciocîrlan. Cînd Leonora a ajuns în dreptul lor, Tudor s-a pus în fața ei și a luat-o în brațe. Ea s-a zbătut și a scăpat din strînsoarea lui, i-a dat o palmă și s-a pus pe fugă. Omul s-a uitat după ea năucit și a înjurat-o, strigîndu-i că n-o să scape și tot o să-i pice în mînă odată și odată. Acasă le-a povestit socrilor ce se întîmplase. Gheorghe s-a înfuriat, a pus mîna pe topor, gata-gata să se ducă la Tudor Albiș și să-i ceară socoteală. Abia l-a putut domoli Mitra. Leonora se înroșise și parcă îi luase graiul, dar soacră-sa, femeie trecută prin multe la viața ei, a îmbărbătat-o :

— Lasă, Leonoră, maică, acum dacă este el nebun, să fim toți ? Da' mă mir, că Tudorică era om la locul lui, ce i-o fi venit să se ia de nevestele oamenilor ! Îl întîlnesc eu și-l întreb sau îl bag în gura Margaretei, să vezi ce-l lucrează aia ! Fii pe pace, are nevastă-sa grijă de asta !

În seara aia s-au culcat devreme, dar pe fiecare îl munceau gîndurile și se uita nedumerit la celălalt. A doua zi, au primit scrisoare de la Dumitru. Ea a făcut să-i apropie din nou pe cei trei. Leonora a citit-o cu glas tare. Toate scrisorile îi erau adresate ei. Pe la mijlocul lor, Dumitru întreba și de ăi bătrîni. Gheorghe și Mitra schimbau priviri din care puteai înțelege amărăciunea lor și în vorbe ar fi fost cam așa : „cum a ajuns Dumitru ăsta al nostru, în patru pagini pomenește o singură dată de noi !" „Or să vie vremuri cînd o să ne uite, Mitro, la asta nu te-ai gîndit ?" îi zisese el înainte de culcare. „Da' ce crezi, Gheorghe !" îi răspunse ea tristă. În scrisoare Dumitru vorbea de faptul că începuse o școală de gradați și fuseseră scoși, pentru prima dată, în largul Mării Negre. Mitrei îi dădură lacrimile. Și-l închipui, pe băiat, pe puntea vaporului. După ce termină de citit scrisoarea, Leonora intră în

odaia a bună de la drum și se apucă să-i scrie. Dimineața, o puse la poștă. Recomandată. Ziua și-o petrecu toată muncind în grădină, alături de soacră. După un timp, observă cum dinspre grădina vecinei, un băiat înalt și brunet o privea insistent. Ruşinată, își plecă ochii și se întoarse cu spatele la el. Băiatul, supărat, se duse în curte. Era cel mai tînăr dintre cei veniți în sat, s-aprindă, cum spunea un cîntec la modă, „lampa lui Ilici în casă".

Seara, Mitra a trimis-o pe noru-sa la Gherghina, să ia nişte ouă pentru cloță. Atunci l-a cunoscut Leonora pe brunet. Îl chema Nelu Dobrică, un băiat îndrăzneț și limbut nevoie mare.

Înmurgea.

Pînă s-adune Gherghina ouăle din cuibare, au stat de vorbă despre lucruri mărunte. Leonorei i se păru că ochii nedomoliți ai flăcăului se aprinseră în amurgul serii, ca focul din ochii cailor sălbatici, neînvățați încă la ham. Ea nu spunea nimic, dădea doar din cap, zîmbind cu buzele înfiorate de tremur, fără a încerca măcar să-și ferească privirea. Cînd veni Gherghina cu oala cu ouă, băiatul îi zise încet „bună seara" și intră în casă. Leonora mulțumi și plecă. La culcare, își aminti chipul plăcut al băiatului. Se gîndi că și el, poate, își părăsise prietena și venise aici, să muncească, așa cum și Dumitru o părăsise pentru doi ani, să-și facă armata. Privea atentă poza bărbatului ei și rememora discuția pe care o avusese cu „Nelu, electricianul", cum se recomandase el „și după numele de familie, Dobrică". Leonora a adormit tîrziu, alungîndu-și cu greu gîndurile, care-i dădeau tîrcoale.

Timpul se scurgea încet, potolit. Leonora își ducea viața, alături de socri, ca pe o povară. Singurele evenimente apropiate de sufletul ei erau scrisorile de la

Dumitru. Ultima sosi într-o duminică, pe la prînz. Mîncau în bătătură, cînd strigă poştaşul. Leonora alergă şi luă plicul. Îl desfăcu. Din el căzu o fotografie. O ridică. Sub ochii ei se afla Dumitru pe puntea vaporului. O privi cîteva clipe. Cînd ajunse lîngă socri, le-o întinse. Gheorghe şi Mitra nu se mai săturau uitîndu-se la feciorul lor. Gheorghe se duse şi-şi luă ochelarii. Fără să vrea, o întoarse şi văzu ceva scris pe spate. Citi cu voce tare : „Soţiei mele cu toată dragostea, îi dăruiesc această amintire din timpul serviciului militar".

În scrisoare, îşi auziră numele la sfîrşit. Se întristară la gîndul ăsta, dar o femeie strigă la poartă, scoţîndu-i din această atmosferă. Ieşi Mitra.

— Dadă Mitro, duceţi-vă repede în deal, la nea Costandin, că nu ştiu ce se întîmplă cu Valică.

Costandin era fratele mai mare al lui Gheorghe şi Valică — fiu-său.

— Ce se întîmplă, fă, Leano ?

— Nu ştiu, nu ştiu, duceţi-vă pînă acolo !

Şi femeia o luă la picior pe uliţă.

Strînseră repede masa şi plecară la Costandin. Aici era adunată multă lume. Cînd dădură cu ochii de el, aflară că Valică fusese la Jiu, unde era să se înece şi-l scăpase electricianul Nelu Dobrică. Inima Leonorei zvîcni. În odaia băiatului, alături de neamuri, stătea şi Nelu. Privirile lor se întîlniră. În învălmăşeala produsă, socrii uitară de ea. Acum putură să stea de vorbă mai mult. El îi povesti cum sărise în Jiu, la *faşină*, lîngă urechea podului, şi-l salvase pe băiat, care-l prinsese cu mîinile ca într-un cleşte. După ce i-a desfăcut braţele, l-a tras de păr spre mal. Avusese noroc că-l văzuse din timp şi nu înghiţise apă multă. Ceilalţi copii, care erau

cu el, strigau că se înecă, dar nici unul nu sărise să-l scape. Auzind, Nelu, în cîteva secunde, a fost lîngă Valică.

Toată lumea se uita cu dragoste la el, lăudîndu-i fapta. Bătrînele îi urau de sănătate, iar bărbaţii îl priveau cu admiraţie. Valică era culcat în pat şi abia prididea să răspundă la întrebări, povestind şi el cum se întîmplase. Cînd îi văzu pe Gheorghe şi pe Mitra, ochii i se umplură de lacrimi. Mamă-sa se afla acolo. Tăcea. Costandin intrase de puţin timp în casă. Mitra îl sărută pe frunte şi se aşeză lîngă el. Valică se uită în jurul său şi nu-l văzu pe Nelu. Îl strigă. Lumea îi făcu loc şi băiatul veni aproape de el. În urma lui mergea Leonora, care avea privirea înceţoşată de lacrimi. Se repezi la Valică, îl luă în braţe şi îl sărută. Valică se aşeză pe marginea patului. Vorbele şi părerile se amestecară. Cei care veneau, stăteau puţin să afle toată tărăşenia, îl încurajau pe Valică şi plecau liniştiţi acasă, bucuroşi că nu li se întîmplase copiilor lor. Vru să plece şi Nelu, dar nu-l lăsară părinţii lui Valică. Costandin chiar îl rugă să se mute la ei pînă vor termina lucrarea şi, dacă îşi găseşte o fată să se însoare, ar fi foarte bine. Ochii lui Nelu îi căutau pe ai Leonorei, dar...

Răspunse că nu e timpul, să se mai gîndească. Seara, rămase să mănînce la Costantin Panduru. Rămaseră şi Gheorghe cu nevasta şi nora, însă în timpul mesei cei doi vorbiră puţin.

Dimineaţa, într-adevăr, Nelu Dobrică se mută la Costandin Panduru. Acum, cît putea de des, Leonora îşi făcea drum pe la ei. Cîteodată, venea Valică s-o ia de acasă pe motiv că o cheamă mamă-sa, s-o ajute la croitul perdelelor. Ea sosea bucuroasă, nici socrii n-o opreau, n-aveau de ce. De fiecare dată cînd se întîlnea cu Nelu, Leonora simţea furnicături în tot trupul, ochii

îi ardeau de o lumină ciudată, iar fața, tristă și încordată pînă atunci, se destindea, dintr-o dată, într-o bucurie nemaiîntîlnită. Ultima oară, la plecare, Nelu a luat-o în brațe și a sărutat-o. Ea, în loc să-l respingă, l-a sărutat la rîndul ei. Cu patimă. Pe urmă a plecat grăbită, fără să se uite înapoi. El a rămas stană de piatră.

Cîteva zile a fost veselă, încît s-au mirat și socrii întrebînd-o ce are. Dar ea le-a răspuns că : „nimic, așa îmi vine mie azi". De la Dumitru nu mai primeau scrisori. Nu știau ce se întîmplase. Leonora ascundea ceva care o frămînta și nu-i dădea pace, chinuind-o cumplit : vroia și nu vroia să-și spună sieși că e îndrăgostită. Pentru ea dragostea era ca un păr pădureț bătut de cea dintîi brumă.

La o săptămînă după ce a sărutat-o, cînd se întorcea de la Costandin, Nelu a însoțit-o o bucată de drum pînă acasă.

Era seară. Porniseră unul lîngă altul și nu vorbeau. Ea mergea cu capul plecat și îl fura cu coada ochiului. El se gîndea. După cîțiva pași, a prins-o de mînă. S-au oprit. Ochii lui ardeau parcă în întuneric. Leonora s-a lipit de el. Tăcută și supusă. Lacrimi îi șiroiau pe obraji. În clipa aceea, se simțeau fericiți, așa cum n-au mai fost alții niciodată. El venit de pe undeva, de pe malul Dunării, ea măritată și cu bărbatul în armată.

Deodată, Leonora s-a ridicat în picioare și l-a sărutat, pe urmă s-a depărtat de el și a luat-o la fugă. El a petrecut-o cu privirea, întrebîndu-se de ce fuge mereu. Nu a alergat prea mult, că s-a oprit și s-a întors la el. Nelu o aștepta. Ea a iuțit pasul. Cînd a ajuns în fața lui, i-a spus încet, privindu-l în ochi :

— Te rog să mă lași în pace... mă bagi în gura lumii, am bărbat. Ce vrei tu nu se poate !...

Nelu Dobrică răspunse :

— Nu e ce crezi tu, Leonora, eu nu te vreau pentru o seară, ci pentru toată viaţa, numai să fii de acord şi fugim...

Tînăra femeie zvîcni din tot trupul, vru să rostească ceva, dar se opri. O apucă un tremur uşor.

Tăcură.

— Nu... nu... nu..., mormăi ea. Şi plecă.

Nelu încercă s-o oprească, însă nu putea să rostească nici un cuvînt. I se încleştase gura. Îşi aminti că mai aveau cîteva zile şi terminau de lucru. Trecuse vara şi ei trebuiau să plece mai departe. Ajuns acasă la Costandin Panduru, discută puţin cu Valică şi se duse la culcare. Nu era în apele lui. Dormea în odaia a bună de la drum. Gîndurile îl perpeliră toată noaptea. Începu să-şi făurească planuri de viitor. Avu presimţirea, pentru prima dată, că Leonora va fi a lui pentru totdeauna.

Dimineaţa, după cîntatul cocoşilor, auzi bătăi în fereastră. Se ridică din pat şi veni la geam. O văzu pe Leonora. Pentru o clipă, crezu că se înăbuşă. Se îmbrăcă în grabă. Mîinile îi tremurau. Îi venea să dea chiote de bucurie. Ieşi încet. „Să am aripi, aş zbura, îşi zise el". Dori să fie cît mai repede lîngă ea.

— Nelu, m-am gîndit... hai să fugim, glăsui Leonora.

În sat era linişte. Pe cer păleau ultimele stele şi se arăta o nouă zi. O luă în braţe.

— Ştiam că vei veni, chiar am visat că am plecat împreună, coborî el glasul aproape de şoaptă.

— Am ales şi nu pot să te uit pentru el, îl vesti ea. Marinarul meu e plecat, tu eşti aici lîngă mine, el nici n-a încercat să mă iubească vreodată, doar în timpul din urmă începuse, în scrisori. N-am să-l mai aştept, să spună gura lumii orice... te-am aşteptat... te iubesc.

— Dragostea mea, iubita mea, se aprinse el. Știam că te voi găsi aici și vom pleca împreună. Să mergem, se luminează de ziuă. Acum ești a mea și nimeni nu ne va mai despărți !

O sărută.

— Stai, să-ți văd ochii, continuă el. Pe ei i-am căutat, i-am așteptat.

O privi un timp. Atunci observă că era îmbrăcată într-o rochie albastră, pe care o făcuse pentru Dumitru cînd va veni în permisie. Nelu Dobrică se gîndi că primul tren pleacă din Coveia spre Dunăre la ora cinci și patruzeci de minute. Știa, din alte dăți, că în Izvoare este la ora șase. Își privi ceasul. Mai aveau timp. Puteau să-l prindă și ei. La opt vor fi la el acasă.

O luă de mînă și porniră spre gară.

Dorința împlinită

Era mijlocul verii. Sîmbătă seara. De vreo două săptămîni se dăduse drumul la cazanul ceapeului. Îl ajunsese rîndul pe Tudor Troponete. Avea de făcut țuică din comina strînsă de doi ani. Își adusese lemne, dăduse jos primul cazan și acum se afla la al doilea. Fiu-său, Marcel, pîndea de vreun ceas, să-l vadă pe Mircea Geambașu, brigadierul care avea cazanul în primire. El apărea întotdeauna la timp și lua trei kile de frunte pentru o putină de 30 vedre de tescovină.

Leanța Troponete își strigă bărbatul :

— Mă Tudore, începu să curgă frunte.

Bărbatu-său o auzi, dar nu-i răspunse. Privi spre cimitir. Venea un om. Nu-l cunoscu.

Ai lui Troponete își continuară treaba. Necunoscutul ajunse în dreptul lor. Salută și vru să treacă mai departe. Era Gheorghe Moanță. Îl strigă Marcel. Lucrau amîndoi la Fabrica de zahăr. Gheorghe Moanță asta aștepta. Intră în căsuța unde se afla cazanul. Mirosul de țuică îi gîdilă nările. Gheorghe deveni vesel. Leanța îi dădu un scăunel cu trei picioare și el se așeză. Marcel îi aduse o cănuță plină ochi. Gheorghe făcuse armata cu Tudor, erau leat. Începură să discute. Ba de una, ba de alta. Între timp, Leanța ascunse un kil de frunte în coșul cu mîncare și aruncă prosopul peste el.

Tudor Troponete se mira de ce întîrzie Mircea Geambaşu. Din cînd în cînd punea cîte un lemn pe foc şi privea la şuvoiul de ţuică ce curgea pe ţeavă. Marcel începu să golească apa caldă din hîrdău şi o schimbă cu alta rece. Gheorghe terminase ţuica din cănuţă şi mustăcea, pînă cînd se prinse Tudor şi i-o umplu iar.

— Ce zici că mai faci, Gheorghe ? îl întrebă Tudor.

Moanţă era renumit în Izvoare pentru glumele sale şi, cînd se pornea, avea un haz, de te prăpădeai de rîs. Gheorghe, deşi brunet, se înroşise la faţă datorită căldurii şi, mai ales, ţuicii. Vorbiră un timp despre armată şi despre mîndrele lor de atunci. Gheorghe fusese sergent şi Tudor, soldat, la el în pluton.

— Pe atunci vorbea tinereţea, Tudore, oftă el. Acum ne-am hodorogit de tot, bătrîneţile... viaţa ne-a curăţat ca pe o lămîie stoarsă.

Se priviră. Tăcură.

Marcel terminase de schimbat apa şi se aşeză lîngă ei. Leanţa spăla cu apă caldă vasele în care mîncaseră. Pe ea n-o interesa pălăvrăgeala bărbaţilor. Numai în discuţia femeilor se amesteca, la început cîte puţin şi, pe urmă, celelalte nu mai apucau rînd ; aşa, cu bărbaţii, ce să discute ? ! Mai ales că avusese un vis noaptea trecută : casă pe roşu şi asta însemna ceva rău.

— Nea Gheorghe, scoatem zahăr la 20 august, cum a zis directoru' ? îi ceru părerea Marcel.

— Marcele, ce-ţi veni, neică, nu mă laşi să-mi tihnească ţuica ! Las-o-ncolo de fabrică, pînă luni nu discutăm despre ea ! Marcel observă că dăduse greş şi schimbă vorba :

— Atunci spune-ne ce ai mai făcut la pescuit ?

Moanţă trecea în sat drept un pescar înrăit. Duminică, dimineaţa pe la patru, el făcea prezenţa la ure-

chea podului Jitianu, pe malul drept al Jiului. Trăgea peştele, nu trăgea, asta era legea lui : undiţa.

— Ei, acum mai venişi de acasă, da' umple cănuţa asta...

Marcel execută. Mai puse în două cănuţe pentru el şi pentru tat-său. Norociră. Se scuturară. Era tare. Leanţa mai dosi încă un kil de frunte în coş, îl luă pe mînă şi o întinse acasă. Pe drum îi fu frică să nu dea nas în nas cu Mircea Geambaşu, dar nu se întîlni cu nimeni. Se speriase degeaba.

— Să vedeţi, fraţilor, ce mi s-a-ntîmplat acum două săptămîni ! se miră Gheorghe. Făcu o pauză. Se aştepta ca cei doi să fie interesaţi de ce i se întîmplase, dar tăceau. El continuă : Era după ploaie. Ajung, pe la cinci dimineaţa, la urechea podului şi zbang cu undiţa-n Jiu. Nu stau ca de cînd venii colea la dumneavoastră că hap unu' înghite mămăliga. Trag şi ce credeţi ? Un peşte de-ăl mare ! Mă uit la deal, la vale şi fug acasă. Lina dormea. Iau *palanţa* de la bucătărie şi-l cîntăresc : avea unşpe kile şi şapte sute, scădem bătaia şapte sute şi rămîneau unşpe kile-n cap. Îmi iau mahoarcă şi mă aşez la tutunit sub şopru. Lina se trezeşte şi, cînd îl vede, se închină. Zic : „Lino, ia sparge-l, poate o avea şi icre". „Unde-l prinsăşi, Gheorghe ?" mă întreabă ea. „La urechea podului, unde ne scăldam noi, cînd eram tineri". Aduce un lighean şi-l spintecă. Bă, neică, şase kile de icre a scos din el !

Tudor şi Marcel se puseră pe rîs. Nu le venea să creadă.

— Zău, să mă topesc ca şunca, dacă n-o fi aşa, îi asigură el.

În prag apăru Lucreţia, nevasta lui Mircea Geambaşu. Venise să ia dreptul ceapeului pentru căzănit. Era supărată că bărbatu-său căzuse de pe scara pătulului

și acum îl lăsase lat în pat. Își rupsese șalele și se lovise la cap. Trimisese după doctor. Cei trei se priviră. Păreau mulțumiți de răsplata pe care o primise Geambașu. Multe rele mai făcuse în viața lui. Începură să-l căiască. De rușinea ei. Femeia își luă cele șase kile și plecă, dar numai frunte nu rămăsese, că o vămuise Leanța.

— Auzi, Gheorghe, zise în cele din urmă Tudor, tu știi ce mi-a făcut șnapanul ăsta ?! Cel întrebat ridică din umeri, iar Marcel deveni atent. Și nu numai mie... și altora. Pe vremea colectivizării s-a băgat să-i ajute pe cei de la raion. Știi că era unu' Călinescu, avea un nas lung și purta un șal roșu, ăla, domne, de umbla prin sat și făcea un C pe poartă, adică pentru el însemna că te-ai trecut la colectiv, dacă nu îl aveai pe C, te chema cu cerere de intrare. Geambașu ăsta era cățelușul lui, toată ziua se gudura pe lîngă pulpana ăluia și-l informa de tot ce mișcă. Io nu mă trecusem, știi bine, cum să le dau, neică, degeaba pe toate : douăzeci de pogoane de pămînt, car cu boi, secerătoare, îm ?

Tăcu. Dacă ar fi fost înțeleși, și n-ar fi dus toți, în același timp, cănuțele la gură. Sorbiră toată țuica din ele. Gheorghe se ridică și vru să plece, dar Tudor îl opri. Gheorghe nu suporta să i se mai vorbească despre așa ceva. Făcu un efort și rămasè în picioare, asta pentru că îl cinstise Tudor, altfel nu l-ar fi oprit nimeni. Privirea i se pironi în flăcările focului. Amintirile i se declanșară.

— Așa, unde rămăsei ?

— „Cum să le dau pe toate degeaba", îl ajută curios fiu-său. Că mereu pui placa asta, dar nu ți s-a întîmplat așa ceva. E o poveste închipuită de tine...

— Da. Mă tot căutau, dar nu mă găseau deloc, stăteam pitulat. Într-o noapte m-au prins acasă. Umblau

cu o dubiță. Au băgat mașina-n curte. Nevastă-mea și ăsta (arată spre băiat) începuseră să plîngă. Au crezut că mă arestează. M-au suit în dubiță. Acolo erau : Geambașu, Călinescu și alții. A început, bă frățele meu, să mă frece Geambașu ăsta care n-avea nici în clin, nici în mînecă cu colectivizarea. Zice : „Te treci, Tudore ?". „Nu", mîrîiam eu. Dacă am fi fost doar noi doi, i-aș fi pus mîna-n beregată, dar așa am înghițit în sec...

Gheorghe n-asculta. Gîndurile lui rătăceau în altă parte. Nu-și dădu seama cît auzise din ce spusese Tudor.

— „Stai jos pe banchetă", se răsti Geambașu la mine. Și el, om din sat, și se purta așa ? ! M-am așezat. „Legați-l la ochi". M-au legat. Pe urmă către Călinescu : „Tov. Călinescu, eu zic să-l ducem la Calafat și să-l aruncăm în Dunăre". „Așa e bine, tovarășe Geambașu", i-a răspuns ăla.

Am mers toată noaptea și dinspre ziuă m-au dat jos. M-au dezlegat la ochi. Am privit înaintea mea. Apă. Mi-am făcut scurt socoteala : „Doamne ! Ăștia m-aruncă-n Dunăre, îmi rămîn nevasta și copilu' pe drumuri, ai nimănui, fără cer, fără pămînt". „Te treci, bă", mă înghionti Geambașu. „Mă trec". „Bine. Hai în mașină". În mașină am semnat cererea și în cîteva minute am fost acasă. Au oprit în fața porții și am coborît. Atunci mi-am dat seama că mă plimbaseră prin sat și Dunărea era Jiul nostru...

Gheorghe o zbughi afară pe ușă fără să mai salute. Iuți pasul, dar nu spre drum, ci prin grădinile oamenilor. Cei doi îl priviră mirați. Nu știau ce se întîmplase cu el. O pornise prin grădina lui Geambașu. Dinspre drum apăru Leanța. Se întorcea de acasă.

Cînd ajunse în bătătura lui Mircea Geambaşu, Gheorghe găsi lumea luminată. Geambaşu trăgea să moară. Îi aprinseseră lumînarea. Căzuse rău. Se lovise la cap. Îl chemaseră pe popa, să-l grijească. Delira. Nu-i ieşea sufletul. Ceruse să-l spovedească popa Stroie. Moanţă îşi făcu loc printre lume şi intră în odaia a bună de la drum. Simţi miros de lumînare. Lucreţia stătea la capul lui. N-aveau copii. Gheorghe se opri lîngă ea.

— Părinte, rosti muribundul cu o voce slabă, tremurată, citeşte-mi de iertăciune. Vreau să mă... împărtăşesc, să-mi uşurez... sufletul. În jur se făcuse linişte. Se auzea doar sfîrîitul lumînării.

— Am greşit... părinte... sînt plin de păcate. Făcu o pauză. Am fost iubăreţ, mi-au plăcut, cînd am... fost tînăr, fetele, în armată, din cauza mea, a murit unu de la... Constanţa. Se opri, să-şi mai tragă sufletul. Am bătut oamenii, iar amărîta asta a mea... a trăit rău cu mine! Apoi către nevastă-sa, cu un ton ridicat: Vreau să puneţi să-mi cînte muzică populară şi romanţe... pînă la cimitir. Femeile se uitau una la alta. Nu se mai pomenise aşa ceva în Izvoare.

— Şi să-mi faceţi... groapă... bo...

— Dumnezeu să-l ierte, zise popa. S-a dus!

— ...l ...t..., i se încleştară dinţii, lăsă capul într-o parte. Din gură i se prelinse o dîră de sînge.

— Mirceoooo, ţipă nevastă-sa cît o ţinură baierile inimii. Omul meu ăl bun, Doamneeee!

Femeile începură să jelească. Lucreţia îl sărută pe frunte şi plîngea în hohote. Lacrimi mari, cît bobul de strugure, i se rostogoleau pe obraji. Lui Gheorghe i se umeziră ochii. Se scutură de cîteva ori, din tot trupul, şi plecă.

„Moare bou-n jug, dar omul", murmură el cînd ajunse în uliță. Mergea îngîndurat. Gheorghe stătea în celălalt capăt al Izvoarelor. Privit de departe, arăta ca un urs mare și puternic. Nu îi stătea oricine în față la vreun scandal sau la o simplă ceartă ; cînd apărea el, cel care începuse gîlceava se retrăgea și își vedea de ale lui. O singură dată s-a întîmplat să i se împotrivească la o nuntă unul din Malu Mare. Gheorghe ceruse o sîrbă și Ioniță din Malu Mare vroia s-o joace înaintea lui. O făcea înadins, să-l zgîndăre, avea curaj, că era cu frate-său, Simion. Atunci Gheorghe a păşit înaintea lui și l-a lovit drept în cap. Ioniță s-a prăbuşit și nu s-a mai ridicat. A sărit și Simion de pe marginea horei. I-a cărat și ăstuia vreo cîțiva pumni și, ăla văzînd că n-are sorți de izbîndă, a luat-o la fugă. După toate astea, a chemat-o pe Lina lîngă el și a făcut semn lăutarilor să cînte și jocul s-a încins repede. Moanță dădea gură și își ținea pălăria de sus. O singură dată a fost avertizat de plutonierul Marinescu. Gheorghe n-a îndrăznit să-l atingă măcar, nu se făcea să înfunde puşcăria și pe deasupra mai era și de vină, că-l insultase pe milițian. La o săptămînă, însă, l-au găsit sătenii lîngă fîntîna Mărgăritei, în răscruce, la Lisaveta lui Oncică, cu piciorul rupt. Oamenii şuşoteau că de la Gheorghe Moanță i se trage, dar nimeni nu zicea nimic și nici Marinescu nu sufla o vorbă despre întîmplare. Cît a stat în spital, s-a dus Gheorghe de patru, cinci ori la el și, de cînd i-au făcut ieșirea, au devenit cei mai buni prieteni. L-a adus pe milițian cu fiu-său, Vasile, cu mașina mică. Și așa au rămas pînă l-a mutat pe plutonier șef de post în alt loc.

Tot ce purta Gheorghe era făcut pe comandă. I se dusese vestea de fudul, cînd pleca undeva, punea mîinile la spate şi fluiera. Avea pumnii ca două baroase, cînd întindea palmele treceau de douăzeci şi cinci de centimetri lungime. Părul negru şi des îl purta dat pe spate, faţa era prelungă şi osoasă, cînd rîdea i se vedeau cîteva măsele îmbrăcate cu paliac. Ochii erau negri şi mari, pielea măslinie, gîtul gros şi scurt, pe care i se umflau două vine, cînd se certa cu cîte cineva.

Moanţă trecuse de Sfatul popular. Nu se întîlni cu nimeni pe drum. Pentru prima dată se gîndi la el, la faptul că într-o zi o să-i vină rîndul şi se întrebă dacă Lina o să-l jelească din inimă sau de ochii lumii, ca Lucreţia lui Mircea Geambaşu. Îşi aminti că în timpul din urmă nevastă-sa se îndepărtase de el. Se înhăitase cu copiii. Aveau doi : băiat şi fată. Amîndoi căsătoriţi, la casele lor. Nimeriseră bine. Trăiau ca belferii : cu maşini la scară şi nu duceau lipsă de nimic. Numai el, Gheorghe, se stîlcise muncind de le luase *Dacii*, că destul îndurase el mizerii toată viaţa. Băiatul, Vasile, era maistru mecanic. Îi moştenise priceperea pentru meserie. „Ce să facă facultate, ca Gică Zăibărel pe care, după ce ieşi profesor, îl repartiză tocmai departe de ai lui." Vasile semăna cu el, iar Lina murea de necaz, că băiatul nu se aruncase în partea ei. Cînd s-a născut fata, Lina a drăcuit-o. Ea se aşteptase să fie tot băiat.

Gheorghe intra pe uliţa Gabrului, cînd auzi clopotele. Întîi pe cel de la biserică şi pe urmă pe cel de la clopotniţa cimitirului. Dangătele lor îl întristară şi mai tare. Se încrîncenă. „Cît mai pătimeşte omu' într-o viaţă ! se miră el. Prea ne trecem repede şi fără nici un rost !".

Noru-sa, Viorica, nu prea-l avea la inimă, dar lui nu-i păsa. La început n-o lua în seamă, pe urmă o pri-

vea indiferent. Se ducea pe la ei săptămînal. Îl mîna dorul de nepotu-său, Nicușor, o mîndreţe de băiat. Lîngă el uita Gheorghe de toate necazurile. Viorica nu vedea cu ochi buni faptul că Nicușor îl îndrăgea mai tare pe socru-său decît pe ai ei. Dar ce putea să facă ! Părinţii ei erau zgîrciţi, treceau rar s-o vadă, munceau pe brînci, că mai aveau încă două fete de măritat, iar cu pretenţiile, cam greu să te descurci ! În schimb el, Gheorghe, ieşise deasupra nevoii. Terminase cu copiii. Acum pleca în fiecare an în staţiune, îi părea rău că trece vremea şi începe să i se ducă puterea.

De la un timp, îi ţineau oamenii calea şi-i spuneau de umblările Vioricăi şi mototolul ăla de fiu-său n-auzea, nu vedea. Începuse din iarna trecută să caute spre şoferul de pe maşina care îi aducea pîine la centru. Noru-sa era vînzătoare la Centrul numărul unu din Izvoare. Lui Gheorghe îi venea, cîteodată, s-o certe şi s-o termine cu viaţa. Îl rîcîia în suflet că ea călca în strachini. „A dracului e de frumoasă şi noru-mea asta, se răcorea el cînd îşi aducea aminte de purtările Vioricăi, şi de !... se uită omul la una urîtă, dar la o aşa crăiţă ! Şi Vasile toată ziua cu abatoru' lui şi ea tînără, de... cere multe..."

Ieşi în şoseaua naţională. Lîngă C.E.C. se opri şi privi la cantonul lor. Avusese Tănase Moanţă şi potcovărie, iar dacă nu venea colectivizarea, şi-ar fi cumpărat şi casă în Coveia. Toţi în sat, pe atunci, se loveau de tat-său. Treceau oamenii cu boii sau caii la potcovit, iar muierile, primăvara, cu secerile la ascuţit sau să le facă securi. Se pricepea şi la meşterit care, porţi de fier şi tot ce-i comandau sătenii. Tănase executa totul cu multă măiestrie. Era meseriaş şi gata, avea priceperea în degetul mic al mîinilor sale mari şi boante. Nimeni

nu mai pomenea de Tănase că s-ar trage din neam de rudari. Adolina, nevastă-sa, se gătea duminica, de ziceai că este cucoana Vicșoreanca de la domeniile coroanei din Segarcea. Avea ambiție Tănase la nunți s-o joace cîte o sîrbă pe Adolina. Conducea hora tacticos cu pălăria pe sus și sărea, de-și pierdea Adolina ritmul și se încurca. Ea murise într-o toamnă ploioasă, cu doi ani înainte de colectivizare. Gheorghe deschisese ochii în potcovărie, dar mulți îi spuneau fierărie și el îi zisese lui tat-său să-și pună firmă la poartă. Bătrînul Moanță a fost de acord. Cînd îi venise vremea lui Gheorghe să umble cu flăcăii, pusese ochii pe Lina lui Tudorașcu, neam de oameni pricopsiți. De moara lui George Tudorașcu se știa de la Jiu pînă la Gilort. Trecea Lina în cărioară și se uita de sus la oameni. Mai avusese un frate, Tudor, care-i murise pe front în al doilea război. Îi spusese mulți ani la rînd lui Gheorghe povestea fratelui ei. Tat-său putea să-l scape de armată, dar el, nimic : „Mă duc și lupt pentru țară". S-a certat o săptămînă cu ei, iar mă-sa, Sofia, văzînd că nu renunță, l-a blestemat : „Du-te, mamă, și să te întorci între patru blăni". Tudor a plecat și într-adevăr la un an a venit în tron. A fost jale mare atunci. Sofia s-a prăpădit, iar George Tudorașcu a înnebunit. La un an după întîmplarea asta, la o nuntă, au furat-o unii pe Lina cu căruța tocmai de la Teasc. Erau trei. Gheorghe s-a luat după ei. Avea bîzdochița la brîu, cînd lovea cu ea, îi culca la pămînt. I-a dus-o lui Tudorașcu, stăteau în casa unde este acum Sfatul popular, și bătrînul i-a promis că, dacă vrea s-o ia de soție, el i-o dă. Lina s-a uitat cu ură la Gheorghe și i-a strigat : „Numai în neam de rudari nu intrasem eu, tată ? !" I-a tras o palmă celui care o salvase și a fugit în odaia ei. Gheorghe a plecat supărat. Cu vremea, Lina s-a mai domolit.

Au făcut nuntă de pomină, a pus George Tudoraşcu naşi pe procurorul Parpală cu nevastă-sa, Aristiţa. S-au dus la fotograf în Coveia în trăsuri. Ieşea lumea pe la ferestre. Lina purta la gît salbă cu cincisprezece galbeni. Trei zile a ţinut nunta. Jucau Tănase şi Adolina într-un picior pe lîngă Tudoraşcu. Primii doi ani au stat la Lina. Gheorghe era bun meseriaş şi a preluat moara. Pe urmă le-a făcut Tănase vilă, prima în Izvoare, şi s-au mutat acolo.

Toate amintirile acestea i se păreau lui Gheorghe un vis. În tinereţe, cînd ieşea Lina prin sat şi o luau femeile peste picior, le răspundea : „Ochi ca ai lui Gheorghe te trag pînă în fundul iadului" şi le închidea gura. Pe urmă vremurile s-au schimbat. Tănase s-a pus de-a curmezişul şi de-acolo i s-a tras. Gheorghe strînsese atîta ură în el, că ar fi pisat cu barosul lui de zece kile de la potcovărie. pe oricine i-ar fi ieşit în cale. Cu timpul s-a mai domolit, a ieşit din carapacea lui şi a văzut cum stau lucrurile. „Ce face toată lumea, fac şi eu, de ce să fiu afară din bască", se judeca el singur.

A lucrat cîţiva ani la fierăria colectivului, pînă într-o zi, cînd l-a luat Pantelimon al lui Gînju cu el la fabrica de locomotive. Acolo a făcut o şcoală de calificare de şase luni şi acum se chema lăcătuşul Gheorghe Moanţă, aşa îi obliga pe cei din secţie cu el să-l strige. Cînd a luat prima leafă, toată lumea era a lui. Punea ochelarii de soare, îşi trăgea pălăria într-o parte şi se ducea în parc la „Debarcader", bea bere şi mînca mici, acum trecuse la clasa muncitoare, cum îi zisese Staicu de la Personal. Cîteodată o lua şi pe Lina cu copiii. La defilare de 1 Mai şi 23 August mergeau în

primele rînduri. Copiii fluturau steguleţe, iar el cu Lina purtau panouri cu întrecerea socialistă.

„Vremuri vin, vremuri se duc şi odată cu ele ne trecem şi noi", murmură Gheorghe. El nu se grăbea să ajungă acasă. Se gîndi că ar fi bine să treacă pe la fie-sa, Stela, n-o văzuse de două săptămîni. I se făcu dintr-o dată dor de ea. Ştia că bărbatu-său, Nae, ospătar la „Minerva" în Coveia, era în schimbul doi, venea cu speciala de douăsprezece noaptea de la Confecţii.

Intră la Stela în curte. Nu-l simţi cîinele. Deschise uşa şi trecu pragul în prima odaie. Auzi ţăcănitul maşinii de cusut. Strigă :

— Stela, unde eşti, tată ?

— Da, da, vin imediat, răspunse fata din odaia de la mijloc. După cîteva minute, ea apăru îmbrăcată într-un halat albastru de casă. Se bucură cînd îl văzu şi îl sărută, dar el o repezi :

— Ţi-am spus să nu mă mai pupi, ce, noi sîntem din familia regală ?

— Aaaa ! nu-ţi convine ? Da' cînd te pupă ălea prin staţiuni, îţi place ? îl înfundă ea.

— Acuma te găsişi şi tu să-mi strigi ? !...

Tăcură. Fetei lui îi păru rău că-l primise aşa. Vroia s-o repare, dar nu ştia cum.

— Muri Mircea Geambaşu, se pomeni el zicînd, deşi n-ar fi vrut că vorbească despre asta.

— Auzii clopotul, dar nu ştiam pentru cine bate.

— Copiii unde sînt ?

— I-am dus la soacră-mea de alaltăieri.

— Şi Nae ? întrebă el, deşi ştia că gineri-său este la servici.

— E după masă, vine la doişpe la noapte, dar ai vreo treabă cu el ?

— Nu.

— Ce vrei să bei, tată ? Ţuică, sau vin ? Mîncaşi ? Îţi dau ceva de ale gurii ?

— Nu, nu, nu mănînc, da' de beut... dă-mi ţuică, sau mai aveţi vişinată ?

— Da.

— Atunci, vişinată !

Stela plecă să aducă vişinata, iar Gheorghe stătu pe pat. Cîteva clipe. Se ridică şi dădu drumul la aparatul de radio. Era muzică simfonică pe programul doi. Căută programul unu, aici cînta Maria Lătăreţu. „Săraca de ea, s-a dus şi, i-auzi, i-au rămas cîntecele ! Dar în urma mea ce rămîne, dacă mor mîine ? !" se gîndi Gheorghe supărat. Îi întrerupse gîndurile fie-sa. Se întorsese cu o sticlă de un kil şi cu două pahare puse pe tavă. Ca la oraş. Stela trase un taburet şi aşează tava. Luă loc lîngă tat-său. Umplu paharele.

Norocire. Băură. Gheorghe goli paharul. Stela doar gustă.

— Ce mai e, tată, pe la frizeria ta ?

Stela era singura frizeriţă la Supercomplexul comercial cu etaj din Izvoare. Acolo afla de toate cîte se întîmplă. Clienţii îi povesteau, fără să-şi dea seama, un lucru sau altul. „În unele probleme, îi mărturisise ea mai demult, sînt mai informată decît ăia de la Sfat !"

— Ultima noutate ai aflat-o ? Gheorghe ridică din umeri.

— Inginera de la colectiv... bruneta aia... El dădu din cap. Tinerica asta se uită, la cine crezi ? şi nu mai aşteptă întrebarea lui. La Pîrlogea, dentistul. I-a văzut baba Floarea lui Trăsnitu. Mi-a spus ieri, cînd a venit cu nepoţii să-i tund.

— Au înnebunit şi ăştia...

— Da.

Stela, ca arsă de ceva, întrebă :

— Da' mama ce mai face ?

— Mă-ta ? A nărozit ! Aia e, şi tocmai acum la bătrîneţe !

Stela nu mai ceru explicaţii. Vru să toarne iar în paharul lui tat-său, dar el îl acoperi cu mîna :

— Nu. Ce e mult nu e bun !

— Păi nu băuşi decît un pahar !

— Da, dar mai trăsei la Tudor Troponete la cazan. Lasă, că aveţi şi voi necazurile voastre.

Se ridică să plece. Stela îl conduse pînă la poartă. Se despărţiră fără să-şi vorbească şi să se privească. Gheorghe simţi că începe să-l ajungă băutura. Pe drum nu se întîlni cu nimeni. Trecu prin dreptul M.A.T.-ului. Parcă-l trăgea aţa să intre şi să tragă măcar o „duşcă", dar se răzgîndi. Acasă nu discută cu Lina. Se duse să se culce în odaia lui. Ea nu-l mai suferea cînd era beat şi se înţeleseseră să doarmă separat. Aşteptă ca nevastă-sa să-i aducă ceva să mănînce, dar nu veni. Nici el n-o rugă. Se trînti în pat şi nici nu-şi dădu seama cînd adormi.

A doua zi se trezi tîrziu. Ieşi în bătătură. Lina trebăluia prin grădină. El avea capul greu şi mahmureala îi dădea sentimentul că zăcuse mult timp. Intră în bucătărie şi îşi făcu o salată de roşii cu multă ceapă. Mînca în linişte, dar gîndurile nu-i dădeau pace şi o strigă :

— Lino, vino, fă, să mîncăm, că termini treaba şi pe urmă !

— Mîncai, Gheorghiţă, nu mi-e foame ! Poftă bună !

Avea chef de glumă nevastă-sa. Cînd îi răspundea așa, știa că face băşcălie de el. Gheorghe pricepu intenția și o dădu pe același ton :

— Linuțo, vino să mănînci cu soțul tău drag.

Ea era cu trei ani mai mică decît Gheorghe și își adusese aminte acum de arțagul din tinerețe. De la o vreme, începuse să se căiască pentru faptul că se măritase cu el. Mulți ani trăiseră bine. El cîștiga destul de bine și le aducea în casă de toate. N-au dus lipsă de nimic. Femeia suferea și pe motivul că Gheorghe umbla pe la altele. Linei i se făcuse scîrbă de viață, dorindu-și să mai fie încă o dată tînără și să vină Gheorghe iar s-o ceară, că l-ar lua cu zburături de la poartă.

Lina era de statură mijlocie și grăsuță. Pe gamba stîngă îi apăruseră varice. Femeile o sfătuiseră să meargă la doctor, să facă operație, dar ea să nici n-audă despre așa ceva. Lepădase portul larg de foarte mulți ani și umbla îmbrăcată în fuste și rochii strîmte și pînă la genunchi. Ca fetele mari. Așa îi plăcuse lui Gheorghe, că Lina avea picioarele frumoase. Pielea feței era albă, pe lîngă ochi făcuse zbîrcituri, firișoare roșii îi brăzdau obrazul, nasul borcănat cu nări mari, ochii mici și verzi, iar părul tuns scurt și-l purta făcut permanent. Niciodată nu ieșea pe poartă, chiar dacă se ducea să ceară ceva la o vecină, îmbrăcată fiecum. Banii îi alunecau printre degete și niciodată nu-i părea rău că este așa risipitoare. De la un timp se aveau la cuțite. El pleca prin stațiuni, zicea că are „romatism" la șira spinării și pe acolo își găsea de lucru... „Îi toacă, fă Lino, alea banii, că el nu mai are snagă", i-a trîntit-o Sanda lui Ion Muscalagiu, vecina ei, într-o zi. „Adică de unde știi, Sando, că Gheorghe al meu nu mai are snagă, ce, ai avut tu de-a face cu el ? Ete că are snagă, dacă vrei să știi..." glăsuise ea pe un ton

ridicat, după care intrase în curte supărată. Începuse să plîngă, mustrîndu-se pentru traiul dus şi pentru purtările bărbatului. „Păi cum să nu fie aşa, cînd eu îi găsesc fotografia ăleia în buletin, ce, el crede că îi dau degeaba cincizeci de lei lui Ion poştaşu', să-mi aducă toate scrisorile lui de pe la mîndre, şi omul meu mai are şi tupeu să mă contrazică atunci cînd i le arăt: «Nu sînt ale mele, Lino, poate are cineva necaz pe mine şi face aşa ca să ne certăm noi doi»... Ei, Gheorghe, Gheorghe, să nu crezi că mă duci cu una, cu două!" se pomenea ea cîteodată vorbind singură.

Trecuse multă apă pe Jiu şi Gheorghe crezuse că Lina uitase toate istoriile astea, pînă într-o seară cînd s-au certat furcă.

— Lasă, Gheorghe, nu-mi spune..., ştie tot satu' că ai dat cu bîta în baltă şi te-ai stropit în ochi, de nici nu mai vezi în jurul tău!

Şi, ca să-i pună capac, el i-a răspuns:

— Ia ascultă, fă Lino, dacă şi lui Dumnezeu îi place treimea, atunci mie de ce nu mi-ar place, îm?!

Din seara aia s-a culcat fiecare în odaia lui. La vreo cîteva zile, Lina s-a întîlnit cu Neta lui Ion Scarlat, mătuşa lui Gheorghe, şi i-a povestit, la care bătrîna i-a spus:

— Păi, nu faci, daică, şi tu la fel ca el!

— Olele, tuşă, ce-ţi veni? Păi se poate?! Aşa am ajuns?!

După ce s-a despărţit de bătrînă, se gîndea ca o femeie cu sufletul frămîntat, cînd bărbatul umblă aiurea şi se mira: „Ce ţi-e şi lumea asta?!" Şi de atunci n-a mai discutat cu nimeni despre necazurile ei.

Ura Linei împotriva lui Gheorghe creştea în fiecare zi, iar el, în loc să şi-o apropie, o îndepărta şi mai mult prin faptele lui. Prăpastia dintre ei se căsca tot mai adîncă. Ea nu putea să-l uite de cînd nu-i dăduse sînge la spital, cînd fusese slăbită. Tîrziu, după ce îi făcuse pe Vasile şi Stela, rămăsese însărcinată şi nu mai putuse să ţină copilul. Pe unde nu umblase şi nu rezolvase nimic. S-a pornit sîngele, de se făcuse baltă sub ea pînă a găsit-o Stela şi a anunţat salvarea din Coveia. Gheorghe nu venise acasă. Cînd a aflat, s-a dus direct la spital. Doctorii i-au spus că femeia are nevoie de sînge şi trebuie să doneze, dar el nu, că-i este frică... Nu s-a mai uitat Lina în ochii lui un an şi jumătate.

Dacă a văzut că nevasta îi frînge voile, Gheorghe s-a îmbrăcat şi a plecat în sat. I-a spus că se duce la copii şi, dacă vrea să stea bosumflată, n-are decît.

Duminica a trecut greu. Gheorghe şi Lina şi-au vorbit puţin. La masa de seară au mîncat împreună. El a încercat să se împace cu nevastă-sa, dar nu-i mai mergea ca-n tinereţe. Se deşteptase Lina.

În săptămîna care a urmat, Gheorghe a fost trist la fabrică. Toţi din atelierul mecanic au simţit că Gheorghe Moanţă nu e în apele lui. Maistrul Constantin Gachi îl stîrnea la o glumă, povestea ceva hazliu, dar degeaba, Gheorghe tăcea. Maistrul l-a cercetat cîteva minute, să afle ce îl roade pe Moanţă, dar el a răspuns că e bolnav şi simte cum i se pun cîrcei la inimă. Pe la jumătatea lunii i-a anunţat maistrul că vin la atelier inginerul şef Pitiş şi cu directorul Dragomir. Gheorghe se afla lîngă o tablă groasă de treizeci de milimetri, lungă de zece metri şi lată de trei. Trebuiau să schimbe o platformă la rafinărie. El s-a dus la magazia de scule şi a cerut un baros de zece kile. S-a întors la tablă şi bang-bang, s-a chitit pe treabă. Răsunau loviturile în

tot atelierul. Cînd au apărut Pitiș și cu Dragomir, au dus mîinile la urechi. I-a întîmpinat maistrul Gachi. Și-au strîns mîinile prietenește. Maistrul era prețuit în întreaga fabrică pentru inovațiile și lucrările sale, fapt care l-a făcut pe director să constate într-o ședință de partid : „Fără Gachi n-ar merge fabrica noastră !" Multe perechi de ochi l-au privit pe maistru atunci, iar „adversarii" lui își dădeau coate. Cea mai bună inovație făcută de el fusese instalația pentru descărcat și sortat sfecla de zahăr pe o basculă rotativă.

Cei trei s-au dus la Gheorghe Moanță. El s-a oprit și le-a dat explicații. L-a susținut și maistrul. Șefii au fost foarte mulțumiți, chiar pentru problema platformei de la rafinărie veniseră. Au plecat repede, spre deosebire de alte dăți cînd zăboveau mai mult de un ceas în atelierul mecanic. Gheorghe s-a apucat iar să bată tabla. Muncitorii au început să strige la el, că le țiuiau urechile, dar Gheorghe se făcea că nu-i aude și își vedea mai departe de loviturile lui, îndesindu-le. Deodată, s-a oprit. „Cred că s-au îndepărtat, acum să duc barosul la magazie". După această faptă, Gheorghe, care primea întotdeauna beneficiu de șapte sute de lei, în anul ăla a luat o mie. Toată ziua n-a mai pus mîna pe nimic. Era șef de echipă. Cînd lipsea maistrul, el îi ținea locul și atunci făceau oamenii treabă mai bună decît cu Gachi. Îi știau de frică, deși Moanță glumea cu ei, dar cînd se punea problema de muncă, toți trăgeau pînă la loc comanda.

După ora două, veni la atelierul mecanic Nelu Cucică, maistru la rafinărie, să-l caute pe Gheorghe, „să-i vîndă una și să cumpere alta", cum se lăuda el prin fabrică. Erau buni de glume amîndoi și cînd se întîlneau, se luau la întrecere și, de fiecare dată, cîș-

tiga Moanţă. Acum Nelu Cucică nu prea avea timp, se apropie de Gheorghe şi începu fără vreo introducere : „Cu bucata mea de pîine / Am hrănit un om şi un cîine. / Cîinele mă recunoaşte, / Omul nu mă mai cunoaşte ! / Şi te întreb acum pe tine : / Care-i om şi care-i cîine ?“

Pentru puţin timp, Gheorghe rămase pe gînduri. Îi plăcuse, o repetă şi el în gînd. Ar fi vrut să ştie de unde o învăţase Cucică, dar renunţă.

— Ei, ce zici, neică ? Mai ai replică ? îl împunse cu privirea maistrul. În loc să răspundă, el ridică din umeri. Părea foarte mirat de această poezioară. Pentru o clipă privi cu invidie la Nelu Cucică, îi era necaz că n-o aflase el primul. „Şi cît adevăr conţine ! Ce aş putea să-i spun ăstuia, ca să-l înfund sau să am alta pe potriva lui !“, îşi făcu socotelile Moanţă. Apoi către Nelu Cucică :

— Ia fii tu atent încoa' la nenea, să auzi şi să nu crezi. Anul trecut am chemat vecinii, să tai porcu'. Aveam doi saci cu paie în bătătură, am luat uşa de la coşare, să-l pîrlesc pe ea, şi eram gata de treabă. Intră Lina în coteţ şi-l scoate afară pe Călinescu... N-am mai avut, Nelule neică, porc mare ca-ăsta de cînd sînt pe faţa pămîntului, cred că trecea de două sute de kile. Fără mine, erau patru oameni. L-a prins Lina cu o frînghie de picior şi am tăbărît toţi pe el. Îmi pregătisem o baionetă de cuţit. M-am uitat la gîtul lui : parcă ar fi fost ceafa boului. Îmi fac vînt de la poartă, mă reped şi-i înfig baioneta în beregată, el horcăie, se usmeşte, fratele meu, şi dă cu ăia de pămînt. Lina a început să chiriie. Călinescu o ia la fugă spre grădină, trece ca glonţul prin poartă cu baioneta în gît. La calea ferată se poticneşte, nu poate să sară şi se împiedică. Norocul meu a fost că tocmai în momentu' ăla trecea

personalul de Calafat și zbang, îl seceră gîtul. Da' am tras o spaimă cumplită, putea să doboare trenu' de pe linie, de intram la alte daraveri ! Corpul cade lîngă șine, iar capul îi sare la vreo trei metri. Asta a mea zice : «Ce ne facem, Gheorghe, ne nenorocirăm, cu ce îl cărăm noi de acolo-n curte !», iar eu o încurajez : «Lasă, fă Lino, bucăți și tot îl aducem !». Așa am și făcut. Cînd am topit untura, am scos zece vedre, basca cinci vedre de jumări, afară de carne la coșniță, trei lighene de cîrnați și cincizeci de bucăți de șuncă.

— Înseamnă că porcul tău a fost mai mare decît cîinele meu lup, neică, se miră maistrul de rafinărie. Acum plec, nu mai am timp, mai vorbim noi...

Nelu se îndreptă spre ușa atelierului și ieși. Gheorghe mai repetă în gînd de cîteva ori poezia. Se entuziasmă iar : „Cînd oi muri, las vorbă să mi-o scrie pe cruce". Se duse la vestiar, căută hîrtie și creion și o notă. Împături hîrtia și o băgă în buletin. Cînd ajunse acasă, o așeză în ramă, cînd i-o sosi ceasul, s-o ia Lina de acolo și s-o dea pietrarului.

De vreo săptămînă, se angajase la atelier un lăcătuș, Costandin Turcu, din Lipov. Venise de la Combinatul chimic pe motiv că, lucrînd la Fabrica de zahăr, este mai aproape de casă. Umbla nouł angajat cu povești că este mare specialist, are categoria a cincea și-i bagă pe toți în buzunar. Gheorghe Moanță l-a mirosit. Și-a dat seama că este tufă la meserie. Într-o discuție cu Costandin, el îl apostrofase : „De, neică, minciuna e ca pădurea ; cu cît intri mai adînc în ea, cu atît ieși mai greu". Cei de față își dădeau coate. Costandin se simțise cu musca pe căciulă. N-a zis nimic și a luat-o din loc, rușinat. Și-a făcut de lucru în altă parte, cît mai departe de Moanță, și avea grijă să-l ocolească de fie-

care dată. Gheorghe îl strigă pe sudorul Tîrşoagă şi se sfătuiră cum să-i facă figura lui Costandin Turcu. Pe urmă Gheorghe îl chemă pe Costandin şi-l trimise la magazie. Costandin se duse.

— Nea Stelică, dă-mi şi mie un tarod cotit de douăzeci.

Stelică, magazionerul, îşi dădu seama că ei vor să-l pună la încercare. Îi primi marca de scule şi, bucuros, le făcu jocul.

— Cine te trimise, Costandine ?

— Neica Gheorghe.

Stelică privi prin geamul magaziei în atelier şi văzu semnele pe care le făcea Moanţă, să nu-i dea de gol.

— Bă Costandine, du-te şi-l întreabă pe nen' tău Gheorghe de care vrea, unu la serie, sau doi la serie.

Costandin se întoarse la Gheorghe, devenit serios, şi-l întrebă :

— Neică, i-auzi nea Stelică, de care vrei, unu la serie, sau doi la serie ?

Gheorghe făcea eforturi mari să nu rîdă. Ceilalţi se grămădiseră la un banc de lucru apropiat, să audă discuţia. Stăteau cu spatele.

— Costandine, du-te şi spune-i să-ţi dea pe ăla unu la serie, ştie el, este în raftul ăla din fund spre calea ferată.

Costandin se apropie iar de magazie. Stelică îl aştepta.

— Ei cum e ? îl luă la rost magazionerul.

— Nea Stelică, dă-mi tarodul cotit de douăzeci, unu la serie, vezi că e în raftul din fund.

Magazionerul căută în raftul în care îi ceruse Costandin, dar nu găsi nimic.

— Costandine, acum mi-adusei aminte : pe ăla unu la serie... ultimu' l-a rupt Gică Trandafir săptămîna

trecută, dacă-l vrea pe ăla doi la serie, să-ţi dea şi marca lui.

Gheorghe Moanţă şi cu încă vreo zece muncitori se îndreptau spre magazie. Costandin îi zise :

— Neică, pe ăla unu la serie l-a rupt Gică Trandafir săptămîna trecută. Mai are un tarod doi la serie. Îl luăm pe ăla ?

— Ia, Costandine !

— Îmi dă numai pe marca dumitale.

— Bine.

Gheorghe Moanţă se scotoci în buzunarul din piept al salopetei şi îi întinse marca. Stelică închisese geamul magaziei. Se întorsese cu spatele şi rîse de se înroşi ca un rac fiert. Costandin bătu cu marca, de cîteva ori, în geam. Stelică reveni şi îl deschise.

— Ce e, Costandine, vrea de doi la serie ?

— Da, uite marca.

Stelică primi marca şi se uită la el cîteva clipe.

— Hai, ce faci, nu-mi dai ?

— Na, bă Costandine, mărcile colea, că ăştia rîd de tine.

Costandin îşi dădu capul pe spate, uimit. O băgă pe a lui în buzunar şi se duse la Gheorghe Moanţă. Îi înapoie marca. Moanţă îl chestionă serios :

— Ce, n-are nici de ăsta ?

Ceilalţi se prăpădeau de rîs. Nu mai rezistă nici el şi începu să hohotească cu lacrimi.

— Bine, neică, mi-o făcuşi ? !

Costandin înghiţi în sec şi plecă la vestiar.

Întîmplarea a făcut înconjurul fabricii. Cîteva zile Costandin a fost ţinta batjocurii tuturor. A suportat cu greu. Se gîndea cum să i-o întoarcă lui Gheorghe.

Trecuseră două luni. Era zi de salariu. Gheorghe Moanță lucrase o secure pentru Vasile Ietegan. O ascuțea la polizor. Pe urmă îl rugă pe Caval, de la tîmplărie, să-i pună coadă. Costandin Turcu se dădu pe lîngă el și-l invită la M.A.T. că face cinste. Gheorghe nu-l refuză. Se învoiră ca, după ce iau banii, să plece împreună. La M.A.T. abia găsiră o masă într-un colț. Gheorghe rezemă securea de perete. Comandară țuică. Un rînd, două, trei, patru. Despre cîte nu discutară ! Ca oamenii la un pahar... Se înserase. Hotărîră să plece. Gheorghe și Costandin parcă erau prieteni de cînd lumea. Se pupau. Dădeau din mîini. Plăti Costandin. Gheorghe își aminti de secure.

— Costandine, da' securea mea unde e ?

— Ia, păi dumneata ce băuși, neică, pînă acum ? !

Lui Gheorghe i se puse un nod în gît. Cu greu se lăsa tras pe sfoară. Acum se văzu la încurcătură. Se uită cu dușmănie la Costandin.

— Asta este pentru tarodul cotit doi la serie, neică, rosti mulțumit Costandin și simți o bucurie nemaiîntîlnită în suflet. Fața i se destinse. Zîmbea. De cînd aștepta el clipa asta ! Gheorghe porni spre ușă. În urma lui mergea Costandin, dar nu-l mai ajunse.

Cîteva zile suflă un vînt uscat și rece. Pleznea obrajii ca o biciușcă udă. Pe nesimțite se apropie iarna. Într-o miercuri începură să cadă fulgi mari, puzderie, ca o lumină cerească. Cîmpurile se troieniră. Drumurile dispărură. Satul se cufundă într-un vîrtej cumplit, de nu puteai să vezi la cîțiva pași. Spre seară, pulberile zăpezii se cerneau încetișor, ca florile de cireș în nopțile de mai. Gheorghe Moanță privea pe geam cum ninge. De cîteva zile era bolnav. Stătea acasă. Lina intrase sezonieră la Fabrica de zahăr, în secția farin. Urma să

iasă din tură la şapte seara. Lucra douăsprezece ore cu douăzeci şi patru. Moanţă simţea cum îl părăsesc puterile. Parcă se golea pe dinăuntru. Lina, de cînd cu serviciul, devenise alta. Îl tachina mereu, acum îşi cîştiga şi ea pîinea. În ultimul timp, certurile se îndesiseră. Într-o vineri îi spusese Linei că, dacă moare, să-i facă cruce de marmură albă şi pe ea să scrie pietrarul poezia de pe hîrtia pe care o pusese el în ramă. Lina nu s-a mirat de vorbele lui, ci a dat doar din cap că aşa va face. „Nu cumva şi-a găsit vreunul pe acolo şi vrea să-mi facă-n necaz!" De mult timp se muncea Moanţă cu astfel de gînduri. Ar fi vrut să spargă nişte lemne şi să facă focul în cele două odăi : a lui şi a Linei. Porni spre pătul. Găsi o secure fără coadă. Îşi aminti cum îl păcălise Costandin Turcu : „Ia, păi dumneata ce băuşi pînă acum ? ! Începu să rîdă. Toate se plătesc şi se întorc pe lume... şi Lina asta... dădu din cap, n-o fi nebună, tocmai acum la bătrîneţe!" Luă securea şi intră în bucătărie. Aprinse un ochi la aragaz şi o aşeză peste el. Căută un cleşte. Cînd se înroşi, opri aragazul. Ieşi la poartă. Se uită într-o parte pe uliţă, pe urmă în cealaltă. Nu văzu pe nimeni. Aruncă securea în zăpadă şi se aşeză în dosul porţii. Pîndea. Se auziră paşi. Venea un om. Cînd ajunse lîngă secure, se repezi şi o ridică. Îl arse şi o aruncă. Gheorghe deschise poarta. Anghel Ciucă îşi freca mîinile cu zăpadă.

— Ce faci, Anghele, ai luat-o după cules ciuperci ?

Anghel Ciucă nu-i răspunse, se îndepărtă, bombănind. Moanţă privea în urma lui şi rîdea. Rămase la poartă. Deodată, simţi un junghi în inimă. Se sufoca. Respira greu. Încercă să strige. Nu putu. Căzu. Cu faţa în jos.

La scurt timp, trecu pe drum Lisa lui Ion Lache. Dădu „bună seara". Nu primi nici un răspuns.

— Care eşti, daică, acolo ?

Lisa se apropie de Moanţă. Îl mişcă. De cîteva ori. Îl răsuci. Gheorghe Moanţă murise. Lisa începu să chirăie. Se strînse lumea. Vitu Zdrîncea, Nae Lemneanu şi Iorgu Ciupagu îl duseră în casă. Trimiseră după Lina la fabrică. Auzind ţipete, sosi şi Neta lui Ion Scarlat, mătuşă-sa. Se puse pe jelit. Vecinele plîngeau şi ele. Sanda lui Ion Cîcea propuse să-l scalde. Femeile se opuseră. Mătuşă-sa, Neta, îi aprinse lumînarea şi i-o puse între degete. Vestea se întinse în tot satul. Apărură copiii cu nepoţii. Pe urmă, neamurile. Viorica, fie-sa, ţipa ca din gură de şarpe. Veni şi Lina. Cînd îl văzu, răsuflă uşurată. Nu-i pică nici o lacrimă. Scoase ţoalele ale bune, să-l îmbrace. Îl rugă pe fiu-său, Vasile, să se ducă la Ilie Văruţ, să-i tragă nişte scînduri la gater pentru tron. Tocmi patru oameni pentru groapă. Încălzi apă şi băgă albia în odaia mortului. Lumea ieşi. Rămaseră Lina şi cu două vecine, să-l spele. În curte, femeile începură să şuşotească :

— Da' ce inimă are şi dada Lina, nu varsă o lacrimă ? !

— A dus-o rău cu el, fă !

— Oricît, da' măcar de ochii lumii să fi plîns şi ea !

Neta lui Ion Scarlat le auzi şi se amestecă în taina lor :

— S-a petrecut prea repede Gheorghe al nostru, putea s-o mai ducă mult şi bine, nu bolnav, nu nimica, eu cred că a murit cu timpul nevenit !

Anghel Ciucă sosi şi el. Se apropie de Moanţă şi nu-i veni să creadă. Cu puţin timp înainte vorbiseră.

Le spuse şi celor de faţă întîmplarea cu securea încinsă. Unii intrau, alţii ieşeau. Lina nu-şi vedea capul de treburi. O ajutară copiii şi vecinii. Toţi, într-un asemenea moment, sînt buni şi săritori. Tîrziu, Lina îl văzu stînd la căpătîiul lui Gheorghe şi pe Florea Armaşu, cu care nu vorbeau de zece ani. Florea Armaşu rămase pînă dimineaţa lîngă el. Pe la miezul nopţii, îşi aminti ce îi povestise odată Gheorghe Moanţă, pe vremea cînd se aveau bine. Erau de faţă vreo opt femei şi patru bărbaţi. Florea mărturisi că Gheorghe fusese un om cu suflet şi un meseriaş foarte bun, mai rar aşa ceva în ziua de azi. Nu pomeni nimic despre păcatele lui Gheorghe. Uitaseră şi ceilalţi de ele.

La trei luni de la moartea lui Gheorghe Moanţă, Lina aşează la mormîntul lui o cruce de marmură. Pe ea era scrisă poezia care lui îi plăcuse atît de mult. Dorinţa lui fusese, astfel, împlinită.

Femeie singură

Sîia lui Dine Vrăjitoru se trezi dimineaţa la cinci. Se dădu jos din pat, aprinse becul şi începu să se îmbrace fără nici un chef. De cînd îi murise bărbatul într-un accident la Fabrica de zahăr, trecuseră destul de mulţi ani : zece. Dine lucrase ca sudor şi nenorocirea venise într-o noapte de pomină, de la cumpăna anilor, cînd era în schimbul trei. Se produsese o avarie la nişte recipienţi mari de la rafinărie, iar Dine intrase în secţie, fără să-şi dea seama că gazele strînse acolo îi vor aduce moartea. Cînd a scăpărat chibritul, să aprindă flacăra aparatului de sudură, s-a produs explozia şi l-a izbit de un cazan. Şi-a aflat sfîrşitul în maşina salvării, care-l ducea la spital. Mult l-a mai jelit Şîia, pentru că omul ei o lăsase fără nici un ajutor şi pe cap cu o fetiţă, Ileana, care, la priveghe-rea lui, întreba : „mamă, tata doarme ?“

În Sîia se frînsese tot, credea că nu va mai avea puterea să se trezească a doua zi după înmormîntarea lui Dine, dar se întărise în durerea ei. De atunci, o singură speranţă o mai ţinea pe pămînt : Ileana, pe care vroia s-o vadă în rîndul lumii şi pe urmă poate să pună mîinile pe piept, mulţumită, şi să-l caute pe Dine pe acolo, pe unde se dusese, că doar n-o uitase aşa repede, cum nici ea nu-l uitase.

Intră în odaia Ilenei și o privi cîteva clipe. Fata, pe jumătate descoperită, dormea dusă. Părul îi era în neorînduială, iar cîteva șuvițe îi acopereau fața. Sîia întinse mîna și le dădu la o parte. Simți un fior. Ileana era, din cap pînă în picioare, leit maică-sa. De la Dine n-avea nimic. Se închină, murmură ceva și ieși.

De vreo două săptămîni, ploile nu mai conteniseră. De cu primăvară fusese o secetă cumplită. În multe locuri, grîul rămăsese mic, fără vlagă, în altele crescuse de o șchioapă. Unde crezuseră oamenii că grîul nu va rodi, îl întorseseră și puseseră porumb. Venise vremea secerișului și, după ce că nu se făcuse grîu îndeajuns, acum nici nu puteau să-l adune. Așa se întîmplă și Sîia nu se miră deloc de toate astea. De la moartea lui Dine n-o mai interesa nimic, fie ce o fi!

Se încălță în tenișii fetei și porni spre bucătărie, de unde își luă un coșuleț. De cînd așteptase să stea ploile și să culeagă ciuperci! Ar fi dorit să mănînce o ciulama cu mămăliguță caldă și cu brînză. O porni pe ulița care ducea spre cîmp. Se opri la fîntînă la Hoțu, scoase o găleată cu apă și bău cu sete cîteva înghițituri. Pe inima goală. Vru să toarne apa în jgheab, dar era spart pe jumătate. Cînd să plece, fără să vrea îl văzu pe moș Pavel Petcu în izmene pe bătătură. Scuipă spre el și-l ocări. O spurcase de dimineață. „N-o să-mi meargă bine azi, trebuie să mi se întîmple ceva, dar ce?“

Trecu ududoiul pe un podeț, făcut peste rîul Hoțu, și o apucă pe Fața Merilor. Știa un loc unde găsea întotdeauna ciuperci multe și bune de mîncat. Numai să nu fi nimerit cineva înainte. Nu întîlni pe nimeni. Cîmpul era pustiu și liniștit. Sîia părăsi drumul și o luă prin iarbă. Roua îi udă tenișii. Se învioră. Iuți pasul. Era o femeie înaltă și voinică, întotdeauna se purta îmbră-

cată în negru. Avea mîini lungi și puternice, bărbătești, cu care se făcea de cîte ori i se ivea ocazia. Deși intrase în cea de-a doua vîrstă, trupul își mai păstra încă frumusețea din tinerețe : mijloc subțire și șolduri potrivite. Sînii mici, fața rotundă, nas arcuit, ochii albaștri, străjuiți de sprîncene negre și dese. Gura mică, cu buze subțiri, și păstrungă între dinții de sus. Cînd se privea în oglindă, un singur lucru nu-i plăcea : negul de pe obrazul drept. Cînd fusese o dată la Sfatul popular să ceară o adeverință, că-i trebuia fetei la școală, îl stîrnise pe președintele cel nou, Ion Marin. Abia l-a potolit. Scăpase de el și de gura lumii.

Din cînd în cînd muta coșulețul de pe o mînă pe alta. Își aminti că înainte de meri, ceapeul avusese vie, pe care oamenii n-o munciseră și se părăsise. Mulți bani se pierduseră atunci pe apa sîmbetei și doar erau ai lor, chiar dacă Rada Berceanca și alții furaseră vițele și le puseseră la ei în grădină. Pe urmă, un timp stătuse locul păragină pînă cînd venise un șef de la județ care a schimbat conducerea ceapeului și a cerut să fie plantați meri. În dreptul Fîntînii lui Moanță ar fi vrut să bea apă, dar nu erau găleți. Își văzu de drum. Se luminase de-a binelea și, de cînd cu ora de vară schimbată, toate i se păreau de-a-ndoaselea. Nu se putea obișnui și pace. Cînd ajunse la Măgura lui Fudulu, într-adevăr locul era plin de ciuperci. Ar fi vrut să le adune dintr-o răsuflare, le-ar fi mîncat cu ochii. Începu să le culeagă încet, așezîndu-le cu grijă în coșuleț. După un timp, prinse necaz pe iarba care crescuse înaltă și o lovea cu vîrfurile peste față. După ce smulse ultima ciupercă, o rupse în două și o cercetă cu atenție, să vadă dacă nu mișună viermii prin ea; dar nu avea.

Siia părea mulţumită : „dacă mai găsesc şi în altă parte tot pe atît, mă duc repede acasă". Aşează coşuleţul în iarbă şi se urcă pe măgură. Privi în toate părţile şi îşi strigă de trei ori bărbatul pe nume :

— Dineeee, Dineeee, Dineeee.

Ascultă cu bucurie ecoul care o îngîna. Simţi o plăcere nemaicunoscută de ea. Aşa făcea de fiecare dată cînd se afla dimineaţa în cîmp. De la Măgura lui Fudulu urcă în Dosul Năsîpoasei, să încerce şi acolo, că va găsi sigur, doar era umbră. Cînd ajunse acolo, o podidiră lacrimile. Se opri. Aici îi luase, cu mulţi ani în urmă, fecioria Dine. Siia fusese în primii ani ai tinereţii pe vremea aia... „Atunci le trăgea aţa pe fete de mici, şopti ea, nu ca acuma, să îmbătrînească prin şcoli şi să n-aibă nici un gînd de măritiş !" Îşi aduse aminte de Ileana că mergea pe douăzeci de ani şi nici vorbă s-o ia din loc. Siia retrăi, pentru a nu ştiu cîta oară, scena de dragoste dintre ea şi Dine. Sufletul i se umplu de bucurie, iar trupul zvîcni însetat de viaţă. Demult pusese ea frîu poftelor. „Ce dracu să mai fac — se miră ea — doar m-a ajuns din urmă fie-mea ! acum e rîndul ei la roata vieţii, dar barem să aibă noroc !" şi îşi ridică privirea spre cerul limpede, fără nici un nor. Soarele se ivi deasupra Şolomonului. Femeia îşi desfăcu basmaua şi rămase cu capul descoperit. Un vînticel adie dinspre pădure, umflîndu-i părul. Brusc, se uită în jurul ei, să n-o vadă cineva aşa. Se îmbrobodi repede. Nu putea să fie ca şi celelalte femei din sat, care îşi scurtaseră părul şi îl purtau făcut permanent, pe cînd ea, şi cînd se la, fugea de privirea bărbaţilor. Aşa o învăţase bunică-sa, Lisaveta lui Nicolae Furnigă, să-şi ducă viaţa fără pată, să-şi poată privi cu adevărat copiii şi bărbatul în ochi,

Toate începură să i se învălmășească în minte. Uitase pentru ce venise. Stătu așa un timp, dusă pe gînduri. Pe urmă trecu, în grabă, la culeș. Își umplu coșulețul și se întoarse spre sat.

Apucă drumul pe lîngă luncile lui Ciupagu, acolo avusese cinci pogoane de pămînt, i le dăduse tat-său, Gheorghe Olteanu, de zestre. În dreptul lor simți că parcă i se înmoaie picioarele și n-o mai ascultă. Văzu de departe, venind, două femei. Nu le recunoscu. Își adună puterile. Puse mîna streașină la ochi și își încordă privirea. Erau Ioana lui Ilie Calmucu și Floarea lui Niță Guguloi. Plecaseră tot după ciuperci. Cînd ajunseră în dreptul ei, îi dădură „bună dimineața" și o întrebară pe unde fusese. Le răspunse într-o doară și trecu mai departe. Cele două femei nu-i înțeleseseră purtarea, dar ziseră că : „Oamenii mai au și toane rele cînd duc lipsă de ceva" și se puseră pe rîs.

Drumul pînă acasă i se păru o veșnicie. Aruncă coșulețul în bucătărie și uită de el. Se duse la frigider, scoase de acolo niște carne de porc, adusă de nepotu-său, Georgică Geonoiu, și o puse în tigaie. Pe urmă turnă apă în tuci, înmuie pîine, o fărîmiță și îi dădu porcului să mănînce. Mai rămăseseră cîteva luni pînă la Crăciun. „Porcul ăsta o să-mi mănînce și urechile". Intră în grădină cu gînd să rupă din răzorul de varză pentru răsad o mie două sute de fire și să se ducă, a doua zi, la piață în Coveia. „O să vînd suta de fire cu treizeci, patruzeci de lei. Îmi trebuie bani, doar am fată de măritat și cu moda de a ieșit acum rămîi sărac, iar dacă n-am om la curte, trebuie să le fac eu pe toate !" Smulse cîteva fire și, cînd făcu cincizeci, le puse deoparte.

— Sîie, Sîie, se auzi un glas de bărbat. Ciinele începu să latre. Femeia zori spre poartă.

— Bună dimineaţa, Sîie, salută vesel Fane Croitoru. Dă-mi două kile de vin, să beau, că a murit fiu-meu, Mărin, pe acolo pe unde e.

Vestea o năuci. O podidiră lacrimile. La necazurile oamenilor aşa făcea întotdeauna. Nu se putea stăpîni cînd auzea de moarte, ea petrecuse şi astfel de clipe. Fane Croitoru îi întinse o sută de lei şi sacoşa cu cele două sticle.

— Cum s-a-ntîmplat, nea Fane ? ceru ea lămuriri.

— Nu-l ştii, neică, pe Mărin că era năzdrăvan !... Făceau săpături şi s-a surupat malu'. L-a apucat pe el şi pe încă trei din Maglavit.

— Doamne fereşte, nea Fane, rosti repede Sîia şi se închină. Şi Lenuţa ce face acum cu patru copii ? Încotro o ia ? Eu am unu şi ce greu m-am descurcat ! zise Sîia şi oftă.

Tăcură cîteva minute, care li se părură lungi cît zilele de post.

— Hai, Sîie, ce faci, nu umpli sticlele ?

Femeia uitase.

— Ba da !

Şi plecă spre bucătărie, unde avea un bidon de o vadră plin cu vin. Cînd nu era acasă şi veneau oamenii după băutură, le dădea şi Ileana. Scoase sticlele şi le aşeză jos, pe ciment. Puse pîlnia întîi în gura uneia. O umplu. Pe urmă în cealaltă şi turnă vin cum ştia ea. Le măsură să fie goale de două degete şi mai goli din ele într-o cană de-o litră. Ridică un cocean de porumb de lîngă bidon şi rupse din el două dopuri. Le înveli cu ziar şi le îndesă în gura sticlelor. Trase un sertar al mobilei de bucătărie, aruncă suta şi luă de acolo două hîrtii de

douăzeci și cinci de lei. Cînd se întoarse la poartă, îl găsi pe Fane Croitoru stînd pe pod. Omul se ridică și făcu cîțiva pași spre ea. Luă banii și sacoșa și plecă.

Vorbele lui o puseseră cu inima pe jăratic. Se apropiase prînzul și nici nu se gîndea să mănînce. Chemă cele două cloțe. Puii se îngrămădiră în jurul mălaiului risipit de ea pe un ziar. Erau la fel de nemîncați ca și stăpîna lor. Încercă să-i numere, să vadă dacă îi mai dispăruse vreunul. Din treizeci și cinci, îi rămăseseră douăzeci și cinci, zece îi mîncaseră ciorile și șobolanii pe sub lemne. Auzise că se dădeau la cooperativa de consum pui de cîteva zile cu trei lei cincizeci bucata, dar nu-și făcuse drum într-acolo. Își aminti că azi trebuia să-i aducă Mihai, fierarul, căldarea, își notase undeva dimensiunile ei, că îi era frică să nu i-o schimbe. Căută hîrtia unde îi scria pe cei care veneau după vin. Tot acolo însemnase și măsura căldării. O găsi pe aparatul de radio. O luă și citi cu voce tare : „Căldarea la Mihai : o palmă și un lat de mînă înaltă și de opt palme largă". Făcu o pauză. Respiră de cîteva ori după care reluă nota cu cei cărora le dăduse vin.

Căută, cu privirea, ceasul. Era ora unu și jumătate. La două venea Ileana de la Fabrica de zahăr. Terminase școala profesională M.I.A. și lucra la laborator, lua probe la zahăr. Apucase bine, umbla în halat alb și opt ore treceau repede, zilele și mai repede și aducea acasă 1870 de lei. Pentru ele două erau foarte bune. Se descurcau mai ușor !

Sîia se duse în pivniță să ia o bucată din brînza, păstrată în apă sărată într-o garniță de o vadră, să țină mult timp. Alături de garniță așezase cu grijă două cărămizi cu urma lăsată de picioarele fetei cînd avusese patru ani și jumătate. Făcuseră aria de lucru în

grădină, pe atunci de două ori mai mare ca acum, cu nişte oameni de la Dunăreni şi doar ce le aruncaseră din tipare, cînd s-au pomenit cu Ileana că o ia la fugă peste ele, însemnîndu-le, parcă, cu tălpile ei micuţe. Dine s-a făcut foc, a vrut s-o bată, dar i-a luat ea apărarea. După ce le-au ars în cuptor, Sîia a păstrat două şi le-a băgat în pivniţă, să le aibă ca amintire. Femeia rămase pe gînduri. „Ce repede au trecut anii !" Pe urmă luă o bucată mare de brînză. O cumpărase de la Dumitru lui Ciupagea. Intră în odaia unde dormea şi o puse pe masă. Muştele zumzăiau. Degeaba aşezase o perdea la uşă, că tot se strecuraseră. Cîteva tăbărîseră pe brînză, dar le alungă plimbînd de cîteva ori mîna pe deasupra şi o înveli cu un prosop. Se trînti în pat şi, în cele din urmă, adormi. Nemîncată.

După cîteva ore de somn, o trezi lătratul cîinelui. Cînd ieşi la poartă, Sîia încremeni. În faţa ei stătea Mărin al lui Fane Croitoru. Tuns, înalt şi deşirat cum îl ştia, dar slab, numai piele şi os, şi cu ochii pătrunzători. Mărin o salută :

— Bună ziua, dadă Sîie.

Ea nu putu să rostească nici un cuvînt. I se păru că visează. Se frecă de cîteva ori la ochi. Se priviră cîteva clipe.

— Dă-mi şi mie cinci kile de vin... M-am întors de la lucru... Făcu o pauză, apoi reluă cu vocea ridicată. Vreau să mă împac cu taica, mă duc la el acum.

Sîia nu se clinti. Mărin Croitoru scoase din buzunar nişte bani, pe care îi întindea şi îi îndoia, vrînd parcă s-o impresioneze.

— Bine, daică, zise ea încet.

Luă banii şi bidonul de cinci kile nou şi intră în casă. Înainte de a pune vinul, îl strigă :

— Vino, Mărine daică, încoa'.

Omul nu se lăsă rugat a doua oară, că și apăru lîngă ea, neluînd în seamă cîinele care lătra ca apucat de turbare. Îi deschise ușa de la odaia ei și îl invită să ia loc pe pat. Scoase o sticlă de un kil plină cu vin și turnă în două pahare.

Norocire. Mărin bău vinul pe nerăsuflate, ea abia il gustă. El așeză paharul pe masă și atunci Sîia îl dădu repede pe gît. Gîlgîia. Umplu iar paharele și ieși în prispă. Își făcu o scurtă socoteală cînd văzu bidonul, știa că astea noi sînt mai mari cu trei litre. Se hotărî să i-l pună ochi. Mărin o urmări atent și-i zise :

— E mai mare ăsta, dadă !

— Lasă, Mărine, tu să fii sănătos și acum să te potolești, ai patru copiii, daică, stai și tu la cuibul tău și nu mai căta gîlceavă, că vezi unde duce și nu è bine, că rîde lumea !

— Păi, de !...

Sîia trase cutia mesei, să-i dea restul, dar n-o lăsă el :

— Ei, acum te găsișI și dumneata să-mi dai restul, mai iau eu vin și doar nu te mutași de aci...

Mai băură un pahar, iar la al treilea omul o refuză și plecă. Sîia rămase în poartă, privindu-l cum se duce spre tat-său. După ce intră în curte, își aminti că nu mîncase și nici nu gătise nimic în ziua aia. Începură să-i chiorăie mațele și, după vinul băut cu Mărin, i se făcuse o foame de lup. Își tăie două felii de pîine și cîteva de brînză și mîncă. Deodată, se uită speriată la ceas. Se făcuse șase. „Pe unde o umbla fata asta ! Aseară nu mi-a spus nimic".

Simți cum nu mai intră mîncarea în ea, îi trecuse poșta. Nu știa ce să mai facă în gospodărie, ea, care altă-

dată abia pridideа treburile și se plîngea, că se întunecă prea devreme. Porni spre grădină, cu gînd să culeagă iarbă pentru porc. Prin vie crescuse greșița mare și tot trebuia să o mai sape o dată. „La ceape nu mă mai cheamă, iar globalul l-am terminat. Era bine dacă intram și eu la abator, ca Mărioara lui Trăian Furnigă, trecea luna, luam banii, iar mai tîrziu ieșeam cu o pensionară... Așa, mai sînt eu caldă după fie-mea asta ? ! Și cine știe pe cine o nimeri..., dă ăla cu zburături după mine. Dacă ar găsi un băiat să vină la noi, că avem de toate... așa ar fi și aci un bărbat la bătătură."

Dinspre ulița Salcîmilor se auzi un pick-up dat la maxim. „Înseamnă că ajunse Mărin la tat-său și puseră picapul, să te ții petrecere, nu le ajunge toată noaptea. Las' să chefuiască și să mai ia și de la mine vin".

Cum aduna cîte o mînă de grașiță, o lăsa între rînduri. Pe unde i se părea că vița e prea încărcată, mai rupea și frunze. Cînd ieși la capătul rîndurilor, se trezi cu Lucreția lui Ionel Viașu la gardul de sîrmă împletită.

— Bun lucru, fă, Sîie !

— Mulțumesc dumitale, Lucreție !

Sîia nu tutuia niciodată pe nimeni, nici chiar pe cei de o samă cu ea, cum era Lucreția.

— Auzi, Sîie...

— Ce ?

— Vreau să-ți spun ceva, da nu te superi pe mine ?

— Nu, că n-am de ce !

— Auzîi femeile în sat...

Sîia aștepta nerăbdătoare, întrebîndu-se ce avea Lucreția să-i spună așa de important !

— ...cică Ileana ta...

— Ce e cu ea ? sări ca arsă Sîia.

— Ho... că e bine. Fugi cu Gică al lui Vasile Chiriac.

— Cu cine ?

— Cu Gică al lui Vasile Chiriac.

— Cu ăla ! strigă ea și se lovi cu palma peste frunte.

Femeia se întoarse și o luă la fugă prin vie. Lăsă poarta la grădină deschisă. Se îmbrăcă repede într-o rochie albastră cu dungi albe, se îmbrobodi cu o basma de mătase, își luă pantofii din odaia a bună de la drum, încuie ușa la casă și plecă. Rochia și-o făcuse pentru nunta Ilenei, dar se vede treaba că ceasul sosise mai devreme decît se așteptase.

Se însera. Mergea pe uliță și toate i se învălmășeau în minte. Nu auzea și nu vedea pe nimeni. Oamenii știau ce are, o priveau doar în treacăt și își ziceau unul altuia : „Sîia este ca focul de paie, se aprinde și se trece repede. Acum n-are ce să mai facă, faptul e consumat !“

Cînd intră în curte la frate-său, Stan Chisăr, el era gata primenit și tocmai ieșea din casă. Uitase să-i dea bună seara și i se adresă cu o mare durere în glas :

— Hai, Stane, să mergem la cuscrii, să vedem ce e cu fata aia !

Miaua lui Roman

De mai multă vreme, nevastă-mea, Eugenia, și fiu-meu, Gelu, mă băteau la cap să mai mergem o dată într-un concediu, pe acasă, pe la noi, în Oltenia. Cînd fusesem ultima oară în urmă cu vreo șase, șapte ani, se simțiseră minunat. Pentru asta trebuia să rupem o săptămînă din timpul pe care îl petreceam în fiecare an la Eforie Nord. Zis și făcut ; după atîtea insistențe, am acceptat, cu toate că Eugenia, în primii ani ai căsniciei noastre, nu avea ochi s-o vadă pe biata mama ; și acum... S-au schimbat vremurile și, odată cu ele, oamenii. Dar cum-necum, iată-ne călătorind într-un compartiment de clasa a doua, într-o marți după amiază, prima zi din concediu, spre Coveia. În accelerat, uitasem zgomotul și zvîrcolirile Bucureștiului, „orașul împlinirilor noastre", și ne gîndeam la ceasurile pe care le vom petrece seara, în Izvoare, sătucul nașterii și copilăriei mele.

Priveam pe fereastră și, cîteodată, îl furam cu ochii pe Gelu, făcînd o comparație între copilăria lui și a mea. Spre seară, am ajuns în Coveia. În gară, ne aștepta tata : bătrîn, gîrbovit, mărunțel. Mama, din cauza durerilor reumatice la un picior, rămăsese în stația de autobuz, la noi, în Izvoare.

Revederea a fost minunată. N-au lipsit nici cele cîteva lacrimi prelinse pe obrajii părintelui meu. Era o

duioşie generală. Bătrînul nu l-a lăsat o clipă din mînă pe băieţel. Drumul cu autobuzul a fost anevoios, ca de obicei. La coborîre, în Izvoare, o altă haltă a sentimentelor : nora şi soacra mergeau la braţ înainte, după ele, tata cu Gelu şi, „încheietor de pluton", eram eu. „Doamne, cum a mai trecut timpul !" spunea mereu tata. Ajunşi acasă, abia am mîncat, şi ne pregătisem scaunele, să stăm la prima noastră „şedinţă" amicală, familială, după atîţia ani, că au şi început să vină rudele. Georgică, fratele mamei, cu nevastă-sa, Valica, şi cu cei doi nepoţi, Vasile şi Nicu. Fiu-său, Mărin, cu nevastă-sa urmau să treacă duminică sau într-o zi de dimineaţă, că lucrau în tura a doua. Numai dinspre partea mătuşei Mitra, sora mamei, care murise la patru zeci şi opt de ani, n-a venit nimeni. După moartea ei, relaţiile dintre noi şi unchiul meu Tudor se înrăutăţiseră.

Din nou s-au umezit ochii mamei. Cîinele nu ne dădea pace deloc, lătra întruna ca un nebun, l-a mutat tata în fundul grădinii. Pe poarta din dos au intrat Mitrică, fratele lui tata, cu nevastă-sa, Mărioara, şi cu Mihaela, fata lui Sandu, băiatul lor cel mare. Unchiu-meu avea doi copii : primul, Alexandru, era inginer agronom într-un judeţ din Moldova şi al doilea, Costică, era maistru la cefere şi stătea în Coveia. Am scos masa mare sub şopru, iar mama a adus vişinată şi pahare pentru toţi, tata le umplea, iar eu abia pridideam să răspund la întrebări. Mai greu era pentru Gelu, nu scăpa de nepoată-mea, Mihaela, şi de cei doi copii ai lui văru-meu, Mărin, Vasile şi Nicu. Cel mai mare, Vasile, l-a lovit cu cotul din greşeală, cînd alergau prin curte, şi nu şi-a cerut scuze.

Asta al meu îl punea să-şi ceară scuze, ăla nu vroia. Şi tot cicălindu-se aşa, Vasile l-a înjurat, iar Gelu l-a făcut neam prost. Eugenia şi cu mine urmărisem scena, ne-am privit şi n-am zis nimic. Atunci tata s-a răstit la nepotu-său :

— Trage-i, bă, un pumn, ce te uiţi la el.. loveşte-l, ce mai stai... *Miaua lui Roman.*

Copilul se uita la el, se uita la noi şi nu ştia ce să facă. I-am făcut semn să nu-l lovească. A înţeles şi a venit lîngă mine. A stat puţin şi pe urmă s-a dus la maică-sa. Greu de descris această revedere cu neamurile. Unchiu-meu, Mitrică, mă ruga, dacă am relaţii la minister, să vorbesc, să-l aduc şi pe Sandu al lui mai aproape. I-am răspuns că nu cunosc pe nimeni. „Nu se poate, mi-a zis el, tu eşti mare, ţi-a apărut şi o carte de 300 de pagini, eşti cineva".

Pe mine mă frămînta însă altceva : expresia lui tata, „Miaua lui Roman" şi, odată cu ea, mi se treziră amintirile. Însă în prezenţa neamurilor nu le puteam rechema în voie, aşa că am amînat pentru altădată. I-am răspuns unchiului că n-are nici o legătură una cu alta. Profitînd de faptul că fratele tatei a adus în discuţie cartea mea, fratele mamei a scos-o din buzunar, aşteptase doar un prilej şi, iată-l, se ivise. Cartea era nouă-nouţă. Nici n-o citise. Vroia să-i dau un autograf.

— Auzi, nepoate, chestia asta de la început „Părinţilor mei, Ion şi Floarea", mi-a mers la inimă... Eugenia se uita la mine. Îi promisesem că pe următoarea i-o dedic ei, doar aveam în lucru un roman şi încă o carte de povestiri.

— ...Mi-am zis : uite, bă, ce a ieşit din copilu' lui soru-mea, îmi place. A... da' să vezi cînd a venit la noi la librărie, cumnatu Ion s-a dus şi a vorbit cu Nuţi, vînzătoarea, să-i dea zece bucăţi, că este tatăl autorului.

Vorbea lumea, pe urmă, de băiatul lui Ion Rudăreanu, că a ajuns mare la București, scrie cărți, pleacă în străinătate... ăhă... ăsta ajunge bine de tot. Dacă ar putea să facă și fiu-meu, Mărin, ce faci.. Nu știa cum să-mi spună, tu sau dumneata. Se uită fix în ochii mei și continuă : ...tu, nepoate, aș muri împăcat și fericit.

Tata și-a ferit privirea într-o parte, mama era plecată în casă, să ia nu știu ce.

— Auzi, nepoate, dumneata (acum o schimbase) ce zici de fiu-meu, că el, cu bobinajul lui toată ziua, cîștigă, bine, dar.. cartea, vezi dumneata, cartea el n-a scris-o și... pe treaba asta eu nu sînt mulțumit.

— Ete, na, acuma, nici Sandu al meu n-are cărți, în schimb a vorbit la Radio, a apărut la televizor și, cine știe, poate, într-o bună zi, o să scrie și vreo carte.

Asta era Mărioara, nevasta lui unchiu-meu, Mitrică. Întotdeauna făcea așa. Și cînd te gîndești că eu îl rugasem pe Vintilă de la secția agrară a Televiziunii că, dacă are drum prin Moldova, să-l caute pe văru-meu, Sandu. După ce s-a întors, mi-a spus că a trăit, acolo, clipe frumoase și-mi transmitea de la el sincere salutări și mulțumiri. Iar acum, mătușă-mea le completa. Vorbeam cîte doi, trei, deodată, ne făcusem grupuri și nu ne mai înțelegeam. Vișinata se bea cu sîrg, limbile se dezlegaseră. Afară se lăsase întunericul. Văzînd că nimeni nu mai pleacă, tata se ridică și zise :

— Bă, gata. Hai, acuma, fu ce fu, fiecare acasă. Copiii ăștia veniră pe tren, sînt obosiți. Mai veniți și altădată, da .. tot cu mîna goală.

— Da' cum vrei, cumnate, răspunse limbutul de Georgică. Lasă, că are fiu-tău de unde să plătească..., a luat bani pe carte, am auzit eu... păi ce, nu e așa ?..

Apoi către mine :

— Cîți bani ai luat, nepoate ?

N-am răspuns. Pînă aici ajunseserăm !

— Îl vezi, tace, nu spune nimic... A, păi cred că a luat pe puţin şaizeci, şaptezeci de mii. Ce mai vrei ?

Auzind suma, toate rudele îşi îndreptară privirea spre mine. Îşi plescăiau limba în gură şi le citeam pe faţă gîndurile. Cu greu s-au lăsat duşi acasă. Cu ceilalţi a fost mai uşor, dar cu unchiu-meu, Georgică, a fost un chin, deşi Valica, nevastă-sa, trăgea mereu de el. Ei au plecat ultimii.

— Nu, să vină nepotu-meu, scriitorul, lîngă mine. Am trecut, ce era să fac !

— Şi cum e, bă, nepoate, printre scriitori ? Uite, de exemplu la noi, ştii că lucrez la I.G.O., la curăţenia oraşului. Ei bine, şi noi ne ciondănim pe un sector mai bun, pe o maşină nouă... dar pe acolo... 'mi-nchipui eu ce o fi... Ajunsesem la poartă. Trecuse lîngă noi şi nevastă-sa, Valica, şi-l trăgea de mînecă, să-l ducă acasă.

— Ia lasă-mă, fă...

Şi scăpă o înjurătură.

— Ce ai cu mine ? Nu vezi că discut cu omu ăsta deştept, tu eşti un nimic ! Vreau să vorbesc cu dumnealui. Ai răbdare. Îşi vîrî degetul mare de la mîna dreaptă între arătător şi degetul mijlociu şi, zicîndu-şi că e microfon, mi-l apropie de gură.

— Şi la ce lucraţi, dumneavoastră, în prezent, tovarăşe scriitor ?

N-am răspuns, n-am vrut să-l jignesc şi mi-am păstrat calmul, dar el a continuat :

— Ce proiecte de viitor aveţi ?

Eram acelaşi. Unchiu-meu mă luase în rîs. Apoi, către nevastă-sa :

— Vezi că nu ştie să răspundă reporterului ? !

— Da' te pomeneşti că nu... Hai acasă...

Se îmbătase.

L-a urnit din loc nevastă-sa. Cu greu.

Noi, ai casei, am intrat iar sub şopru. N-aveam somn. Pe toţi ne frămînta ceva. Nu îndrăzneam să deschidem discuţia. Ne-a scos din încurcătură Gelu :

— Bunicule, de ce sînt eu Miaua lui Roman ?

Întrebarea ne-a înveselit pe toţi. Tata a început să rîdă încet.

— Păi vezi, Gelule taică, după ce te-am văzut că stai de pomană şi nu-i răspunzi lui Vasile că te-a înjurat, eu m-am enervat. Adică, *Miaua lui Roman* este unul care stă cuminte, nu spune nimic şi-l calcă alţii în picioare. E un împiedicat, moale... Atunci mi-a venit în minte povestea mea în jurul acestei expresii. I-am rugat să mă asculte. Gelu devenise nerăbdător.

— Eram în clasa întîi. Trecuseră cîteva luni din primul trimestru. Într-o zi, mă pomenesc la şcoală cu baba Ilinca Rudăreanca... M-am uitat la tata. Ochii i se umeziseră. Mama şi nevastă-mea mă priveau curioase. Spuneam nişte lucruri necunoscute de nici una dintre ele.

Am început să vorbesc din nou :

— Venise să se intereseze de mine. Noi învăţam într-o clasă scundă, cu bănci lungi, unde încăpeam vreo opt sau zece, nu mai ţin minte ! Intră bătrîna în clasă. Învăţătoarea, Elena Carmen, a primit-o cu toată cinstea, cum s-ar spune. Eu, cînd am văzut-o, mă făcusem mic de tot. Stam în banca a doua, la capătul ei. S-a uitat în clasă. Nu mă zărea. S-a înălţat pe vîrfurile picioarelor. Atunci, învăţătoarea mi-a spus să mă ridic în picioare. M-am ridicat. Biata bunică-mea trecuse să întrebe cum stau cu învăţătura. Dumneavoastră... Şi m-am adresat părinţilor. Amîndoi mă priveau fără să clipească. ...eraţi cu muncile cîmpului, n-aveaţi timp. Învăţătoarea i-a arătat notele : numai nouă şi zece. I-a

vorbit frumos despre mine, dar... într-o zi, i-a mărturisit bătrînei, mă bătuse Nina Pîşcăneanu...

Gelu şi Eugenia mă priveau, de parcă vedeau în mine un străin.

— ... „şi, babă Ilinco, stă de parcă e Miaua lui Roman". După vorbele ei toată clasa a izbucnit în rîs şi de atunci mi-a rămas numele aşa. Tîrziu de tot am scăpat de poreclă, abia prin clasa a cincea. La serbarea de sfîrşit de an cine credeţi că a luat premiul întîi ?

— *Miaua lui Roman,* mi-a răspuns Gelu.

— Exact. Se terminase totul. În curte, departe de scenă, era şi bunică-mea, mă aştepta. Eu, mititel, cu greu mă strecuram spre ea, cînd o aud iar : „Hai, *Miaua lui Roman*". Iar s-au pornit rîsete în jurul meu. Învăţătoarea, care mă botezase aşa, ne-a lăsat în clasa a doua şi s-a dus să înveţe mai departe. Ne-a luat învăţătorul Vasile Tutunaru, care, în fiecare an, organiza plugușorul. Ţin mînite că, într-o iarnă, mă ducea mama la şcoală şi, pe la Zaton, era să ne mănînce lupii, veniseră pînă aproape de sat. Este aşa mamă ?

— Da, a răspuns ea, ferindu-şi privirea plină de lacrimi.

— Cînd am trecut în clasa a cincea, am avut-o dirigintă tot pe Elena Camen. Asta e tot.

Şi mi-am continuat gîndurile : „Ce s-a ales oare de profesoara mea ? Nu mai ştiam. Prins de treburi, o uitasem. Acum, într-un fapt de seară, îmi amintisem de ea. Bunică-mea, Ilinca, fie-i ţărîna uşoară, se odihnea de vreo douăzeci de ani".

Micuţa povestire avu mare efect asupra tuturor.

Era tîrziu. Am propus să ne culcăm. Înainte de a ne despărţi, fiu-meu mi-a spus :

— Noapte bună, *Miaua lui Roman.*

I-am răspuns cu o altă formulă şi a plecat să doarmă. Eu cu nevastă-mea ne-am dus în odaia bună *de la drum*, cum zicea mama. Nu m-am culcat şi am mai scris două capitole la romanul meu, pe care vroiam să-l intitulez „Neamul Rudărenilor". M-au apucat zorile. Nevastă-mea nici nu s-a mişcat.

Dinspre ziuă, m-a prins somnul. Cînd m-am trezit, era douăsprezece ziua. Acasă nu era nimeni. Mai tîrziu, au apărut tata cu Gelu şi Eugenia cu mama. Fuseseră plecaţi. Primii doi, în vizită la văru-meu, Mărin, iar nevaştă-mea cu mama făcuseră o plimbare pe cîmp. Erau toţi veseli. Am mîncat. La masă, am vorbit puţin. Pe la ora trei, după amiază, am plecat la poştă să dau nişte telefoane urgente la Bucureşti. Pe drum, m-am întîlnit cu foştii mei prieteni din copilărie, iar la oficiu nu mai scăpam de dirigintă, care mă simpatizase pe vremuri. Şi acum se dovedise la fel de vorbăreaţă ca şi atunci. Seara a trecut fără evenimente ; am mîncat şi ne-am culcat devreme. În zilele care au urmat, am discutat mult cu ai mei, ne-am amintit alte lucruri din copilăria mea. Timpul a trecut repede. Cu vreo cinci zile înainte, ne-am luat de la Agenţia C.F.R. din Coveia bilete pentru Eforie Nord.

Ne-am întors acasă. Aceleaşi fapte zilnice mă plictisiseră. N-am spus la nimeni acest lucru. Plecarea se apropia. De data asta, au venit în gară amîndoi. Despărţirea a fost grea. Cuvinte dragi, sărutări îndelungi, îmbrăţişări împătimite. Totul făcut cu strîngere de inimă. Parcă ar fi fost ultima despărţire ! Ne-am urcat în tren. S-a pus în mişcare. Eu eram obişnuit cu veniri şi plecări. Acum, aveam un sentiment ciudat, că mă despărţeam de părinţi. De altfel, viaţa mea se scurge între două trenuri, vîrsta îmi era măsurată de lungi şi obositoare drumuri prin ţară. Ne făcusem cu mîna. Gara

fugea de noi, iar ei se făceau din ce în ce mai mici. Mă furnica în creştetul capului. „Ei, mi-am zis, să mă ţin bine". Compartimentul era aglomerat. Bagaje multe şi copii. Lîngă noi se certau două femei că aveau acelaşi loc. Asta, vreo zece minute, pînă cînd s-a hotărît una dintre ele să renunţe. A ieşit pe culoar.

Am mers toată noaptea. Dimineaţa, la ora opt, trenul oprea în Eforie Nord. Ne-am ocupat camera rezervată la Hotelul „Dunărea" şi, după ora unsprezece, echipaţi de plajă, am luat-o spre mare. Pe drum, la primul chioşc de ziare, Gelu a cumpărat o vedere. Fără să-i vadă ilustraţia, a vrut s-o scrie. N-avea cu ce. I-am dat pixul meu. Am cerut unul dintre ziarele centrale să-l citesc. Era o patimă pentru mine, ca şi meseria pe care o practicam. Vroiam să aflu dacă-mi va intra la data programată, adică azi, reportajul de la Întreprinderea de tractoare Braşov. Se terminaseră. N-aveam de unde să ştiu sigur dacă apăruse.

Gelu scria vederea şi Eugenia plecase să cumpere piersici de la o tonetă. Lîngă chioşc, un bătrîn citea ziarul „Scînteia". Mi-a tresărit inima, cînd am văzut că pe prima pagină se afla articolul meu, cules cu verzale, corp şapte, pe trei coloane, intitulat „Desprindere din plural". Mai jos, semnătura, iar continuarea... probabil în pagina a treia. Bătrînul a plecat.

Eugenia s-a întors cu o pungă de plastic plină cu piersice.

— Ai văzut ? Ţi-a apărut reportajul de la Braşov, mi-a spus ea.

— Da, am răspuns eu.

Amîndoi îl aşteptam pe Gelu să scrie vederea. După ce a terminat, a privit ilustraţia, pe urmă ne-a întins-o. Era prima lui vedere trimisă cuiva. Curioşi, am citit-o.

„La Eforie timpul e frumos. Am ajuns cu bine. Părinții mei vă urează multă sănătate. Cele mai sincere salutări vă transmite *Miaua lui Roman*. Cu stimă. Gelu".

M-am uitat la Eugenia. Am zîmbit. Amîndoi în același timp.

Am întors-o, să-i vedem ilustrația. Era Cazinoul din Constanța. I-am înapoiat-o, fără să-i spunem nimic. El a luat-o și a pus-o la cutia poștală.

„Azi e luni, am gîndit eu. Pe joi, va ajunge, numai dacă o va duce poștașul și dacă nu se va rătăci. În orice caz, îi vom căuta și la telefon".

Am plecat spre mare. Ne aștepta.

Untură cu geamuri

Auzi, Ghiță băiete, știi că ne-a dat naşa borcanul cu untură..

Da... şi ce e cu asta ?

— Ei bine, azi, cînd vrusei să le fac copiilor nişte ouă ochiuri în tigaie şi pusei untură, văzui că, după ce se topi, avea geamuri.

Mă dusei şi-i zisei : „Auzi, naşă, de ce ne dădu şi untura cu geamuri ?“ „Ce ai, fină, nu ţi-e bine, ţi-am adus-o albă ca laptele şi venişi cu pretenţia că are geamuri“. „Hai, naşă, să vezi şi dumneata“. I-am arătat şi ne-am certat, mi-a zis că merg ca racu'... M-a ocărît, am ocărît-o şi eu. Bărbatul tăcea şi asculta.

— Mi-a strigat : „Ce, fă, crezi că nu ştiu că bărbatu-tău, cînd dă pensia la bătrîni, dezlipeşte timbrele de pe abonamentele de radio şi televiziune vechi şi le pune pe ale noi... De aia v-aţi procopsit... că sînteţi zgîrciţi şi vă mîncaţi de sub unghii“. Uită-te şi tu pe cine am ajutat cu de toate ! Dacă era aşa, de ce nu s-a dus să ia bani de la frate-său, sau de la soru-sa..., a venit la Ghiţă că e mai breaz, are şi e bun şi cînd nu i-ai mai da, parcă nu i-ai dat de cînd lumea, gata, totul s-a terminat. Dacă aşa mi-a strigat mie în faţă, băie-

teeee... dar în lume, cine știe ce-o spune, asta cred că a umplut ulița cu minciuni. Vorbește frumos : ni, ni și duce lumea de nas. Păi, să ducă ea pe cine poate, da nu pe mine.

Bărbatul o întrerupse :

— Bine, Floare, stai să vedem, e așa cum spui tu, înțeleg, dar să vedem ce zice și Jeane (așa îi spunea el lui frate-său, Mitrică).

— Lasă, Ghiță, ... știu că ai ținut întotdeauna cu nașu și n-am avut cuvînt niciodată în fața ta. Îți aduci aminte cîtă bătaie am mîncat de pe urma lor, deși aveam dreptate... îm ?...

— Da, da, dar ho, ajunge, să vedem !

Ghiță nu termină bine vorba, că apăru frate-său, Mitrică. Lăsă poarta deschisă.

— Ce e, bă Ghiță, ce s-a întîmplat ? Ce zici, fină ?

— Așa e cum îți spuse nașa, dumitale, cum să fie !

Mărioara, nevasta lui Mitrică, stătu în poartă. Cîteva clipe, și pe urmă veni aproape de ei. Ghiță îi invită în bucătărie. Se așezară pe scaune. Cumnatele se uitau, din cînd în cînd, una la alta cu dușmănie. Numai ei erau calmi. Dintre cei doi frați, Ghiță reușea întotdeauna să potolească lucrurile ; Mitrică, de multe ori, asculta de nevastă și sărea la scandal. Dacă ar fi fost numai după el, ar fi trebuit să se omoare de foarte multe ori.

Floarea îndrăzni și deschise vorba prima :

— Am spus ce am avut pe suflet. Mi-a fost necaz, că nașa n-a fost cinstită, adică, după ce că mi-a înapoiat untura după atîta timp, mi-a dat-o și cu geamuri. E frumos ? Nu cred că este ! Acuma sînt și oamenii ăștia de față, să spună dacă n-am dreptate. Nașa zice că am spart borcanul, am topit untura din nou și am pus-o în altul, dar i-am arătat că este tot al ei, că este *giublit*

la gură. Sau, cel puțin, dacă l-a spart, putea să mă facă atentă... nu să mîncăm geamuri.

Femeia se uită la bărbatu-său și, din privirea lui, înțelesese că trebuie să se oprească. Cei doi bărbați se priviră.

Mitrică întrebă :

— Ce zici, Mărie, așa e, cum zice Floarea ? Și el îi spunea cumnatei de cinci ori Floare și o dată fină.

— Așa e !...

— Și de ce ai făcut așa ? continuă el cu vocea ridicată.

— De..., răspunse Mărioara, dînd din umeri și lăsînd capul în jos. Apoi după cîteva clipe, către Floarea, cu dușmănie :

— Făăă, să știi și tu că atîta timp cît oi trăi eu, n-am să-ți dau ție socoteală niciodată, degeaba te spargi și te faci tu mai moțată. Și de ce mă ocărîși, *ghia* ?

— Păi, dumneata nu mă ocărîși pe mine... prima...

— Și ce dacă !... Sînt bătrînă, știu mai multe.

— Și dacă ești bătrînă, trebuie să-i dai omului untura cu geamuri ?

Și continuară tot așa, încît nu lipsi mult ca cele două femei să-și pună mîna în păr una alteia.

— Ho, cumnată, ajunge..., zise Ghiță și se ridică în picioare. Era semn că discuția se încheiase.

Pentru a lui nu mai fu nevoie să spună nimic, decît o fulgeră cu privirea. Ea se uită rugător la bărbatu-său :

— Bine, și atunci cum rămîne ?

— Ca la început, adăugă Ghiță, ajunge. S-a întîmplat, s-a întîmplat... Ce vrei acuma ?

Ea, săraca, ar fi vrut multe, dar nu putea. Mărioara și Mitrică plecară. Îi conduse Ghiță pînă la poartă. Floarea rămase în bucătărie. După ce ieșiră, nu putu să facă nimic altceva decît să tacă. Fierbea.

Bărbatu-său se întorsese în bucătărie liniştit. Se uită la el şi nu putu să se abţină. Avea mîncărici la limbă. Ghiţă, care o cunoştea, după douăzeci şi şase de ani de căsătorie, îi ştia felul de a fi, că trebuia să vorbească şi aştepta să dea toată răutatea afară, că nu-i făcea bine la nervi. Ea nu zise nimic. Ghiţă o privi iar.

— Spune, fă, ce ai pe suflet, hai, dă-i drumul la tot ce te roade... da' să te opreşti la timp, că altfel...

Cunoştea ea mai bine, că trecuseră zece ani de cînd nu primise nici o palmă. Atît aşteptă, că se şi porni :

— Ghiţă, tu-mi ziseşi... Eeee, păi atunci, nenică, s-o iau de la începutul începuturilor, că le-am adunat pe toate în mine. Ştii că la nunta noastră am ieşit datori din cauza lor, că a luat ea din bani, cînd i-a numărat pentru că am ieşit lipsă, iar la o lună şi-a cumpărat broboadă nouă şi a făcut pieptar la Stan Cojocaru pentru ea şi pentru naşu căciulă de astrahan. „De unde ai avut, naşă, bani" ? „De la taica". A avut de la ta-său, că n-avea izmene pe el... Să venim mai încoace. Cînd a fost să ne dea şi nouă loc pentru grădină Ion Velican, de ce sărea cu gura pe lîngă el : „Dă-ne, neică Ioane, mie şi lui Gheorghe Durac, lasă-l pe Ghiţă, că el are". Ştii bine că biata maica Ilinca, săraca, a auzit-o, ţii minte cînd a vrut s-o bată şi n-avea ochi s-o vadă... la muncă ea mergea ? (Bărbatul o asculta). Nu mergea, era cocoană... Odată a fost la „Tarifă" şi, cînd i-am spus că a intrat Bujoara în porumbi, ai dat cu resteul şi, dacă nu mă piteam, rămîneam pe loc moartă din vina ei ! El tăcea şi nu zicea nimic, aştepta să termine. Pe urmă, mai încoace, cîte şi mai cîte necazuri din cauza ei, de copii zicea că i-a crescut, ne bîrfea *pe linie* că sîntem zgîrciţi. Dacă făcea rost de zahăr sau de carne, nici nu trimetea omul să ne aducă şi nouă, ştii ce ne spunea Tudorică Şelaru... O aducea ea, că era deşteaptă, nouă

ne-o vindea pe a grasă și carnea macră o oprea pentru fiu-său. Nu mai vorbesc de preț : omul o vindea cu 20 de lei și ea ne-o dădea cu 25. Pe minciunile ei, cu cîtă lume nu m-am certat, că de... e naşa. Baba Ilinca a murit de focul lor că nu le mergea deloc bine și din cauza Lenii lui Gheorghe Durac și, acum, sînt ăștia toată ziua în bătătură la da' Mărioara și i-a botezat și un copil.

— Fă, taci, fă, din gură. Gata, ajunge, îi spuse Ghiță.

— Și baba Ilinca stă, săraca, la cimitir cu țărîna-n gură... O palmă puternică îi fulgeră obrazul drept. Femeia văzu negru înaintea ochilor ca *terneul* pe care-l pusese pe cap la moartea mă-sii.

— Acum taci ? Te potolești ? Am terminat.

Femeia nu răspunse. Ieși pe ușă. Nici nu se uită dacă se închisese în urma ei. Se duse în odăiță și se așeză pe un sac de făină. Își aduse aminte de ziua cînd luase prima palmă. Și asta fusese dată tot ca atunci în tinerețe, cu putere și în dușmănie. Avea pe vremea aia cincisprezece ani și jumătate, că la cincisprezece se măritase. Și între palma de atunci și cea de acum trecuseră douăzeci și șase de ani. Între două palme făcuse doi copii, băieți, palma și băiatul. Erau mari feciorii, mai înalți decît ea. „Ce repede a trecut vremea, gîndi pentru că numai cel mic are cincisprezece ani, vîrsta mea cînd m-am măritat".

Femeia revăzu tot trecutul ei, cu necazuri, cu bucurii, își aminti anii din urmă, cînd le mergea bine și își făcuseră de toate. Numai de un lucru nu era convinsă : de ce îi dăduse naşă-sa untura cu geamuri. Își bătuse joc de ea ? ! Și dacă ! De ce ? Că de o viață întreagă a ajutat-o și tot nu e mulțumită. Dar să fi fost invers, adică naşa în locul ei ? ! „Cred că nici sare-n ochi nu mi-ar fi dat". Avea o stare asemănătoare cu aceea pe care

o trăise în copilărie. Era de vreo șapte ani și nu mai vroia să ducă vacile la păscut. Tat-său, Ilie Treanță, i-a făcut atunci, pe un ciomag de corn, flori și scobituri cu numele ei. Fetei i-a plăcut tare mult. A doua zi s-a dus cu vacile. Seara, cînd s-a întors acasă frate-său, Georgică, l-a văzut și i l-a luat. Ea a început să plîngă. Cînd a venit tat-său, Georgică i-a cerut să-i facă și lui unul la fel. Ilie Treanță n-a vrut. Văzînd așa, băiatul l-a rupt în două și l-a aruncat în bătătură. Floarea a început să plîngă și mai tare. A luat cele două bucăți și le-a pus cap la cap. În mintea ei de copil, ar fi vrut să existe o forță care să unească cele două părți într-un întreg, așa cum fusese la început. A luat o sîrmă și le-a legat strîns, dar degeaba, ruptura se cunoștea. Atunci i-a părut rău pentru prima oară în viață ; își pierduse încrederea în oameni. Nu înțelegea și se întreba de ce o făcuse ? Atunci, ca și acum o frămînta același gînd, de ce se purtaseră așa cu ea ? !

Lui Ghiță, bărbatu-său, îi părea rău că după atîția ani o lovise. Își aduse aminte de prima palmă pe care i-a dat-o. „Trebuia să mă calmez și eu, ce dracu, doar am îmbătrînit. Și barem nu-i spusei că pentru untura cu geamuri ne mai dă încă două kile. Îi spun mîine, cînd îi trece".

Trecu în camera lor, a bătrînilor. Se dezbrăcă și adormi. Tîrziu, nu știe cînd, se culcă lîngă el și Floarea. N-a simțit-o. Dinspre ziuă se trezi și o privi. Văzu cum chipul nevestei îmbătrînise. Ar fi vrut să-i mîngîie obrazul vătămat, dar se feri să n-o trezească. La puțin timp, femeia începu să vorbească în somn. Își încordă auzul, nu putu să înțeleagă decît trei cuvinte repetate de mai multe ori : „untură cu geamuri".

Într-un tîrziu adormi și el cu aceleași trei cuvinte pe buze : „untură cu geamuri".

Înaintea plecării

— Ai grijă, Mihai, de bani, de valiză, de tine, mamă, vezi să nu pierzi pe acolo banii, că tu muncești pe ei.

La bani s-a gîndit mama înainte de toate și așa și pe dincolo, că ea, săraca, în viața ei, n-a fost în stațiune și văd bine că trăiește și fără concedii de odihnă, că n-are cine să i le dea.

Plecam, a doua zi, în primul meu concediu la Băile Herculane. Așadar, aveam să stau douăsprezece zile liniștit, în plimbări și program de voie. Nu tu deșteptare la ora cinci dimineața, nu tu înghesuială în autobuz, nu tu marcă pusă la pontaj la șapte fără zece, acum-gata. Mihăiță e fără griji. În acest concediu voi fi de voie, dar cred că și merit, nu ? Mă voi plimba toată ziua, nu vreau să mai aud nimic despre desenul tehnic, să văd cuțite de strung, burghie, polizoare, mașini-unelte, ajunge, stop cu tehnica. A muncit băiatul unsprezece luni, acum are nevoie de repaus pentru refacere, scrie și în Codul muncii. Ei, dar... totuși nu sînt mulțumit, unii pleacă în concediu cu toată familia, cu mașina personală sau uneori cu a întreprinderii, alții se duc pe litoral, stau în concedii cu burta la soare, se prăjesc... altă viață ! Eu mă duc doar cu valiza și cu sfaturile mamei, care mi-a *cricit* de m-a albit, de cînd a aflat că plec în stațiune.

— Ai grijă, vezi că în tren sînt oameni de toată mîna, tu n-ai mai plecat de acasă, bagi banii bine și stai cu ochii pe valiză, să nu rămîi fără ea. Auzi, să n-adormi cumva, că nu mori de somn...

Tata, săracul, nu zicea nimic, ba chiar mi-a dat, fără să știe mama, încă cinci sute de lei, asta ca între noi, bărbații, zicîndu-mi să fiu atent ; să nu mă îndrăgostesc pe acolo de vreo străină, cum a făcut Nicolae al lui Calmucu. Ce a făcut Nicușor al nostru ? Acum vreo cinci ani a fost la mare băiatul ; cum a dus-o, cum n-a dus-o pe litoral, important este că s-a amorezat de el o fată. Bine, dar are și fizic, doar face lupte, pe cînd eu nici la popice nu sînt bun. Asta a fost prin '77, după cutremur. De atunci, în fiecare vară vine fata cu mașinuța, îl ia pe Niki de acasă și valea amîndoi la Mamaia, la „Dorna", căci acolo s-au cunoscut, pe plajă. A avut baftă, ce să-i faci, a mîncat mare cînd a fost mic. Chiar mi-a zis odată :

— Băi Mihăiță, de ce nu te duci și tu la mare pe cont propriu, sau hai să-ți aranjez eu. Vrei ? M-a cam luat de sus : așa îmi venea să-l cîrpesc, dar pe urmă, ce făceam ? Te pui cu nebunul ? !

Eu am luat biletul prin sindicat.

Spre seară, am făcut o plimbare prin centrul orașului, după care am luat autobuzul spre aeroport și m-am dus la „Hanul Doctorului", s-o văd pe prietena mea, Anișoara, ospătărița, care era în schimbul de după masă. Măcar înainte de plecare voiam să mai stăm de vorbă. Anișoara zicea că mă iubește, așa susține cînd sîntem împreună și tot așa i-a mărturisit și lui Mitică Răduț, care spune că mi-e prieten și pe care l-am adus într-o seară cu mine la o bere. A doua zi, cînd a întîlnit-o pe Anișoara, a și dat drumul declarației de dragoste. Dar ea nu și nu, că mă iubește pe mine. Pe urmă,

la fabrică, nu mai aveam trai cu ăsta, îmi zicea mereu să i-o las lui, păi ce, eu nu i-o lăsam, sau ea nu voia!

Acum băieții din atelier bat mereu apropouri de o seară pe care ar fi bine să o petrecem la „Hanul Doctorului", spunînd că e aer curat, așezare frumoasă, de unde am putea privi luminile orașului. Pricep întotdeauna aluziile, mă fac că plouă și o șterg binișor de lîngă ei. Ce e drept, e frumoasă Anișoara : cap frumos, dacă-l privesc prea mult, mă tîmpesc... Și un păr negru și bogat, lung, lăsat pe spate, uneori în bucle, cică soru-sa i-l face, că lucrează la centrul de cosmetică de lîngă biblioteca orașului.

Pe urmă și sprîncenele sînt... „voievodale", i-am spus eu, dar asta după ce m-am înfierbîntat nițel și devenisem sentimental. I-a plăcut complimentul, m-a luat în brațe și m-a sărutat, dar degeaba, eu voiam s-o duc în brațe pînă la ea în cameră, mai stăteam de vorbă, făcea o cafea și pe urmă plecam. Dar n-a fost de acord.

Am adus-o pe acasă, într-o joie. Cînd a văzut-o, mamei nu-i venea să creadă și mă întrebă, pe urmă, cum de sînt în stare să fac una ca asta. S-a uitat la ea, s-a uitat la mine, a plecat spre ușă, pe motiv că-l cheamă pe tata, dar a privit-o pe Anișoara și din spate, după care a ieșit. S-a întors cu tata, i-am prezentat-o și lui, dar n-a zis nimic, ba chiar i-a plăcut. Scuzîndu-se că are puțină treabă, mama a ieșit. Eu, după ea, voiam să-i aud părerea. A început : cine e fata, cum o cheamă, unde lucrează, din ce neam se trage, mai are frați, surori, ce e tat-său, ce este mamă-sa și uite așa m-a ispitit cu fel și fel de întrebări, la care a încheiat :

— Și să știi că poartă scurt, dar treaba ta, tu să te gîndești că și frumoasă și lăptoasă și devreme acasă nu prea găsești, așa că e greu să-ți alegi. Și pe urmă nu ți-ai făcut nici armata, ce o aduci pe capul meu de

acuma ? Şi meserie, auzi, ce-i aia ospătăriţă, numai deastea n-aveam în neamul nostru, eu nu vreau aşa ceva, tu eşti la seral, ai să faci şi facultate, vreau una mai de nivelul tău şi cîte şi mai cîte, săraca Anişoara, dacă le-ar fi auzit pe toate, un minut nu mai întîrzia la noi acasă.

Am continuat spunîndu-i că Anişoara va da la seral în vara asta, că e ambiţioasă, iar cu serviciul pot s-o mut la tata, la textile, dacă nu-i place.

Bineînţeles că am minţit-o, s-o mai înmoi, dar nu s-a putut. Cînd am revenit, Anişoara cu tata discutau de parcă se cunoşteau de cînd lumea. Restul serii a fost minunat. Mama a făcut eforturi să fie zîmbitoare sau poate a şi fost ; la rîndul ei, prietena mea a fost respectuoasă şi drăguţă. La plecare s-au sărutat drăgăstos, şi asta încă din prima seară. Mama retrăia anii tinereţii cînd murise sora mea, Dora, şi îşi revărsa acum sentimentele asupra Anişoarei. În ochi îi străluceau două luminiţe ciudate.

Eu cu tata ne uitam unul la altul şi nu ştiam ce se întîmplase. Pe drum mi-a vorbit tot timpul de bunătatea părinţilor mei şi mi-a spus că şi-ar dori nişte părinţi aşa. Se vede treaba că n-o cunoştea prea bine pe mama. Seara a fost nemaipomenită, i-am numărat cîteva stele pe cer, după ce le-am dat la o parte pe celelalte. A fost cum nu se poate de drăguţă. Sărutările şi îmbrăţişările erau altfel decît cele de pînă acum, deosebite, aş zice, chiar sărbătoreşti, gesturile ei erau învesmîntate în nostalgia despărţirii. „Ne vom scrie", i-am spus. „În fiecare zi o scrisoare", a zis ea. Era cam pretenţioasă, dar am zis da, poate pentru seara pe care mi-a dăruit-o, poate pentru faptul că mi se furişase în suflet şi începusem să ţin la ea. Nici eu nu ştiam bine, dar mă simţeam minunat, parcă pluteam. Ne-am despărţit tîrziu, deşi nici

unul dintre noi nu dorea acest lucru. M-a urmărit cu privirea în lumina becurilor — parcă mult prea dese în acea seară, purtînd imnurile unor vrăji uitate —, pînă cînd am dat colțul după farmacia de pe strada ei.

*

Cînd m-am întors, acasă eram așteptat. Mama nu se culcase, îmi pregătise valiza, mi-a arătat ce-mi pusese acolo ; era foarte veselă, de Anișoara nici nu și-a adus aminte. A mai zăbovit puțin prin cameră sub motiv că vroia să caute ceva și nu găsise, dar pe furiș mă privea. S-a dus spre masă și a luat o carte, din care a scos niște bani.

— Mihai mamă, îți dau cinci sute de lei, ca să ai pe acolo, că nu se știe, ai luat cu tine și banii pe concediu, dacă găsești ceva bun, cumpără. Bagă de seamă că ți-a mai dat și tat-tău cinci sute, ai dintr-o dată o mie de lei...

Ar mai fi vrut să-mi spună multe, dar n-a continuat, s-a apropiat de mine, m-a luat de după umeri, m-a privit cîteva clipe și m-a sărutat. Pe frunte.

La plecare, mi-a spus noapte bună. Nu știam ce se întîmplase cu mama. M-am dezbrăcat și m-am culcat.

— Ai grijă, Mihai, de bani, de valiză, de tine, mamă, vezi, să nu-ți irosești pe acolo bani, că tu muncești pe ei.

La bani s-a gîndit mama înainte de toate și așa și pe dincolo, că ea, săraca, în viața ei n-a fost în stațiune și văd bine că trăiește și fără concedii de odihnă, că n-are cine să i le dea.

— Ai grijă, vezi că în tren sînt oameni de toată mîna, tu n-ai mai fost plecat de acasă, bagi banii bine și stai cu ochii pe valiză să nu rămîi fără ea. Auzi, să n-adormi cumva, că nu mori de somn.

Nesăbuința

Zinca Dinuț stătea pe un scăunel, în bătătură, la soare. Era ziua în amiaza mare. Își trăsese băsmăluța mai pe ochi. Ion Dinuț, bărbatu-său, plecase pînă la sediul ceapeului. Pe uliță, hărmălaia copiilor abia începuse. Cînd îi auzea, parcă i se strîngea inima de spaimă. Din răspîntia Cucului răzbăteau și rîsetele Angelicăi Bacariciu și ale Vioricăi Berceanu, vecinele ei, și parcă o călcau pe nervi. Îi venea să iasă la ele și să le strîngă de gît, i se părea că rîd de necazul ei. Nimeni nu știa ce se petrece în sufletul bietei femei, nici chiar bărbatu-său, care, în ultima vreme, se arătase mai bun cu ea. Ofta toată ziua și nu mai avea stare, oriunde se ducea, trăia cu impresia că nu-și găsește locul. O singură obsesie nu-i dădea pace : Dumitru, băiatul lor. Se ridică și aruncă scăunelul în grămada de pietriș din curte. O apucă pe aleea betonată spre grădină. Trînti portița cu putere. Pe toate în jurul ei le ura. Se uită spre casa Romanaților și scrîșni din dinți : „Dacă n-aveți nici un necaz, vă cîntă picapul de dimineața pînă seara. Eu nu știu cum o fi fost făcută și lumea asta, și privi spre cerul fără nici o scamă de nori. Unii prea au numai greutăți și alții cîntă și beau", continuă ea, de parcă ar fi fost cineva de față, să-i asculte vorbele.

Dinspre grămada de lemne a Iulicăi Muscalu venea, pășind încet și cu teamă, o pisică neagră. Sări gărduțul

din sîrmă împletită şi o porni peste răzoarele de ceapă. Se cunoştea de departe că este străină. O lăsă să se apropie, apucă repede un bulgăre de pămînt de lîngă potecă şi o lovi. Cu sete. Pisica o luă la fugă, şchiopătînd. Femeia simţi o bucurie ciudată că o nimeri şi se mai învioră. În coteţ, purceaua începu să guiţeze. Îi era foame. Zinca îşi aduse aminte că nu-i dăduse nici mîncare şi nici apă de prînz. „Îţi dau acum, ho, că nu crăpaşi, împieliţato", zise ea cu voce tare.

Peste gard se arătă un cap de femeie.

— Cu cine vorbeşti, fă, Zinco ? o întrebă Angelica Bacariciu.

„Aha, terminaşi şedinţa în răscruci şi acum trecuşi să iscodeşti omu'", murmură ea ; apoi cu voce tare, veselă :

— Ete, cu a purcea, Angelico daică, m-a îmbolnăvit, să-i dai toată ziua şi sătulă nu e niciodată !

— Da' ia stai, că nu te întrebai...

„Acum îmi zice de băiat şi nu ştiu ce-i fac !"

— ...nu l-am mai văzut pe Dumitru al vostru pe acasă ! Unde e ?

Femeia zvîcni din tot trupul şi, dacă ar fi ascultat de puterea primului impuls, s-ar fi repezit la ea, dar se stăpîni la timp. Tăcu cîteva clipe, apoi răspunse, zîmbind :

— S-a dus la un coleg la oraş, sărbătoreşte ziua de naştere şi l-a invitat la el.

— Aha... d'aia, credeam c-o fi cumva bolnav şi nu vreţi să spuneţi. Ca fiecare... ce să-i faci ! De cîte ori ne întîlneam : „Bună ziua, dadă Angelico". Ai băiat cuminte, ascultă-mă pe mine, respectuos şi deştept, foc de deştept.

Vorbele Angelicăi Bacariciu nimeriră în plin şi pe Zinca o chinuiau din ce în ce mai tare, cu toate că

vecina nu știa ce se întîmplase cu adevărat și nici n-avea de unde să afle că fusese mințită. În cele din urmă, Zinca nu mai suportă :

— Mă duc, fă, că vine ăla din vale și nici nu gătii, și intră în curte.

Angelica Bacariciu rămase la poartă și făcu mărunt din buze. Cînd ajunse în bucătărie, Zinca răsuflă ușurată :

— Lua-v-ar apa de curioși, mîncați pîinea voastră și duceți grija altora ! De aia nu pricepeam de ce veniși..., să mă ispitești și pe urmă să bați toba mai departe. Ia să vedem, nu este așa ? !

Se întoarse repede la poartă, o crăpă și se uită pe uliță. Avusese dreptate. Angelica Bacariciu intrase la Georgeta Tizu, nepoată-sa. „Nu degeaba îți zice ție lumea «traista cu minciuni» ! N-ai făcut cu vorbele tale păcătoase să se încaiere Tudor și Preda Oană cu furcile peste gard, de au sărit Pavel Trașcă și Ion Chibrit, să-i despartă ? !“

Vorbele rele, oricît ar fi de neadevărate, cresc repede, ca buruienile. Femeia începu să se gîndească dacă nu cumva scoseseră zvonuri și pe seama lui Dumitru. „Și el, dacă i-a tras o palmă tat-său, să fugă de acasă, așa, fără motiv, fără să-i fi zis nimeni nimic, ei... unde te atinge un părinte crește, să aibă cine să-ți dea, că mie n-a avut cine, că a murit taica pe cînd împlinisem cinci ani. S-a pătimit biata maica singură cu noi, săraca..., am fost trei și mărunți..., timpuri grele ! Și ne-a făcut mari, ne-a căsătorit și am nimerit toți bine.“ Tot vorbind așa, Zinca își aminti că nu mai trecuse pe la mamă-sa de cîteva luni.

Tăcu un timp și căzu pe gînduri. „Și maica, de ce nu vine pe la mine ! continuă ea supărată, că tot n-are nici o treabă, ea nici nu știe că Dumitru n-a mai dat

pe acasă de trei zile. Și la ăsta al meu i-am zis : «Du-te, mă omule, la școală și vezi ce o fi, l-or fi apucat cumva *fiarăle* pe acolo pe la fabrică. S-a întîmplat ceva de nu dă el nici un semn de viață»". Făcu semnul crucii de trei ori și se uită pe cer. Cînd se închina, bărbatu-său intra pe poartă :

— Ce ai, fă, ai înnebunit ! Te închini ? Ai răbdare, că vedem noi ce om face. Vine el singur acasă. Fii fără grijă !

— Păi, ce, crezi că pot, Ioane ? Pe mine m-a îmbătrînit copilul ăsta cu cinci ani.

— Dacă ești proastă ! Lasă-l, că se descurcă el... are 17 ani.

Femeii îi trecu prin minte un gînd :

— Și dacă o fi la miliție ?

— Fii, fă, cuminte ! Ce să caute el la miliție ? ! Nu este dintr-ăia...

— Ei, mai știi, anturajul te împinge la multe și nu te-ai dus nici la școală, să-i luăm urma.

— Să ne facem de rîs ! La școală se duce el, că vede cum sînt timpurile acum, dacă n-ai nici o meserie, mori de foame. Hai în casă, să mîncăm.

— Hai, da' mie mi se bate ochiul stîng.

— Și ăsta nu ziceai că este de bine. Bărbatu-său începu să zîmbească. Nu te ține de prostii, ce, ești babă : „Olele, muică, îmi ieși Linca Timidai cu gol, nu-mi merge bine, îmi trecu pisica pe dinainte, mă întorc acasă. Văzui pe popa Dane, nu rezolv nimic la oraș". Se poate ! Tu acum ești... și nu mai termină ce vroia să spună.

Intrară în casă, să mănînce. Ion Dinuț termină de mîncat și așeză pîinea într-o pungă de plastic, să nu se întărească. Ea nici nu gustă măcar. Se auzi poarta.

Femeia ieşi repede pe scară. Bărbatu-său aştepta să-i spună cine este.

— Ioane, veni Dumitru, îl strigă ea şi alergă în întîmpinarea băiatului.

Zinca simţi cum îi bate inima puternic şi, dacă ar fi fost în cîmp, ar fi dat un chiot de bucurie, aşa cum obişnuia cînd era copil şi se ducea cu vacile. Ion se repezi afară. Mama îşi îmbrăţişă fiul. Îl sărută. De cîteva ori. Apoi îi luă şapca de pe cap, îl privi cîteva clipe şi murmura mereu : „băiatul mamei". Pe urmă îşi trecu mîna cu degetele răsfirate prin părul creţ al feciorului. „Se poate, mamă, să nu ne spui tu nimic ?", îl certă ea. În prag îl aştepta Ion Dinuţ, supărat.

— Bună ziua, tată, zise Dumitru cu privirea în pămînt.

— Bună ziua, Dumitre. Hai înăuntru ! şi o porni înainte.

În urma lui era băiatul şi apoi nevastă-sa. Ion cu Zinca se aşezară pe scaune şi Dumitru pe pat. Părinţii nu se mai săturau privindu-l. Se citea pe faţa lor o bucurie tainică, părintească.

— Aş vrea să vă cer iertare pentru fuga mea de acasă. Am stat la un coleg.

Tăcu.

— M-am întîlnit cu moş Mărin al lui Nae al Leancăi şi mi-a spus tot. Pe urmă palma lui tata... Ştiu că nu sînteţi părinţii mei...

Cei doi rămaseră trăzniţi de vestea băiatului şi atunci le păru rău pentru prima dată, că Dumitru trebuia să afle acest lucru din gura lor, nu din a altora. Ion intenţionase în urmă cu trei luni să discute problema bărbăteşte cu fiu-său, dar Zinca se împotrivise cu îndîrjire, pe motiv că nu sosise încă momentul. Un alt strat de

amărăciune se strecură în sufletul Zincăi Dinuţ, faptul că nu putuse să aducă pe lume un copil şi-l înfiase pe băiatul lui soru-sa, Gheorghiţa, care avea patru.

— ...şi că m-a făcut mama Gheorghiţa.

Urmară cîteva clipe de tăcere, lungi cît zilele de post.

— Am judecat greşit, dar... m-aţi crescut şi eu tot fiul dumneavoastră rămîn.

Părinţii oftară, iar în ochii mamei luciră două mărgele mici.

Bătrîna

Ileana Buciumac venea încet pe uliță, tîrșindu-și picioarele. Din cînd în cînd se oprea și respira din greu. Îi era frică să nu cadă în mijlocul drumului, să fie de batjocura satului că i-a ieșit sufletul departe de casă. Începu să îndemne, să ajungă cît mai repede în patul ei și acolo putea să pună liniștită palmele pe piept. Nu se întîlni cu nimeni. Era în crucea amiezii pe la începutul lunii august. De cîtva timp o înțepa inima și i se încețoșa privirea. „Cred că nu mai am mult și dau în primire...“ Molfăia cuvintele și cîteodată nu le rostea pînă la capăt. Cu două zile mai înainte împlinise optzeci de ani. Se sprijini în baston. Simți cum i se înmoaie genunchii și picioarele n-o mai ascultă. Cum mergea gîrbovită și cocoșată, se îndreptă brusc, oasele îi trosniră și pielea zbîrcită se întinse gata să pleznească. Ochii i se măriră. „Doamne, îmi veni ceasul ? !“

Din spate auzi un zuruit din ce în ce mai aproape. Nu știa ce se întîmplă și se întoarse cu mare greutate. Văzu, ca prin ceață, o căruță cu doi cai.

— Dă-te la o parte ! strigă Dumitru Ochișor, chirigiul.

Ochișor rămase îngrozit cînd văzu ghemotocul de carne că nu se ferește. Trase cît putu de hățurile cailor, dar degeaba... cine îi mai putea stăpîni ? ! În cîteva clipe

avea să treacă peste ea. Închise ochii. Căruța nu se izi de nici un obstacol și nu-l hurducăni. În dreptul casei lui Ion Trandafir, reuși să-i oprească și coborî. Pe uliță, nici urmă de bătrînă. Se închină și își scuipă în sîn. Nu era lucru curat și nu știa ce se întîmplase. Se clătină. De băutură. „Mai bine nu mai luam un rînd de țuică cu Vasile Negreț, că uite, acum intrai în belea și o să înfund pușcăria", zise el încet, căindu-se. I se păru că aude un geamăt și o luă la fugă în direcția lui. În șanț, lîngă podul Orolinei Cazacu, zăcea întinsă, într-o dungă, Ileana Buciumac. Se uită bine în jurul ei și văzu că nu erau pete de sînge, însemna că n-o lovise. Prinse curaj.

— Muicuță, mai trăiești ? Ai scăpat ca prin urechile acului !...

— Arde-te-ar focu, Dumitre, era să mă omori !

Femeia își dăduse seama că nu mai are nici o scăpare și, încordîndu-și ultimele puteri, se aruncase spre stînga și se rostogolise. Ce nu face omul de frica morții ! Totul se petrecuse fulgerător. Acum se cercetă atentă cu mîna și constată că nu are nimic. La intervale scurte o înțepau, în spate, dureri surde. O salvaseră și caii într-un fel. Cînd le venise miros de om în nas, ocoliseră. Se putea vedea acest lucru și după urmele roților.

Ioana Ciupagu ieși din curte. Dumitru Ochișor îi culese bastonul de pe jos și o ridică.

— Ce se întîmplă, Mitrule ? se interesă curioasă să afle Ioana. Omul nu răspunse. Ileana Buciumac auzi că e glas de femeie, dar n-o recunoscu și se chinuia să-și amintească cine putea fi și, dacă nu reuși, renunță.

— Care ești, fă ? întrebă ea.

— Ioana Ciupagu, tușă.

Erau rude mai de departe.

— Aaaa. Tu ești, Ioană ? ! Nu te cunoscui, muică. Uite, căzui la voi în șanț și ăsta al lu' Ochișor trecu pe

aci cu căruța și opri să mă ia și să mă ducă acasă, minți bătrîna.

Pe Dumitru Ochișor îl năuci întoarsătura lucrurilor. Șocul îl trezi dintr-o dată. Își scutură de cîteva ori capul. Îl durea și i se părea greu.

— Ei bine, face... că doar e om din sat, zise Ioana tare, apoi, după ce observă atentă îmbrăcămintea de pe mătușă-sa, înțelese despre ce fusese vorba și murmură mai mult pentru ea : „Vedeai ce n-ai văzut, dacă trecea peste dumneata !“ Intră în curte și trînti poarta.

Omul o prinse de subsuori și o purtă mai mult pe sus. Abia la cîte cinci, șase pași ai bărbatului atingea și ea pămîntul cu picioarele. În scurt timp ajunseră la căruță. Bătrîna oftă. Dumitru o rugă să se sprijine de loitră și așternu repede pufoaica lui peste fîn. Pe urmă o ajută să se urce și să se întindă. Acum umbla cu ea de parcă ar fi ținut un ou împărătesc în mînă și avea grijă să nu-l spargă. Și vocea i se schimbase.

— Stai, să-ți pui ceva sub cap, maică Ileană.

Ea se opuse, dar el îi vîrî repede flanelul său drept pernă. Remarcă și ea tonul cu care îi vorbea. Din gura lui curgea lapte și miere și dădu din cap mulțumită că era cu totul altceva decît „hoașcă împopoțonată“, cum îi strigase înainte de a da ochii cu moartea. Caii fornăiau pe nări și băteau din picioare de parcă ai fi zis că sînt gata s-o ia din loc, dar parcă presimțiseră și ei faptul că așa va fi și așteptau semnalul de pornire.

— Dumitre, rosti ea încet, erea cît p-aci să dau ortu popii... da' îmi păru rău că ai trei copii și nu-i spusăi adăvăru, d-aia o repezii pe asta a lu' Ciupagu, pe nepoată-mea. Io sînt bătrînă și o să mor și cu asta noroc bun, nu se face gaură-n cer. Tăcu puțin. Da' tu să suferi pentru mine, nu se face, zău așa ! Pe Georgeta

mea n-am mai văzut-o din ăle potoape. Gîlîia. Știu că aia cu coasa îmi dă tîrcoale, m-a lăsat destul pe aci, dar tu n-ai nici un amestec în treaba asta.

— Bine, abia reuși să articuleze Ochișor și îl podidiră lacrimile. Întoarse capul, să nu fie văzut tocmai el, ditamai bărbatul.

— Ce faci, Dumitre ? Dai apă la șoareci ? Ești om în toată firea. Omul se înșelase și îi venea să urle, nu răspunse și plezni caii. Cu sete.

— Diii, diii, hai năzdrăvanii lu' tata. Pocni de cîteva ori din bici și-i atinse din nou.

Porniră.

În tinerețe, Ilenei i se dusese vestea, și toată Valea Jiului aflase că fata lui Stan Buciumac, notarul din Izvoare, era frumoasă de pica. Nici nu împlinise șaisprezece ani cînd îi venise primul petitor, băiatul pădurarului din Balta Verde, dar ei nu-i plăcuse de el și ăla plecase cu buzele umflate. Notarul avea nevastă de-a doua, prima îi murise de plămîni cînd fie-sa împlinise zece ani. Pe atunci nu se găseau medicamente. Era pe vremea pogoanelor și printre cei înstăriți se număra și el, cu 16 și cu mașină de treierat. Doi ani a stat Stan fără muiere și pe urmă a luat-o pe Lucreția Babastru, stătută de mai mult timp. Ea nu putea să facă copii și Stan se bucurase mult că nu vor avea pruncii de două mîini din vina cărora să se certe, dar mai tîrziu se convinse că își făcuse greșit socotelile, că în curînd femeia începu să-și arate colții. O bătu pe fată pînă o podidi sîngele pe gură și pe nas. Seara, cînd veni el acasă, o goni. De atunci nu se mai însură. Trăia cu una, Leonora lui Ion Dodă, de lîngă moară. La început oamenii îl priviră cu ochi dușmănoși, dar pînă la urmă îi acceptaseră situația și se obișnuiră cu noul mod de viață al notarului. Leonora venea de patru, cinci ori pe

lună pe la el, să spele și să facă curat și rămînea pînă a doua zi dimineața, cînd pleca veselă și cu legăturica pe mînă. Leonora se împrieteni repede cu Ileana. Nu trecu mult timp și fata se îndrăgosti de un militar din corpul de pază de la podul Jitianu de peste Jiu. Era un ardelean voinic și frumos, care o luă cu vorbe meșteșugite despre dragoste și i se prinse. Ileana nu ieșise în lume și nu știa mersul lucrurilor, îl crezu că se însoară cu ea și căzu în păcat. Iubitul nu mai apăru după ce se liberă și îl aștepță zadarnic. Tot satul zicea că notarul o va omorî în bătaie sau o s-o gonească de acasă, dar el, calm, nu făcu nici una, nici alta. Ea născu o fetiță și o crescură pînă la un an. Atunci o ceru în căsătorie un flăcău tomnatic de la ei din Izvoare. Era mai bogat decît ei. Îl chema Didiță Iorgulescu și punea o singură condiție : „O iau, dar fără coadă !"

Ileana nici nu vru s-audă despre așa ceva, dar la insistențele tatălui ei fu de acord și o duseră pe Georgeta la leagănul de copii din Coveia. Făcură nuntă mare. Aveau și cu ce. Cheag se găsea și la unul și la celălalt. Lui Didiță îi născu, în cîțiva ani, trei băieți și trăi bine cu el. Pe copii îi crescură fără prea mare bătaie de cap. O ajută soacră-sa, Rădița, și se nimeriseră cuminți și ascultători. Semănau cu ea. Didiță era țîfnos și se aprindea repede, dar n-avea suflet rău. Ea trebui să împace, de cele mai multe ori, certurile dintre bărbat și feciori. Își petrecuse viața între ei, mereu atentă la ce se întîmplă și cu simțul măsurii de ambele părți. Toți se așezară la casele lor și își respectară părinții, care munciseră pe brînci pentru ei. Apăruseră și nepoții — mai întîi două fete, apoi un băiat și o fată și încă doi băieți — și bunicii se bucurară. După nașterea fiecăruia, Didiță umbla beat cîte două zile pentru fată și trei pentru băiat.

Cu un an în urmă, bărbatul îi murise și Ileana Buciumac rămăsese singură. Tot de atunci se înrăutățiseră și relațiile dintre ea și nurori. Cu Georgeta, fata ei cea mai dragă, se văzuse de mai multe ori, dar de mai bine de cîteva luni nu mai trecuse pe la ea.

Dumitru Ochișor opri căruța în fața porții bătrînei. O ajută să coboare și o duse în bucătărie. Ea scoase cheia de la casă de sub garnița cu apă, descuie și îi mulțumi. Omul, pus în încurcătură, nu știa ce să mai creadă. Purtarea deschisă a femeii îl impresionă. Nu i se întîmplase așa ceva în viața lui. Avea un sentiment de vinovăție față de ea și se gîndi, pentru moment, că ar putea să i se tragă din asta. Vroia să-i spună ceva, dar gura i se încleștase. Îngenunche, îi prinse mîinile și i le sărută. În ochii ei luceau lacrimi. Își trase mîinile repede și îl mîngîie pe păr :

— Nu, fiule, nu trebuie să faci asta ! Ridică-te.

Chirigiul plecă.

Bătrîna se duse în odaia a bună, de la drum, își căută hainele de moarte în lada cu zestre, pe care i-o dăduse Stan Buciumac, notarul. Le orîndui pe pat și începu să se îmbrace. Cînd termină să se închiotore la pantofi, cineva trînti ușa de la intrare.

— Unde ești, tușă ?

Ileana nu-i răspunse.

— Sînt Ghița lu' Dumitru. Venii să văd ce mai faci. Îl auzii pe al meu că făcu o boroboață cît roata carului și... Nu-și termină vorba. Ileana se așează pe pat. Oftă. Ghița se apropie și o salută. Ea dădu din cap în semn de răspuns.

— Nu pe tine te așteptam, Ghițooo, și privi pe fereastră. Altcineva trebuia să-mi treacă pragul, da' văd că întîrzie... și mi-am cam pierdut răbdarea.

Deşi era lesne de înţeles despre cine putea fi vorba, Ghiţa nu pricepu şi nici nu întrebă. Se gîndi că este vreo scrînteală de-a bătrînei. „De la o anumită vîrstă, omu' dă în mintea copiilor", murmură nevasta lui Dumitru Ochişor.

— Du-te acasă, Ghiţo maică, şi lasă-mă... nu mă întoarce din drumu' meu, că faci mare păcat ! Ofită iar.

Femeia nu ştia ce să mai creadă. Tăcu. După un timp, se arătă din nou îngrijorată :

— Lasă, tuşă, mai stau cu dumneata, că nu-mi mor copiii de foame !

— Bine, dacă vrei tu... Hai atunci să-ţi dau un păhăruţ de ţuică.

— Cînd oi pleca, poate că n-oi avea şi dumneata...

— Fă, eu am, aşa să ştii şi tu, se răsti bătrîna. Îmi dau de acu' de pomană şi să nu mă superi, că te blestem de nu te vezi, auzi ! Una este Ileana Buciumac în Izvoare, m-ai înţeles ?

Ghiţa Ochişor făcu ochii mari. „Cred că are vreo doagă sărită !" zise în sinea ei, apoi cu glas tare :

— Merg, tuşă, oum să nu merg ! Să fie pentru sufletul dumitale !

Tăcură o vreme.

— Auzi, Ghiţo, să mergi o dată cînd oi avea timp, să-ţi arăt cavoul meu... este primul în cimitir şi m-a costat o groază de bani.

Bătrîna se ridică de pe pat. Era dreaptă şi mîndră. O porni spre bucătărie. Călca rar şi apăsat. Puse mîinile la spate. În urma ei venea Ghiţa fără să scoată nici un cuvînt.

— Să te tratez, fata mea, zise Ileana după ce turnă în două păhăruţe, cu ţuica pe care o am pentru înmormîntare, că nu se ştie cît mai am de trăit !...

Norociră. Băură amîndouă odată. Pînă la fund. Ghiţa îşi scutură capul de cîteva ori. Era tare. O arsese pe beregată. Ileana nu se clinti şi o mai rugă cu unul, dar cealaltă o refuză. Îşi mai turnă în al ei. Îl umplu ochi şi-l dădu peste cap.

— Parcă e cam slabă... îm ? Ce zici ?

— Nu, nu... e otravă. Bună pentru ăi ca Dumitru al meu.

— Că bine zişeşi, aci o nimerişi ! Aşa e. Acu', dacă vrei, mai stai să schimbăm o vorbă, două, nu..., pleci. Făcu o pauză. Hotărăşte cum te taie capu'.

— Plec, plec. Şi ieşi în bătătură. Rămîi sănătoasă, tuşă.

— Bine, hai că nu mai merg pînă la poartă.

Ileana Buciumac, după ce rămăsese singură, îşi luă un taburet şi îl aşeză în curte, lîngă grămada de lemne. Stătu pe el. Se făcuse seară. Soarele era pe scăpătat. Din uliţă, răzbăteau pînă la ea glasurile copiilor. Din cînd în cînd trecea cîte o femeie şi se răstea la ei. Atunci se producea o hărmălaie şi mai mare. Închise ochii şi stătu aşa un timp. Neclintită. Nu lipsi mult pînă să adoarmă, cînd într-un tîrziu auzi claxonul unei maşini. Pe urmă se deschide poarta şi paşi înaintau pe aleea betonată. Cine putea şti unde ajunsese bătrîna cu gîndurile sau ce se petrecea cu ea în acele momente ? ! O femeie scundă şi grasă şi un om înalt şi slab se opriră în faţa ei.

— Bună seara, mamă.

La cuvîntul „mamă", Ileana Buciumac tresări şi deschise ochii. Era Georgeta, fie-sa, şi cu Ion Dumitraşcu, bărbatu-său.

Bătrîna zîmbi.

— Tu erai, Geto ? Bine ai venit, copila mea. Io credeam că mă duc şi nu te mai văd !

Georgeta avea lacrimi în ochi. Se bucură. Se bucură și o întristară, în același timp, cuvintele mamei. Încercă să spună ceva, dar nu putu. Se repezi și o sărută pe obraji. Ileana o respinse cu mîinile și o certă :

— Fata mea ești tu, Geto ? Șterge-ți lacrimile și termin-o cu prostiile. Ioane, maică, așa m-ați văzut voi pe mine, da' ce s-a întîmplat de trebuie să plîngem ? ! Ho, că n-am murit încă ! Nu dau io așa repede în primire...

Georgeta Dumitrașcu se supuse și se forță să fie veselă. Bărbatu-său tăcea și urmărea înduioșat scena. Părinții lui muriseră demult, cînd împlinise vîrsta de cinci ani și îl crescuse o mătușă.

— Să mergem în casă, copiii mei, îi invită ea. Ginerele meu de ce nu zice nimic ? O fi supărat pe mine ? !

— Nu sînt, mamă, dacă aș fi fost, n-am fi venit...

— Așa, maică, are suflet bun omu-tău, Geto...

Georgeta Dumitrașcu nu-i răspunse, ci se uită la bărbatu-său. Simți o bucurie interioară nemaiîntîlnită și i se adresă pe un ton vesel :

— Îi spunem, Ioane ?

— Sigur că da, încuviință el, zîmbind.

— Ce să-mi spuneți ? Ce aveți ? Ați dat în mintea copiilor ! sări ea.

— Am venit să te luăm, mamă. O să stai la noi și gata !

— Pe mine ? întrebă surprinsă Ileana Buciumac.

— Pe dumneata, mamă, interveni Ion Dumitrașcu. Ești bătrînă, nu mai poți, acu' ai nevoie de ajutor...

— Nu merg, repezi ea răspunsul sincer. Chiar dacă mi-ați da aur cu linguriță... V-ați gîndit cam tîrziu și băgați-vă mințile în cap. Ceasul morții este pe aproape și vreau să rămîn în casa mea. Mergeți sănătoși și să aveți zile multe de trăit...

Viața la persoana întîi plural

Despre primele luni ale existenței mele am aflat de la părinți. Ei spun că eram un copilaș cuminte și dormeam mult. Mama se arăta mulțumită de mine, pentru că nu plîngeam noaptea și o lăsam să se odihnească. Tata nu prea stătea pe lîngă mine, mergea la muncă și se ocupa de treburile gospodărești. Bunicul, Iorgu Dinulescu, mă iubea foarte mult. Mă scotea afară în troacă și mă lăsa la soare. Vorbea cu mine și mama se supăra, de multe ori, pe el că avea atîta răbdare. Tîrziu, pe la opt ani, mi le-a povestit pe toate astea mama. Cînd scoteam mînuțele și începeam să dau din ele, bunicul avea lacrimi în ochi. Mă lua în brațe și mă strîngea la piept. Suferea, de mai mulți ani, de astm bronșic, sau, cum ziceau țăranii mai pe înțelesul lor : năduf. După ce se juca cu mine mult timp, mă înfășa și mă ducea la bunică-mea, Leana, să vadă că am mai crescut, făcusem trei luni. Ea se închina și ne scuipa pe amîndoi, mai întîi pe bărbatu-său și pe urmă pe mine. Zicea ca să nu ne fie de deochi. Spre seară mă scotea în drum și se lăuda cu mine la vecini.

Pe ulița noastră eram al doilea băiat născut, în rest erau numai fete. Vasile Fugașin mai avea un băiat de șase luni, stătea la a treia casă de noi.

„Iorgu Dinulescu începea — își amintea mama — cînd se îngîna ziua cu noaptea, să cînte la fluier, atunci te înviorai și ascultai atent melodiile lungi și duioase pe care le învățase de la tatăl lui, Cristea Dinulescu. Cînd se oprea, întindeai mînuța, s-o pui pe fluier, iar el, vesel, te săruta și te ridica în brațe de cîteva ori, zicîndu-ți : „tîta mare“ și începeai să rîzi“.

M-am bucurat prea puțin de ocrotirea bunicului, că doar împlinisem șase luni și a trecut în lumea celor drepți. Pe la patru ani, văzînd o fotografie înrămată și îngălbenită de vreme, am întrebat : „cine este aici ?“ Și bunică-mea, pentru că acum încăpusem pe mîna ei, mi-a răspuns : „Iorgu Dinulescu, moșu-tău care te-a crescut pînă la șase luni“. Nu știu ce voi fi simțit în clipa aceea, dar am luat fotografia cu mine și am fugit în curte. Am privit-o îndelung și am sărutat-o. De mai multe ori. O săptămînă am purtat-o la mine și seara, la culcare, o puneam sub cap. Cu greu m-am putut dezlipi de ea. Bunică-mea se purta cu mine de parcă aș fi fost unul mare. Cînd făceam cîte o greșeală, mă judeca un ceas încheiat și îmi venea să intru în pămînt de rușine. Mai bine mi-ar fi tras cîteva palme și m-ar fi lăsat în pace. Tata, Dumitru Dinulescu, nici nu mă lua în seamă, pentru el parcă nici n-aș fi existat. Era un om înalt și voinic, lat în spate, cu niște mîini mari și cu degete lungi. Avea o față prelungă și cu trăsături frumoase, ochii negri și mari și purta întotdeauna pălărie.

Cînd ieșeam în uliță la joacă, venea și Ilie, băiatul lui Vasile Fugașin. El, mai înțepat decît mine și mai înalt cu un cap, găsea mereu motiv de ceartă și ne luam la harță. Fiind aproape de răscruce, strigam la tata și, cînd apărea în poartă, Ilie o lua la fugă. Venea a

doua zi, stătea la vreo douăzeci, treizeci de metri și privea cum mă zbenguiam cu fetele. Nici nu ne dădeam seama cînd intra în mijlocul nostru, iar Tita, Ilinca, Vasilica, Dora, Ileana și Lucreția îl luau la goană și pleca bosumflat. Rămîneam, astfel, singurul băiat între ele și faptul ăsta îmi dădea o satisfacție nemaipomenită. De multe ori uitam să ne mai ducem seara acasă. După ce începeam să alergăm, se ridica praful în urma noastră, de ziceai că trece o turmă de oi. Prea scurtă mi-a fost copilăria !

La cinci ani am intrat în cîmpul muncii. Slăbuț și micuț, o mogîldeață de om, cu îmbrăcămintea peticită, mi-a petrecut bunica traista cu mîncare peste umăr și mi-a dat drumul cu vaca. O chema Bujoara, am ținut-o pînă cînd am terminat opt clase și atunci, bătrînă și uscată, de-i numărai coastele, am dat-o la Concar și au prins ai mei pe ea 800 de lei. Pe mama nu o vedeam decît seara, obosită și din ce în ce mai palidă. Munca alături de tata o sleia pe zi ce trece. Era o femeie înaltă, mai scundă cu un cap decît tata și frumoasă. Cel puțin așa mi se părea. Umbla îmbrăcată curat și cu haine bune pe ea, așa îi plăcea lui tata s-o poarte. Să nu rîdă satul că Dumitru Dinulescu o ține pe nevastă-sa ca vai de ea. Cu soacră-sa, mama se înțelegea foarte bine, fiind o femeie domoală și largă la suflet, pe cînd bunică-mea se umfla ca păsatul, gata-gata să dea peste tuci, de altfel era blîndă și, după ce îi treceau năbădăile, nu ținea supărare.

Toți anii aceia mi se învălmășesc în minte și nu știu acum care întîmplări sînt semnificative pentru copilăria mea. Mă duceam cu Ilie, cu care m-am împrietenit pînă la urmă, la Jiu și ne bălăceam toată ziua, cît ținea soarele. Cînd veneam acasă, ne chiorăiau mațele de foame. Cu scăldatul ne făcusem o îndeletni-

cire de soi de cînd ne ascundeam în tufe şi pîndeam domnişoarele, venite la plajă, cînd îşi luau costumul de baie. Atunci le vedeam cum le făcuse mama lor şi îi dădeam cu cotul lui Ilie, dar el nu-şi mai lua ochii de la spectacol. Odată m-a umflat rîsul şi ne-am dat de gol, fata a început să ne drăcuie şi noi am rupt-o la fugă, cu hainele în mînă. Pe drum, el mă mustră că nu trebuia să mă apuce „nechezatul", că le urmăream şi pe celelalte. Iar eu, mai cu moţ, îi răspundeam : „lasă, bă Ilie, ce domnişoară este aia care ne drăcuie, ia să fi fost noi mai mari, s-o fi pus jos şi să fi văzut dacă mai sufla !"

Dar degeaba, el o ţinea pe a lui una şi bună, că n-a fost bine că am rîs, eu nu renunţam şi dintr-o dată ne-am luat la bătaie. Ne-am lovit cu pumnii, cu picioarele, ne-am tăvălit pe jos ca doi draci, pînă cînd a trecut pe acolo Niţă Babastru, care ne-a despărţit şi ne-a dat cîte o palmă la fiecare, de mi-a vîjîit urechea pînă acasă. Cum se întîmplase, că tocmai pe fie-sa am zărit-o goală în zăvoi, dar el n-avea de unde să ştie şi nici nu cred că a aflat vreodată.

De la Jiu ne-am mutat mai spre toamnă în viile oamenilor. Altoitura lui Titi Rădoi de la Calul Mort o prăpădisem. Pînă ajungea moş Titi de lîngă covercă în capătul din vale, noi săream pîrleazul şi pe aici ţi-e drumul. După cinsprezece, douăzeci de metri pierdeam toţi strugurii din sîn. Ilie Fugaşin călcase într-un geam şi îi sîngera piciorul. Alerga şi se văita că-l doare. Ne-am oprit la fîntînă la Geamburu şi m-am uitat în talpă : era tăiat adînc şi colţul de sticlă îi ieşise. Am scos batista din buzunar, mama avea grijă să mi-o pună de două ori pe săptămînă şi, după ce am urinat pe piciorul lui, am pus o frunză şi l-am legat strîns cu ea. El scrîşnea din dinţi şi nu scotea nici un cuvînt

de durere. Am pornit spre sat și el șchiopătă, iar seara m-am pomenit cu moș Titi Rădoi la poartă la tata, să-i spună ce bravură făcusem :

— Dumitre, să știi că Mircea al tău și cu Ilie al lui Vasile Fugașin mă strică la vie. M-am luat după ei și n-am putut să-i prind.

Pe tata s-a încrîncenat pielea. M-a strigat și mi-a tras, în fața unchiașului, o bătaie soră cu moartea. N-am s-o uit cît voi trăi, a fost prima și ultima, dar cred că mi-a prins bine. Abia m-a scăpat mama din mîinile lui. Țipam ca din gură de șarpe. La vreo lună, l-a întrebat mama de ce mă bătuse și el a zis :

— Geto, de rușinea omului nu i-am mai dat drumul din mîini, mi-a fost mie milă de el, dar...

De atunci viața mea intrase pe alt făgaș, mă căuta Ilie, să mergem să mai facem cîte o brașoavă, dar eu nu și nu. Bunica se îmbolnăvise și zăcea la pat. Acum stăteam în preajma ei, îi dădeam apă și îi aduceam mîncare. Priveam, neputincios, cum bătrîna se prăpădea pe zi ce trece. În două săptămîni a murit.

Am simțit că se rupe ceva în mine, în mintea mea de copil rămăsese imaginea ei de dinaintea înmormîntării. Tata a suferit cel mai mult. Și mamei i-a părut rău, dar cu tata se petrecea cu totul altceva, era de un sînge cu ea. Devenise tăcut, îmbătrînise, cutele de pe față i se adînciseră. Cînd i-am făcut răposatei pomană de șase săptămîni, lui tata începuse să-i albească părul.

Bunicii dinspre tata se duseseră. Ai mamei veneau foarte rar pe la noi. Ea fusese tare necăjită, îi murise mama la naștere, odată cu copilul, și la șapte ani rămăsese orfană. Mai avea o soră mai mare cu trei ani și un frate de paisprezece ani. Bunicul, fiind în timpul celui de-al doilea război, a așteptat un an și s-a

însurat cu o ardeleancă, servitoare la niște boieri în Coveia. Cu ea n-a mai făcut copii.

La șapte ani m-am dus la școală. Am stat în bancă cu Ilie Fugașin. Mi-a plăcut cartea, eram un copil liniștit, nu mă amestecam cu ceilalți la scandal, stăteam mai mult retras. Învățătoarea Elena Camen începuse să mă simpatizeze. În clasă cu mine învăța și Liana, fata directorului Ionel Pană. La sfîrșitul anului, cînd a văzut că am luat premiul întîi și Liana premiul doi, directorul s-a supărat foc și a chemat-o pe învățătoare, la cancelarie. I-a făcut un tărăboi, de s-a aflat în tot satul.

În Izvoare se știa acum că băiatul lui Dumitru Dinulescu învață mai bine decît fata lui Ionel Pană. În clasele a II-a, a III-a și a IV-a am luat tot premiul întîi, dar cu Liana. Începînd din clasa a II-a, ea a cerut să stea cu mine în bancă. La matematică mă cam întrecea, dar la celelalte o lăsam în urmă. De Anul Nou mergeam cu plugușorul. Printre urători ne aflam, bineînțeles, și noi doi. De fiecare dată ne duceam și la taică-său acasă. Deschideam, întotdeauna, și încheiam plugușorul, dar mai interveneam și pe la mijloc de cîteva ori. Aveam un timbru al vocii plăcut și, pe atunci, eram și cel mai înalt dintre ei. După ce ne ascultau, directorul și nevastă-sa ne invitau în casă, ne dădeau prăjituri și ne tratau cu cîte un pahar de vin. De abia îl gustam, deși îmi plăcea, dar așa mă învățase mama.

El vorbea tare și se uita mereu la mine. Nevastă-sa, Sevastița, nu prea avea ochi să mă vadă. Am observat și am ieșit pe sală, iar cînd să deschid ușa de la intrare, m-a ajuns Liana.

— Mircea, m-a întrebat ea cu o voce caldă, de ce pleci ? Stai, că mai avem de colindat.

I-am răspuns că vreau să ies în curte. M-a însoţit şi ea. Ne-am bătut cu zăpadă. Pe urmă, cînd am ajuns în dreptul casei lui popa Stroie, a scăpat cîinele şi toţi s-au pus pe fugă. Am rămas să-i apăr pe ceilalţi, dar, cînd m-am uitat în jurul meu, nu mai rămăsese nimeni. Boboc s-a repezit la mine, degeaba m-am ferit, că tot m-a muşcat de spate. Mă ghemuisem şi îmi pusesem mîinile în cap, să nu mă rupă de faţă. A sărit Tănase Curcanu din curte şi l-a gonit, altfel nu ştiu ce s-ar fi întîmplat ! Au anunţat salvarea şi m-au dus de urgenţă la spital la Coveia. Am stat internat două săptămîni. Mama se speriase rău de tot, cînd a auzit. Învăţătoarea mă vizita mereu, iar mama era la mine în fiecare zi. Tata nu s-a lăsat pînă nu l-a otrăvit şi l-a găsit părintele mort într-o dimineaţă în faţa casei. A ştiut cine îi făcuse felul, dar n-a zis nimic. Scena cu cîinele a fost pentru mine prima mare lecţie a vieţii. Ilie Fugaşin, pe care-l consideram prietenul meu cel mai bun, a dat primul bir cu fugiţi. Cînd mi-a făcut ieşirea din spital, m-a aşteptat şi Liana, iar mama s-a mirat tare mult de venirea ei. Se vedea, probabil, furată în dreptul ei matern. Pe urmă am fost ţinut două săptămîni sub supraveghere. Se punea problema să nu fi avut ciinele turbare, dar, spre norocul meu, nu putea fi vorba despre aşa ceva.

Cînd am trecut în clasa a V-a, se încheiase procesul de cooperativizare a agriculturii în întreaga ţară. Pentru mine, evenimentele erau prea mari şi mă depăşeau, nu le puteam înţelege. Lucrurile se schimbaseră în bine. Lumea se afla la răscruce. Începea o viaţă nouă. În primul an, la Gospodăria Agricolă Colectivă preşedinte a fost ales Păunică Sever şi vicepreşedinte tata.

Venea dimineaţa şi-l lua şareta de acasă pe tovarăşul vicepreşedinte Dumitru Dinulescu. Satul ne privea altfel. Mama se ţinea tare mîndră de ceea ce făcea tata. În tot satul erau cîţiva membri de partid, iar printre ei se afla şi el.

A urmat primire mea în U.T.M., colaborarea la brigada artistică a şcolii şi la echipa de teatru a căminului cultural, unde i-am interpretat pe Păcală din *Păcală şi boierul,* piesă într-un act, pe moş Ion Roată din *Moş Ion Roată şi Unirea* şi *Moş Ion Roată şi Cuza Vodă* după Ion Creangă, pe comunistul Sarca dintr-o piesă intitulată *S-a întîmplat într-o sîmbătă,* nu-mi amintesc autorul. Stăteam tot cu Liana în bancă. Prin clasa a şaptea începusem să scriu poezii. Am trimis şi la „Scînteia tineretului" vreo cîteva şi mi s-a publicat una, *Gînduri despre patrie.* Toată lumea era a mea. Cînd au venit abonamentele la şcoală şi au citit, se uitau foarte miraţi profesorii şi colegii. Nu le venea să creadă. Era prima mea victorie. I-am arătat mamei acasă, care m-a îmbrăţişat şi m-a sărutat pe frunte. Părinteşte. Cînd s-a întors tata de la servici, a citit-o de două, trei ori. S-a bucurat şi mi-a dat o sută de lei. primii mei bani, fără să ştie mama. De la şcoală, doar Liana m-a felicitat şi am văzut cum îi străluceşte ceva în priviri. De-a doua zi, pentru ea devenisem alt om. Se purta altfel, mai atent decît înainte. În timpul orelor îmi atingea mîna şi mi-o lua într-a ei şi mi-o ţinea cîteva clipe. Îmi plăcea căldura sufletească cu care mă înconjura. Am început să-i iau seama mai bine. Liana se făcuse acum o domnişoară în puterea cuvîntului : înaltă, părul castaniu deschis, pe care-l purta lung pe spate, sînii mici şi rotunzi, cînd o apropiam cîteodată de mine, îi simţeam tari ca pietrele. Întotdeauna venea

la şcoală cu uniforma călcată şi îngrijită. Avea o faţă cu trăsături plăcute, ochii albaştri şi buzele roşii şi mici ca ale vedetelor de cinema. Picioarele ei, care mă atrăgeau întotdeauna, semănau cu ale profesoarei de geografie, de care mă îndrăgostisem pentru prima dată. Cred că a observat lucrul ăsta, că m-a întrebat odată, după ora de geografie : „Ce zici, Mircea, picioarele mele sînt la fel de frumoase ca ale doamnei Nicolescu ?“ şi a lăsat privirea spre ele. Am reacţionat imediat şi i-am spus, bineînţeles, că nu are dreptate, că ale ei sînt mai frumoase ca ale profesoarei. Pe moment ne-am ruşinat amîndoi şi am zîmbit, îndemnaţi parcă de o chemare nestăvilită. Cu timpul am devenit prieteni. Aveam pentru Liana sentimente sincere, fraterne chiar. Nu m-am gîndit niciodată la faptul că sîntem din categorii opuse. Ne plimbam mult împreună, îi arătam poeziile pe care le scriam. Citeam „Scînteia pionierului“ cu ea şi făceam o discuţie liberă pe tema articolelor publicate în ziar şi ne gîndeam la faptul că asemenea acţiuni pioniereşti se făceau şi la noi în şcoală, unele fiind destul de reuşite. Reţin cîteva : întîlnirea cu veteranii din cel de-al doilea război, un spectacol, „Intrigă şi iubire“ de Shiller, dat de Teatrul Naţional din Coveia la noi în Izvoare şi discuţia actorilor cu elevii. A fost o seară de neuitat. De atunci a hotărît Liana să dea examen la Institutul de artă teatrală şi cinematografică din Bucureşti. Îi mărturisisem cu o săptămînă înainte că este micuţa mea artistă şi ea mă făcuse poetul ei preferat. Pe urmă, într-o joi, a fost invitat în şcoala noastră un scriitor contemporan foarte important, născut pe meleagurile Olteniei şi venit la Coveia cu ocazia „Zilelor Caragiale“. Acesta fusese coleg de facultate cu profesoara noastră de română, Elisabeta Velişcu, şi acceptase cu multă plăcere confruntarea cu noi.

In seara de după piesa „Intrigă şi iubire“ am condus-o, pentru prima dată, acasă pe Liana. Am stat la poartă pînă aproape de miezul nopţii. La despărţire am sărutat-o. I-am simţit freamătul trupului ei gingaş în braţele mele. Ne-am despărţit fericiţi, retrăiam subiectul piesei.

Pînă la sfîrşitul clasei a opta, încurajat de simpatia ei, am umplut două caiete de poezii. Le păstram ca pe cea mai mare taină a mea. Despre ele ştia doar Liana. N-aş fi vrut să i le arăt nici ei, dar parcă puteam ! În toamnă, Liana a intrat la Liceul teoretic din Coveia şi eu la Grupul şcolar energetic. Dintre cei care dăduseră examen la şcolile profesionale, fusesem singurul care reuşise. Din Izvoare mai era şi Valerică Stroie, la Liceul industrial energetic. La liceul teoretic mai luaseră admiterea încă trei fete.

Pentru mine săptămîna nu era prea încărcată, aveam trei zile carte şi trei zile practică. Nimerisem la o clasă de strungari, nu ştiam ce este ăla un strung, nu-l văzusem niciodată în viaţa mea şi nici nu crescuse vreun strung la tata în grădină. Părinţii mei se bucuraseră mult de succesul obţinut. Pe mine mă întristase într-un fel, aş fi vrut să mă duc la liceul teoretic. Mă simţeam în puteri, dar cui să-i explici, că tata mi-a tăiat tot cheful : „Te duci întîi la meserie, Mirceo tată, ce e în mînă nu-i minciună. Ai răbdare, că doar n-au intrat zilele în sac“. Mai puteam oare să cîrtesc împotriva hotărîrii luate ?

Orele de practică mi se păreau lungi cît zilele de post. Cu cartea mă împăcam cel mai bine din clasă. De ce venisem aici, nu-mi dădeam bine seama. Făceam o serie de materii cu care n-aveam nici în clin, nici în mînecă, dar se legau, evident, de viitoarea mea pro-

fesie. Imi sări de cîteva ori șpan în ochi și vrusci, la un moment dat ,să abandonez totul. Mi-ar fi plăcut la bobinatori, electricieni, erau altfel de meserii, mai curate. Așa, la strung, să stai opt ore cu ochiul fix în universalul care se învîrte cu o viteză amețitoare ! Și barem să fie numai atît, dar lucrurile erau mult mai complicate : desen tehnic, cotele pieselor trebuiau executate la zecime, la sutime de milimetru și chiar la microni.

Curînd, mă obișnuii însă cu noua mea situație. Începuse să-mi placă. Cu Liana mă vedeam mai rar, mă domina un sentiment de inferioritate și evitam întîlnirile cu ea. Aveam și noi la școală fete destule, dar parcă nici una nu semăna cu Liana. Fără să vreau, legai prietenie cu o fată de la bobinaj. Venise la Grupul nostru școlar tocmai din Arad. O chema Ildico Laszlo. Îmi petreceam timpul liber cu ea. Ne așteptam unul pe celălalt cînd ieșeam de la la practică, mergeam împreună la filme, la teatru și în excursii. Inima mea tînjea tot după prietena din copilărie, dar vroiam să mă pedepsesc. În anul doi, am fost la un concurs pe meserii la București și m-am clasat pe locul cinci la faza pe Ministerul Construcțiilor de Mașini. Ildico a ocupat un loc mai în față : trei. Am stat patru zile în Capitală. A fost o perioadă de vis. Ildico mă sorbea din ochi. Ne-am plimbat mult prin Cișmigiu, prin Herăstrău, pe Calea Victoriei și am fost la grădina zoologică de la Băneasa. Am văzut și două piese la Teatrul Național „Ion Luca Caragiale". Mă îndrăgostisem de Ildico și am mai rămas încă o zi în plus. Ne-am făcut jurăminte de dragoste și, ne hotărîsem ca, după ce terminăm școala profesională, să ne căsătorim.

Vremea trecea ușor, viața devenise alta pentru mine. Toate mi se păreau minunate. Ea termină școala și ceru să fie repartizată la Uzina de strunguri din Arad. În

ara banchetului nostru, m-a căutat să-mi propună să erg cu ea la Arad. Am refuzat. Ne-am despărţit fără ne spunem un cuvînt. La o lună după ce m-am anga- t la Fabrica de aparataj electric, mi se întîmplă ceva re era cît pe aci să mă coste viaţa. Lucram în tura de apte, colegul din schimbul doi nu strînsese bine flanşa iversalului şi plecase. Vin, îi dau drumul, strungul ea o turaţie de 2 400 rotaţii pe minut, şi se deşuru- ază universalul. Am căzut lîngă bancul de scule şi el fost proiectat într-un dulap cu mult în spatele meu. n stat cîteva minute în nesimţire, au sărit imediat ilalţi din secţie şi, cînd mi-am revenit, mă cercetam pe rp, să văd dacă nu am ceva. N-am avut nimic într-a- văr, dar nu-mi trecuse încă spaima. Am închis ser- ul cu desenele şi m-am dus la vestiar. M-am îmbră- t în tăcere şi am plecat la trenul de noapte al nave- tilor. Acasă m-am strecurat tiptil în camera mea. mineaţa, cînd m-a întrebat mama ce este cu mine, m spus că maşina mea este în reparaţie. Tîrziu, după i mulţi ani, i-am mărturisit adevărul. Cînd a auzit, s-a eriat, dar pe atunci eram student, terminasem cu orica.

M-am gîndit mult timp după povestea cu universalul, nu trebuia să mă despart de Ildico. Un reproş amar se strecurase în suflet. La fabrică tot mie mi se sise vină, că n-am verificat strungul înainte de a-l rni.

În vară am dat examen la seral, la Liceul industrial ergetic, unitate patronată de întreprinderea noastră, am reuşit. Din toamnă am început o muncă istovi- ire. Viaţa la persoana întîi singular mi s-a părut des- l de grea. După cele opt ore de muncă, urmau alte tru seara la cursuri. Timp de două luni am făcut

naveta la Izvoare. Slăbisem. Pe urmă mi-am luat gazdă aproape de liceu și de fabrică. Duminica plecam de acasă cu șacoșa cu mîncare, iar joia îmi aducea mama pe la ora patru coșul cu bunătăți. Abia așteptam ziua asta, cînd veneam la gazdă, găseam ciorba încălzită, mîncam amîndoi și beam cîte un pahar de vin. La ore mă lua picoteala, puneam capul pe bancă, mă vedea profesorul de matematică, Stăncioiu, și mă bătea pe spate : „Scoal, Dinulescule, că ajunse trenul la Hoaba". Mă trezeam, rușinat. Săreau colegii și-mi luau apărarea : „A fost tura a treia, tovarășe profesor". „Da, da, e greu, copii", adăuga, impresionat, profesorul. De multe ori, cînd ieșeam dimineața din schimb, aveam două sticle pentru lapte și, cînd treceam spre gazdă, le umpleam. La rînd îl întîlneam de foarte multe ori pe profesor. Cînd se împotmolea cîte unul dintre noi la vreo problemă, parcă-l auzeam : „Ce e, mă năzdrăvane, nu merge ?" Cel întrebat tăcea și punea capul în pămînt.

La fabrică primeam 1900—2000 de lei lunar, destul de bine pentru cele cîteva luni de meserie. Făcusem opt luni în secția prelucrări mecanice doi, cînd a venit la mine la strung, într-o vineri, nea Bîlă, un meseriaș vechi, și mi-a zis să fac cerere să intru în partid, că-mi dă el recomandare și să mai iau una de la Vasile Răduț, secretarul de U.T.C., care era cu mine în clasă la seral. În anul următor am fost primit în partid, devenisem unul dintre tinerii de bază ai atelierului celule electrice, iar din toamnă mi se repartiză și un elev de anul trei, să-l învăț meserie.

Uitasem, pentru o vreme, problema scrisului, deși citisem aproape toți marii scriitori ai lumii, începînd de la clasicii ruși pînă la latino-americani. Eram abonat la revistele culturale din București și urmăream cu multă

atenție polemicile literare dintre scriitori. La întreprindere se înființaseră o stație de radioamplificare, un cineclub și un cenaclu literar, „Condeie muncitorești". Mi-ar fi plăcut toate trei, dar trebuia să-mi termin seralul. Mama, de fiecare dată cînd îmi spăla salopetele, mă tot îndemna să fac ce-oi face, să scape și ea de corvoada asta. Tata intervenea s-o pună la punct, că ce știe ea, așa este clasa muncitoare și că e bine că am apucat pe drumul ăsta, că fabrica mă face om. Eu tăceam și nu-i dădeam dreptate nici unuia, nici celuilalt. Cînd eram în schimbul de noapte, plecam de la gazdă pe jos pînă la serviciu și-i vedeam pe cei de-o seamă cu mine stînd pe la porți cu fete și sărutîndu-se. Parcă-mi dădea și mie inima brînci și-mi venea cîteodată să le las pe toate baltă și să fug în lume. După un timp, gazda m-a întrebat dacă mai am un coleg, să-l aduc în cameră, că, dacă nu, îmi mărește chiria la 400, așa plăteam doar 200 de lei. Am vorbit cu un prieten de-al meu de la fabrică, Bogdan Constantin, lucram amîndoi cîteva repere de categorii mai mari decît ale noastre, și a fost de acord. S-a mutat chiar a treia zi după ce-i spusesem. De la vestiare spre secția noastră treceam printr-un atelier de bobinaj și începusem să cunoaștem fetele de acolo. Mă pomenesc într-o dimineață că mă așteaptă Silvia Drăgănescu, o brunetă bondoacă și grăsuță, la intrarea în hală.

Nici nu mai reținc ce m-a întrebat, însă știu că de atunci făceam aproape în fiecare dimineață cu ea drumul acesta. Ne despărțeam zîmbindu-ne. Colegul meu de cameră, Bogdan, avea mai demult o prietenă la bobinaj. Nu m-am grăbit să-i destăinui încă nimic. Între mine și prietena mea începuse totul frumos, romantic.

Într-o sîmbătă pe la prînz ne-a adunat maistrul și ne-a făcut cunoscut faptul că din ianuarie vom avea cîte o zi liberă pe săptămînă. Era prin decembrie. Revelionul l-am făcut cu Silvia, într-o cabană la Runcu, în Gorj. Ne-am distrat ca doi îndrăgoștiți. Printre noi se afla și bunica organizatorului excursiei, avea 80 și ce ceva de ani și în gură, arie. Pe la trei noaptea din noul an, se ridică și strigă : „Vă rog să închideți ușa, că e curent și mă trage la măsele". Au pufnit cu toții în rîs. Am petrecut clipe de neuitat. Cabana era așezată sus, pe creasta muntelui, și o încălzeam cu lemne. În noaptea de revelion am dansat mult cu Silvia. Ne toropise pe amîndoi băutura și muzica. Am sărutat-o de cîteva ori. Purta o rochie neagră. Decoltată. Avea un sutien mic, cred, care-i ținea sînii apropiați. Am sărutat-o din nou unde se împreunau ei în strînsoare. A tresărit. N-a zis nimic. Am observat cum mocnea de dorință. I-am citit asta în ochi. Trupul îi fremăta înfiorat. Spre dimineață mi-a mărturisit că mă iubește, i-am răspuns că simt și eu același lucru. Ne-am întors cu bine acasă și cu amintiri frumoase.

Prima zi de lucru a fost foarte obositoare. Mi-am făcut drum pe la Silvia de cîteva ori. După masă am fost împreună în oraș. Ne-am gîndit la viitorul nostru și ne-am făcut planuri. Am invitat-o pe la mine și a acceptat, dar m-a atenționat să fiu cuminte pînă ce băgăm întîi formele la Primărie. A fost primul lucru care m-a trezit la realitate și am început s-o privesc cu alți ochi. Mi se părea că îmi condiționează sentimentele și acest lucru m-a indispus. Ne-am despărțit imediat. A mai încercat pe urmă să ne împăcăm, dar eu spusesem nu pentru totdeauna.

La gazdă începuse să mă curteze o țesătoare care lucra la Fabrica de textile. Era mai mare ca mine cu

doi ani. Se împrietenise cu un băiat de pe strada noastră, Adrian. Cocuța nu se prea înțelegea cu el, se certau prea des. De fiecare dată venea și-mi povestea totul. Observasem că mă place, dar nu simțeam nimic pentru ea și, uneori, mă scotea din sărite cu atîtea insistențe. Nu știu ce o fi fost în capul ei atunci, dar persevera în apropouri. Cu greu mai puteam să-i țin piept. Mă pomeneam cîteodată că mă aștepta cu mîncarea încălzită la bucătărie și mă informa de ce se mai întîmplase prin vecini. Într-o seară mi-a mărturisit că mă iubește fata gazdei. Am rămas blocat. Cum să fie posibil așa ceva! Elvira era doar un copil, abia intrase la liceu. De fiecare dată cînd veneam seara de la ore, Cocuța nu era culcată, privea la televizor sau își făcea de lucru în camera ei.

Fără să vreau, mi-am amintit dintr-odată că nu mai fusesem pe acasă de cîteva luni. Nu știam ce mai era prin Izvoare. Mă trăgea ața spre cei dragi și atunci m-am gîndit la Liana. N-o mai văzusem demult. Mi s-au derulat prin fața ochilor toate clipele petrecute cu ea. Ne uitasem reciproc și nici nu încercasem să ne căutăm. De acum ea avea lumea ei, eu pe a mea. Fiecare cu ale lui. Ea dăduse la Institutul de artă teatrală și cinematografică din București și picase la probele de aptitudini. Să încerce la o altă facultate nu mai avea unde, a stat acasă, a învățat și în anul următor a intrat la Facultatea de mecanică din Coveia, secția tehnologia construcțiilor de mașini. Cu imaginea Lianei Pană în minte, mi s-a părut Cocuța foarte urîtă. În mine s-a trezit o ambiție oarbă pentru a munci și mi-am zis: trebuie să iau bacalaureatul și pe urmă să fiu student. Dacă nu voi reuși, înseamnă că toată zbaterea mea a fost în zadar.

Prin aprilie a fost adusă în secția noastră o grupă de studenți din anul trei de la mecanică în practică. Printre ei era și Liana. Cînd am zărit-o pe alee, să mă lase picioarele și alta nu. A venit direct la mine și am intrat în vorbă. M-am simțit rușinat, eu în salopetă și ea în halat albastru cu ecuson, pe care scria student. M-a rugat să-i arăt cîteva desene tehnice. Am luat trei mărci și m-am dus la magazie. Zburam. Devenisem alt om. M-am întors și le-am discutat. Am continuat apoi cu explicarea manetelor și a funcționării strungului. Am crezut, la un moment dat, că sînt un caraghios, cum adică o învăț eu pe ea ? ! Am citit în privirea limpede a fostei colege de școală generală aceeași bunătate și apropiere sufletească. Pe urmă i-a chemat și pe ceilalți, să le prezint și lor desenele și strungul. M-am roșit, dar ea m-a încurajat și le-a destăinuit tuturor că sîntem din același sat și am învățat împreună opt clase, că voi termina anul ăsta liceul industrial și voi da examen la secția T.C.M. din cadrul Facultății de mecanică din Coveia. Mai să intru sub strung ! Am început să le vorbesc cu voce înceată despre desene, pînă mi-am revenit la felul meu de a fi : calm și degajat. La plecare, Liana s-a oferit să facem exerciții la matematică și am acceptat. Mi-a spus că ne vom apuca chiar de a doua zi. Atunci am prins curaj, încredere în forțele mele și m-am gîndit că am două țeluri : bacalaureatul și admiterea la facultate. Din 20 aprilie nu ne-am mai dus la școală, ni s-a dat timp să executăm lucrarea tehnică de sfîrșit de an. Eu alesesem un dispozitiv special pentru sculărie, destinat găuririi unor flanșe cu șase burghiuri deodată. Pentru el mai aveam de executat placa superioară și îl terminam, lucru care mi-a luat două zile.

Concomitent cu pregătirea pentru bacalaureat, am început-o și pe cea pentru facultate. Găsisem în Liana

omul care să mă ajute și să-mi fie, în același timp, un sprijin moral. Zilele mi se păreau că trec greu, vroiam să văd de ce sînt în stare. Am predat cu o lună mai devreme lucrarea tehnică și am primit nota zece. La literatura română, matematică și tehnologia construcțiilor de mașini am luat note peste opt. Am plătit gazda și mi-am cărat lucrurile în Izvoare. Am cerut de la fabrică o lună concediu fără plată și concediu de odihnă și m-am apucat de învățăt. Liana și-a trecut cu 9 și 10 examenele din sesiunea de vară.

Pe urmă avu mai mult timp să se ocupe de mine. Mai rămăseseră cîteva zile pînă la examen. Intrasem în panică și îmi era frică de nereușită, dar ea mă încuraja. Abia în ziua probei scrise la matematică am avut ochi să văd că fosta mea prietenă din copilărie se făcuse o domnișoară în toată puterea cuvîntului : înaltă, părul din castaniu dăduse spre negru închis și-l purta tot lung pe spate. Cînd ieșeam la braț cu ea prin oraș, întorceau oamenii capul după noi. Fustele și rochiile le purta decent și le alegea cu gust, iar croiala lor perfectă îi scotea și mai bine în evidență corpul și picioarele. Ochii ei albaștri și mari și buzele roșii, senzuale, mă făceau cîteodată să-mi pierd controlul și încercam s-o sărut, dar ea întorcea, discret, capul într-o parte. Gestul mă enerva peste măsură, dar făceam eforturi să mă stăpînesc. Tîrziu mi-a spus de ce s-a purtat așa, a fost spre binele meu ; nu trebuia tocmai atunci să mă îndrăgostesc de ea. M-a întrebat chiar în preziua examenului dacă nu am de gînd să mă apuc din nou de scris și i-am răspuns că da, iar ea m-a lăsat s-o sărut. Mi-am amintit de primul nostru sărut din urmă cu cîțiva ani. Ne-am despărțit repede și mi-a urat „baftă". „Să fie" — i-am răspuns, văzîndu-mă dinainte student. După fie-

care probă de examen mă aştepta la ieşirea din Universitate şi mă întreba ce am făcut. Dintre toate, la tehnologia construcţiilor de maşini m-am prezentat cel mai bine : atunci am înţeles cît m-a ajutat uzina. Cînd s-a afişat, aşa era, la T.C.M. luasem 9 şi fusesem al 60-lea pe listă. Am sărit şi am luat-o în braţe de bucurie. Am sărutat-o. De cîteva ori. Fără nici o reţinere. Din tot sufletul. Pe drum pînă la Parc, de unde luam maşina spre Izvoare, am cerut-o de soţie şi ne-am făcut planuri de viitor. Aveam fiecare 23 de ani şi eu aşteptam să mă ia în toamnă în armată şi să fac doar nouă luni ca militar în termen. „După ce mă voi întoarce, i-am spus, vom merge împreună la Universitate, eu tînăr boboc şi tu în ultimul an... Nu-i nimic, voi ne predaţi nouă ştafeta studenţească". „O să fie bine, Mircea, a răspuns ea zîmbind şi privindu-mă insistent, tu o să înveţi bine, iar la repartiţie o să prinzi unul dintre cele mai bune posturi !"

Nu ne-am mai dus cu autobuzul, ci am luat-o pe jos. Ne-am oprit la Mînăstirea Jitianu şi am vizitat-o. Am văzut acolo obiecte de valoare care aparţinuseră domnitorului Alexandru Ioan Cuza şi cîteva manuscrise vechi ale unor caligrafi din Oltenia care fuseseră devotaţi lui Mihai Viteazu. În aceeaşi zi, seara, m-am dus la părinţii Lianei şi le-am spus că vrem să ne căsătorim, iar ei au fost de acord.

Pentru mine, avea să înceapă, nu peste mult timp, viaţa la persoana întîi plural.

Destine

Fabrica de zahăr din Izvoare se află așezată pe malul stîng al Jiului, la circa 100—150 metri de podul Jitianu, construit de marele Anghel Saligni, și ocupă o suprafață însemnată de teren din fosta grădinărie a ceapeului. Nimeni n-ar fi crezut vreodată că aici, pe locurile unde creșteau odinioară pepenii și lubeniţele cît căpisterea, se va produce zahăr, fiind prima unitate din domeniul industriei alimentare, ridicată după cel de-al doilea război mondial în perimetrul rural. Lîngă corpul clădirii principale — unde se desfășura complicatul proces de elaborare a zahărului, însumînd mii de kilometri de țevi, compartimentele tehnice și utilajele — funcţionau rafinăria, atelierul mecanic, termocentrala, laboratorul de probe și cel de încercări mecanice, un sistem de benzi rulante către magazia și silozul de zahăr. La un an după terminarea ei, au început lucrările și la cea de ulei.

Pentru gospodarii din Izvoare, industria reprezenta o revoluționare a sistemelor de existență și gîndire. Alături de cei 20 tehnicieni și ingineri veniți de la București, reprezentînd „creierul" activității economice care pornise de curînd aici, au fost angajați trei sute de lucrători, urmînd ca în campania de prelucrare a sfeclei să se încadreze încă 200—250 de zilieri. Despre anii de

început ai ei și cum avea să se dezvolte în continuare pînă în deceniul opt, Constantin Gachi putea să dea detalii pînă în cele mai mici amănunte. Moldovean de origine, strămutat pe meleagurile Olteniei, fusese prins de iureșul vieții și se statornicise în Izvoare. Își începuse meseria ca mecanic la moara lui Barbu Drugă, vestitul moșier, trecuse apoi la una din secțiile fabricii „Malaxa" din Coveia și pe urmă la Fabrica de zahăr. În fiecare dimineață își îndrepta grăbit pașii spre atelierul mecanic, unde ajunse, după destul de mulți ani de muncă, maistru, maistru principal și apoi șeful atelierului. Oamenii îl respectau și îi cereau de fiecare dată părerea, iar conducerea îl solicita întotdeauna la rezolvarea unor probleme tehnice complicate. Stăteau gata oricînd să-i întregească înaltul profesionalism de care dădea dovadă și cele 14 invenții și inovații. El se ocupase de amplasarea și ridicarea atelierului mecanic, îi adusese apoi strungurile, frezele și mașinile de găurit pe care le montase în mai puțin de trei săptămîni. Într-un colț așezase tîmplăria, într-altul modelăria, în celălalt forja și turnătoria și în cel de-al patrulea bobinajul și electricienii. Din biroul său lipit de magazia de scule veghea toată secția. La 6 dimineața începeau lucrul strungarii, iar de la 7 — restul meseriașilor.

Constantin Gachi apărea întotdeuna, ca un ceasornic, la ora 6,30, cînd făcea „turul de orizont" printre ei, strîngîndu-le de fiecare dată mîna și spunînd cîte o glumă. O dată se oprise mai mult timp lîngă Ion Bursuc, se uitase la șpanul din cadă și din jur și îi făcuse observație că pornise mașina mai tîrziu, la care muncitorul, rușinat, pusese capul în pămînt și tăcuse chitic. Cu patru zile în urmă sosise un nou strung SN-400 și se gîndea unde să-l monteze. Îl rugaseră mai mulți din

atelier să-i treacă pe ei să lucreze. Cum îl adusese, îl aşteptase la plecare Cristina Ungureanu, ultima angajată, şi-i zisese s-o lase pe ea, că muncise după terminarea profesionalei timp de trei ani pe un asemenea utilaj. În pauza de la ora zece, a doua zi, ceruse şi Mihai Dunăreanu acelaşi lucru, apoi Sorin Teodorescu de la compartimentul „semigrea", motivînd că i s-a urît tot finisînd la axele de la rafinărie.

Se vorbea, de la o vreme, că vor veni restructurările şi, pentru orice eventualitate, şeful de atelier avusese grijă să mai păstreze cîteva posturi în schemă decît să pună oamenii pe liber. Peste tot erau discuţii şi se instalase o încordare stranie. Gachi, ca să se lămurească asupra problemei pentru propria sa linişte sufletească şi să pună capăt, în acelaşi timp, zvonurilor, îl întrebă pe inginerul şef Pitiş, care îi răspunse că aşteptau de la Centrală noi instrucţiuni.

Înainte de a veni schimbul de la ora 7, şeful de atelier o porni spre fabrică. Era sîmbătă şi ştia că la sfîrşit de săptămînă unii veneau mai tîrziu. De şase luni se stabilise ziua liberă, în prima sîmbătă din fiecare lună, fapt care îi mulţumise pe toţi. Constantin Gachi avea o tărăgănare în vorbă şi părea trist şi absent. Gîndul îi zbura mereu la soţia lui, Irina, pe care o duruse ficatul toată noaptea şi nu chemase salvarea şi nu-l lăsase nici pe băiatul cel mare, Andrei, s-o ducă cu maşina în urgenţă la Spitalul judeţean din Coveia. Pînă la acest necaz nu avusese probleme cu sănătatea nimeni din numeroasa lui familie : doi băieţi, Andrei şi Matei, şi o fată, Anca. Cu ei, în aceeaşi curte, stăteau socrii lui : Aurelia şi Nicolae Tabacu. Pe drum îl salutară vreo cîţiva muncitori şi le răspunse dînd din cap. Nu se opri să dea mîna şi să discute nici cu maistrul Nicolae Du-

mitrescu, adjunctul său, fapt care-l mira destul de tare pe acesta, deşi nu-l prea avea la inimă pe şef că-l beştelea de fiecare dată cînd îl prindea că dădea o decizie proastă pe linie de producţie. Odată, Nicolae Dumitrescu se supărase atît de tare, că vrusese să plece, dar unde mai găsea el un loc mai călduţ ca la atelier. Văzîndu-l că se frămîntă atît de mult, Gachi îl trimise acasă, la care el n-a mai aşteptat să-i zică a doua oară, că şi-a luat geanta şi a plecat.

De cum intră în fabrică, şeful de atelier o ţinu direct la banda transportoare cu zahărul alb ca laptele. Întinse mîna şi luă puţin în căuşul palmei, privi granulele, apoi le aruncă din nou. Se uită un timp la şuvoiul strălucitor care şerpuia spre magazie şi îi asocie drumul cu un rîu care curge. Urcă pe pasarelă spre atelierul electric.

2

De cum ieşi „ursul", cum îi zisese ea lui Constantin Gachi, Cristina Ungureanu opri fierăstrăul alternativ şi se duse la Alexandru Chiţu de la strungul frontal, care era cel mai vechi din atelier.

— Cu restructurările astea, ce crezi, nea Sandule, cei din urmă vor fi cei dintîi pe listă ?

— Nu, îi răspunse el, apoi tăcu. Nu neapărat ! Vorbeşte cu şefu'... el are un cuvînt greu de spus. Cum să te dea pe tine şi să-l oprească pe beţivanu' de Cosmescu...

Fata se aşeză lîngă el şi aşteptă un prilej să reînnoade discuţia. Se gîndea cu ce să înceapă. Ar fi vrut să-l întrebe de Dumitrescu, adjunctul, dar se răzgîndi.

Începu să zîmbească, poate şi pentru faptul că era sîmbătă şi, aşa cum spuneau bătrînii, sînt trei ceasuri

rele. Își privi ceasul : arăta ora șase și patruzeci de minute. Tăcu un timp și, dacă Alexandru Chițu n-o mai luă în seamă, fiind concentrat la execuția axului său, plecă agale spre locul ei de muncă. Învîrti butonul de pornire al fierăstrăului și pînza începu un du-te-vino necontenit, lăsîndu-se în același timp spre cele două bare de oțel în diametru de 40. Dinții pînzei începură să muște din metal, lăsînd în linia dreaptă o dîră de pulberi. Din jetul puternic al emulsiei îi săriră cîțiva stropi pe salopetă. Se șterse în grabă și simți sînul stîng tare ca un măr pădureț. Ar fi vrut să-l strîngă cu toată palma, băiețește, așa cum făcuse cu șase luni în urmă prietenul ei, Adrian Becheru. Zîmbi înfiorată ca după o sărutare sau îmbrățișare.

De la vestiare apăreau unul cîte unul ceilalți muncitori, reluîndu-și fiecare lucrarea lăsată neterminată cu o zi înainte. Cînd trecu pe lîngă ea, sudorul Nicu Ascunseanu, care avea un băiat la marină și care se lăudase către toți că o face noră, se aștepta să se oprească și să-i mai spună cîte ceva, dar de data aceasta doar o salută și se duse la tîmplărie. Își făcu intrarea și Nicolae Dumitrescu, adjunctul șefului de atelier, pe care ea îl botezase „fitilistul" și așa îi rămăsese numele. De altfel, el n-o prea avea la inimă și nu numai pe ea, ci și pe ceilalți, stînd mereu la pîndă să vîneze, de fiecare dată, greșelile lucrătorilor. Pentru acest motiv nu îl înghițea nici Constantin Gachi, dar știa că se află în relații bune cu Ion Irimia, directorul adjunct. Dumitrescu avea vorbă aspră, poruncitoare. Rareori îl vedeai zîmbind, ori vesel. Stătea mereu încruntat și nu prea intra în vorbă cu subalternii săi, purtările lui făcîndu-i pe aceștia să-l evite.

Dumitrescu veni pînă în mijlocul atelierului și își făcu privirea roată, să-i cuprindă pe toți. Își dădu seama că se uită la el cîteva zeci de perechi de ochi și se simți important. O luă spre birou și intră. Rămase surprins cînd nu-l găsi pe șef. Sirena fabricii anunța ora șapte.

Pînă la ora 14, timpul i se părea întotdeauna Cristinei o veșnicie. Era după o săptămînă de lucru și simțea nevoia unei zile de odihnă. Nu trecu mult și începu să cînte încet o melodie de muzică ușoară, se întoarse cu spatele la cei din atelier și fredonă mai multă vreme versurile : „Și-o să-mi fac casă de piatră / Ca moartea să nu străbată / Ca moartea să nu străbată". Deodată, se opri brusc, își aminti că George Nicolescu, de la care-l auzise cu un an în urmă la Teatrul de vară din Mamaia, nu vedea și era cît pe-aci să-i dea lacrimile. Fusese impresionată și atunci cînd îl urmărise călcînd pe un covor roșu și, de cum pășea pe scenă și nu-l mai avea sub picioare, revenea imediat. Se gîndi că și natura face multe nedreptăți pe lumea asta. Fără să vrea, observă că Mihai Dunăreanu se uita la ea de cîteva minute. „Bun băiat și Mihai ăsta, dar ce păcat că este prea tăcut și... Adrian al meu nu mai dă altora rînd la vorbă. Cît de mult se deosebesc ei doi, poate și pentru faptul că Mihai terminase la seral Liceul industrial electrotehnic din Coveia, pe cînd Adrian, tinichigiul meu auto, mi-a împuiat capul cu tipuri și curse de mașini. Elvira de la contabilitate l-a întrebat odată, pe iarnă, ce facultate vrea să facă și el i-a răspuns că încă nu se hotărîse. Ia mai dă-l încolo și pe mutălăul de Mișu !".

Dumitru Constantin de la „grea" făcea semne disperate macaragiului să-i dea jos un ax, iar ăsta stătea epăsător în capătul celălalt al atelierului şi mînca eminţe ; strungarul băgă două degete în gură şi începu să fluiere. Abia atunci îl auzi Nicolae Ursu şi orni macaraua în direcţia „furiosului". Lăsă cîrligul easupra axului şi Dumitru agăţă cablul, se duse la universal şi slăbi bacurile, pe urmă la păpuşa mobilă şi coase vîrful rotitor. Cablul zvîcni scurt sub greutatea xului şi se întinse. Ursu îl ridică la o jumătate de meru deasupra strungului şi îl duse pe un electrocar în ijlocul atelierului, aşezîndu-l încet. Dumitru îi urnărea îndeaproape mişcările şi desfăcu cablul. Tocmai tunci intră în atelier şi Constantin Gachi, care veni irect spre el, iar dinspre magazia de scule îndemna i adjunctul. Se salutară şi Gachi îi scutură mîna cu utere.

— Sînt ceva probleme ? îl întrebă aproape indiferent şeful.

— Deocamdată... nu, răspunse supus adjunctul.

— Şi zici că este gata, Dumitre ? se adresă Gachi trungarului. Acesta dădu doar din cap în semn că da păru stînjenit de prezenţa lui Nicolae Dumitrescu, cu are se certase în urmă cu cîteva zile.

— Te rog să bagi seama la carcasa de la rafinărie, ntinuă şeful pe acelaşi ton calm. Şi vezi că o să vină ecu să-ţi aducă desenul şi noile cote, că am făcut modificări.

— Da, rosti încet Dumitru şi plecă.

Constantin Gachi se duse repede la forjă să vadă ce ste cu comanda elevatoarelor pentru zahărul cubic şi lăsă pe adjunct singur în mijlocul atelierului. La ulţi dintre muncitori nu le scăpă gestul, văzîndu-se

oarecum răzbunați pe purtarea lui Dumitrescu ori se bucurară în sinea lor. Vreo cîțiva își făcură semne discrete în direcția lui. De necaz, Nicolae Dumitrescu își mușcă buza de jos, făcu stînga-mprejur și se grăbi spre tîmplărie, să-și găsească de lucru pe acolo. Vroia cu tot dinadinsul să găsească pe cineva pe care să-și verse focul, dar nu i se ivi prilejul. Nu stătu nici în tîmplărie și trecu la magazia de scule, cerîndu-i lui Stelică Bărăgan cheia să împartă cuțitele de strung pe aprilie, fapt care-l miră foarte tare pe acesta, că doar erau în data de cinci și știa că operația asta se făcea întotdeauna spre sfîrșitul lunii. Bărăgan nu schiță nici un gest de împotrivire și i-o dădu.

De geamul magaziei se apropie Vasile Roșianu, frezorul, și ceru o freză cilindrică. Stelică îi luă marca, o așeză în raft și îi aduse scula. Roșianu ar mai fi stat să schimbe o vorbă cu glumețul de magaziner, dar îl știa pe aproape pe adjunct.

La ora 10 sună sirena pentru pauza strungarilor. Uruitul utilajelor încetă și oamenii se grăbiră unii spre vestiar, alții își scoseseră pachetele și se așezaseră să mănînce. Alexandru Chițu, Dumitru Constantin, Ion Logofătu și Sorin Teodorescu luau masa împreună. Mihai Dunăreanu se duse la vestiar. După el o porni și Cristina Ungureanu. De cealaltă parte a atelierului, frezorii și rabotorii se grămădiseră la un banc de scule al lăcătușilor. Cînd mai rămaseră cinci minute pînă la terminarea pauzei, Valentin Ciucă, normatorul, responsabilul cu abonamentele, intră în atelier și începu să strige :

— A sosit presa ! Citiți în ziarul local „Orizontul", la pagina a treia, articolul „Comunistul — exemplu în

muncă și în comportare : Maistrul Constantin Gachi", semnat de colegul Mihai Dunăreanu. Un ziar bine ancorat în actualitate, care prezintă realitățile din zona noastră.

Normatorul avea în mîna dreaptă trei numere din „Orizontul", pe care le agita mereu. Muncitorii îl asaltară din toate părțile, inclusiv cei neabonați. Cereau cu toții să vadă despre ce este vorba ; îl știau pe Ciucă gură spartă și credeau că face vreo glumă. Vreo patrucinci apucară cîte un număr și îl deschiseră la pagina a treia și se convinseră că așa era. Gheorghe Tîrșoagă, sudorul, care nu era abonat, se adresă frezorului Eugen Marin :

— Eugen, citește, neică, tare, să auzim și noi cei care nu avem „Orizontul".

Se făcu liniște. Eugen Marin se uită peste capetele celor strînși în jurul lui și întîrzia înadins parcă să urmărească atmosfera creată. Toți așteptau și îl priveau curioși. În cele din urmă, frezorul începu ironic :

— Stimați colegi, vă rog să dați ascultare unui material publicistic, semnat de mai tînărul nostru coleg Mihai Dunăreanu, strungar aci, în atelierul ăsta. Mihai, Mihai — strigă el tare — vino, domne, încoa, să te vadă mulțimea.

— Eugen, te ia dracu, auzi ? se amestecă din nou întărîtat Gheorghe Tîrșoagă. Dă-i drumul odată și lasă-ne în pace.

— Bine... fie. Iată articolul. Tuși de două-trei ori.

Supratitlu : „Comunistul — exemplu în muncă și în comportare". Acum titlul : „Maistrul Constantin Gachi". „Între anii 1943—1947, Constantin Gachi și-a făcut ucenicia într-un atelier particular, lucrînd în condiții grele, inumane. Anii au trecut și, după satisfacerea

stagiului militar, se încadrează la Întreprinderea pentru industrializarea sfeclei de zahăr Izvoare. Astăzi, comunistul Constantin Gachi este şeful atelierului mecanic de confecţionat şi recondiţionat piese. Ca să ajungă aici, a străbătut toate etapele de pregătire, după care, la rîndul lui, a învăţat şi pe alţii din tot ceea ce îşi însuşise el atît de temeinic. Niciodată tinerii care au urmat cursurile de strungărie nu vor uita cunoştinţele solide privind tehnologia meseriei şi rezistenţa materialelor transmise de maistrul lor. Comunistul Gachi nu vorbeşte niciodată despre realizările şi faptele sale. Dar Medalia Muncii, Ordinul Muncii clasa a II-a şi multe insigne de fruntaş în producţie şi fruntaş pe cincinal ce i-au fost conferite sînt semne ale recunoaşterii unei munci pline de dăruire pe care a desfăşurat-o de-a lungul a peste 38 de ani de activitate". E scris adînc, comentă el, combate tare, ce mai ? şi aşteptă reacţia celorlalţi la remarcile sale, dar oamenii tăceau, de parcă nici nu le-ar fi auzit. Nemulţumit, Eugen Marin reluă. Să vedem ce zice mai departe. „Despre maistrul Constantin Gachi, tovarăşii săi de muncă au cuvinte care exprimă preţuire, stimă şi dragoste. Iată ce ne declară Simion Mitran, membru al biroului organizaţiei de bază : «Vine dimineaţa devreme şi pleacă seara tîrziu. N-o face pentru a-şi întări autoritatea. El este, ne-am dat seama, o simbioză...» Se opri, ar fi vrut să întrebe ce este aia *simbioză*, dar, văzînd privirile duşmănoase ale oamenilor, renunţă şi se scuză : Iertaţi-mă, am pierdut rîndul. Aşa deci : «o simbioză între competenţă şi pasiune». Un alt membru al birəului, Dumitru Popa, ne completează : «Îl cunosc exact de peste două decenii. Aş putea spune că aproape 80 la sută din oamenii care lucrează în acest atelier au învăţat

tainele meseriei şi datorită maistrului lor, Constantin Gachi», Am notat, apoi, şi părerile organizatorului biroului grupei sindicale, Nicolae Ascunseanu : «Face parte din comitetul de partid, din consiliul oamenilor muncii. Este atent la propunerile muncitorilor şi urmăreşte întotdeauna îndeplinirea lor. Ca maistru, deciziile lui, indiferent la ce se referă, sînt expresia unei conştiinţe muncitoreşti înaintate»".

Sună sirena fabricii, care anunţa sfîrşitul pauzei de masă. Atunci îşi făcu apariţia şi adjunctul, care veni spre ei şi îi invită la lucru.

— Gata, hai la muncă, toată lumea, şi lăsaţi „şedinţa".

Dar nimeni nu se clinti din loc. Toţi ştiau că Nicolae Dumitrescu era invidios pe meritele şefului său şi căuta atît cît putea să-l „sape" la conducere. De aceea Eugen Marin continuă cu vocea ridicată, să audă şi adjunctul. „Orice realizare, orice îmbunătăţire tehnică ce apare în atelierul respectiv sînt legate de numele lui Constantin Gachi". Cînd înţelese despre ce este vorba, se mai înmuie, el credea că muncitorii fac comentarii asupra etapei de fotbal de a doua zi din divizia A şi de aceea se strînseseră la un loc. Acum deveni şi el mai atent, dar parcă îl rîcîia ceva pe suflet, că îi apostrofă din nou :

— Nu se aude ? Treceţi la treabă, sau vreţi să vă iau din bani ?

Atunci Ion Logofătu nu mai putu să rabde şi sări :

— N-ai, domne, răbdare că terminăm acum, ce, ţi-e necaz ? Apoi îl întrebă pe frezor : Eugene, mai ai mult ?

— Nu, îi răspunse acesta şi se uită cu duşmănie la adjunct, care nu mai zise nimic, dar plecă şi intră în biroul lui.

Vreo cîţiva îl înjurară, iar murmurul, care se iscă în urma lui, trăda simpatia oamenilor pentru Constantin Gachi.

•

Mihai Dunăreanu se afla lîngă strungul său şi asculta. După ce se risipiră oamenii la locurile lor de muncă, îl porni. Efectua operaţia de găurire la o comandă de 40 de bucşe din alamă. Lîngă el se opri Gheorghe Tîrşoagă şi îl felicită. Fu singurul din atelier. Cristina Ungureanu se bucură pentru debutul lui Mihai şi vru să vină să-i spună cîteva cuvinte, dar se gîndi să nu înţeleagă băiatul altceva şi amînă pentru altă dată. Mihai găurea piesele şi se uita prin atelier ; atunci observă că devenise centrul atenţiei tuturor. Se discuta şi se gesticula în direcţia lui. Avu nişte sentimente ciudate de mulţumire, simţi mai întîi călduri în tot corpul, apoi sîngele năvălindu-i în obraji. Acum era în atenţia lor şi se gîndi că numele lui se afla pe buzele tuturor. Dinspre biroul şefilor îl privea eroul articolului său şi îi făcu discret cu mîna în semn de salut, iar el îi răspunse de cîteva ori din cap, zîmbindu-i.

•

În jurul prînzului, cînd Gheorghe Dragomir, directorul general, obişnuia să-şi facă „turul" său de control prin atelier, găsi totul în regulă : muncitorii lucrau şi maşinile funcţionau din plin. Un lucru sesizară cei de aici, că Nicolae Dumitrescu, cunoscut ca omul conducerii, nu veni în întîmpinarea lui, dar puseră gestul

pe seama articolului. Înainte de a pleca, directorul îi ceru şefului de atelier să-l cunoască pe Mihai Dunăreanu, dorinţă pe care acesta i-o îndeplini. Veniră amîndoi la strungul acestuia şi Mihai fu emoţionat de cuvintele lui Dragomir : „Mă bucur, tinere, pentru ce ai făcut. Avem nevoie de oameni ca dumneata, care să ne popularizeze lucrătorii şi realizările". Apoi, către şef : „Gachi, este membru de partid ?" „Da", îi răspunse calm acesta. „Atunci, te rog să-l propuneţi secretar de U.T.C. Şi dă-i înainte, Mihai".

Gachi îi făcu cu ochiul şi-l urmă pe director. Tînărul strungar îşi văzu mai departe de treabă.

Tudor Postelnicu, rabotorul, îl privea cu invidie pe eroul zilei şi se întristă pentru faptul că el nu ştia să scrie bine nici măcar o cerere. Avea mai mult cu un an decît Mihai Dunăreanu, dar era mai scund decît el. „Ei, zise Postelnicu, poate să facă ce o face, tot muncitor ca şi mine rămîne". Stăteau pe aceeaşi uliţă în Izvoare şi copilăriseră împreună. Erau buni prieteni şi adesea mergeau amîndoi în oraş, la teatru. Ştia că Mihai avea o prietenă în Coveia, care lucra la Fabrica de avioane ca bobinatoare. Se vedeau des şi îşi făureau planuri de viitor. Tudor cu Mihai se dăstăinuiau unul altuia, fără să aibă secrete chiar şi în dragoste. Odată, cînd Tudor îi povestise că îi e dragă Magda de la zahăr cubic, nevasta lui Matei Arnăutu, care plecase în armată, Mihai l-a muştruluit şi el a ţinut supărare vreo săptămînă, după care şi-a cerut scuze şi s-au împăcat. De atunci erau nedespărţiţi.

•

Sorin Teodorescu fileta la cuţit ultimul ax pentru rafinărie. La a doua trecere, i se rupse vîrful. Opri maşina şi desfăcu cuţitul. Se duse cu el la polizor şi-l

ascuți. Se întoarse și îl montă. Porni strungul. Acționă ambreiajul și reglă cuțitul după pasul filetului. La a treia trecere, i se rupse iar. Se enervă și începu să înjure. Opri din nou mașina și plecă prin atelier fluierînd. Se tot frămînta că îl anunțase, cu o zi înainte, sergentul major Bobocel, că frate-său, Iorgu, care fusese dat dispărut în cel de-al doilea război, urma să vină acasă în cel mult două săptămîni. Omul se bucurase, dar se și întristase în același timp, deoarece cumnată-sa, Aneta, se măritase cu Ioniță Badea și avea cu el trei fete mari : pe Ileana, Lucreția și Tudorița. Ileana, cea mare, se măritase de un an cu Vasile Ispas și aștepta un copil. Și acum apărea și Iorgu.

Pe Sorin vestea îl năucise și nici nu știa cum aveau să se desfășoare lucrurile. Aștepta revederea cu fratele, dar mai era la mijloc și Ioniță Badea. Prin sat vorbeau oamenii că o să-l omoare Iorgu cînd o veni. Și se mai punea o problemă : unde o să tragă ? Pe urmă a doua : la cine o să stea și mai încolo veneau și altele. Încîlcită treabă !

Pe urmă zvonul care se auzise prin fabrică, cu restructurările, nu-i dădea deloc pace. Știa că nu este în relații prea bune cu Gachi și se aștepta să fie trecut printre primii pe listă. „Fie ce-o fi, vedem noi pînă la urmă", se încurajă el și se întoarse la mașină.

•

Constantin Gachi era singur în birou. Verifica fișele de protecția muncii, că vroia să le facă instructajul săptămîna viitoare lăcătușilor. Își scoase ochelarii și îi așeză pe masă, apoi își sprijini capul în mîini. Începu să sune telefonul. Îl lăsă cîteva clipe, crezînd că omul de la celălalt capăt al firului va renunța, dar telefonul

se încăpăţîna să spintece aerul cu zgomotul său. Ridică receptorul.

— Alo ! Da. Gachi sînt. Cu cine doriţi ? Cu Mihai Dunăreanu ? Da. Unde ? Bine, bine, am înţeles. Bună ziua.

Ieşi din birou şi-i făcu semn lui Mihai Dunăreanu. Cînd ajunse la el, îi spuse să-şi ia şublerul şi să se ducă la laborator să măsoare nişte piese uzate, să le facă schiţa şi pe urmă să le execute. Cînd băiatul dădu să plece, şeful îi mulţumi pentru articol, mărturisindu-i că în cei 38 de ani de muncă ai săi nu scrisese nimeni despre el la ziar. Băiatul nu zise nimic, se întoarse, îşi luă şublerul şi ieşi din atelier. Era emoţionat. Se gîndi cum îl vor privi oamenii din fabrică. Mergea tăcut şi aerul călduţ de aprilie îi plăcu. Îşi aminti că de dimineaţă şi pînă la ora treisprezece nu ieşise deloc afară. În laborator nu era nimeni şi se aşeză pe un scaun. Deodată se deschise uşa de la probe şi o laborantă înaltă şi slabă îl invită înăuntru, dar fără să-l urmeze. În mijlocul camerei stătea pe un scaun, în faţa mesei, Violeta, fiica inginerului şef, Ion Pitiş. Cînd văzu revista „Luceafărul", tresări. Cu Violeta se saluta şi schimbase puţine cuvinte. Era o fată frumoasă şi se făcea plăcută prin felul ei de-a fi. Nu jignise pe nimeni şi nu-şi dădea importanţă prin faptul că taică-său era al doilea în ordinea conducerii. Picase la examenul de la filologie şi pe urmă se angajase. În cartea ei de muncă era trecut „muncitor necalificat", dar lucra la laborator.

— Te rog să iei loc, Mihai, şi îi arătă scaunul de cealaltă parte a mesei.

Băiatul salută şi se aşeză. Chiar dacă revista se afla deschisă de-a-ndoaselea, el văzu titlul mare, *Fîn-*

tîna. „Oare ce se întîmplă cu mine azi ? se întrebă în gînd. Prea multe surprize". Își văzu numele tipărit cu litere de-o șchioapă deasupra povestirii și într-un colț un cerc în mijlocul căruia era scris „debut".

— Mihai, nu știam că ai astfel de preocupări !...

El se uită în jos și atunci realiză că are pantalonii de salopetă murdari și, pentru moment, îi fu rușine. Observase de cum intrase halatul alb, scrobit, al fetei, care-i venea pînă deasupra genunchilor. Și prin ei îi intuise sînii rotunzi și mici. Își aminti că o văzuse în costum de baie în urmă cu un an la Jiu, la plajă, și se îndrăgostise de ea, dar nu se gîndise vreodată că va putea merge mai departe.

— De cîte ori ne-am întîlnit, n-am bănuit că ascunzi asemenea taine... În ziarul județean articol, în revista Uniunii Scriitorilor debutezi cu o povestire.. Cine ești tu de fapt, Mihai Dunăreanu ?

— Violeta, te rog — rosti el — și își făcu de lucru cu șublerul. Avea mîinile murdare și vru să și le ducă la spate. Fata sesiză frămîntările lui și îl încurajă.

— Mihai, nu te înțeleg... nu te bucuri ?

— Ba da ! Dar m-ai luat prea repede. Și... îi veni în minte să-i spună că este îndrăgostit de ea, dar i se păru o prostie.

— Și ce ?

— Mie mi-a spus șefu' să vin cu șublerul și să măsor niște piese și acum...

— Să știi că scriu și eu poezii și aș vrea să' ne întîlnim, să mai discutăm despre literatură și despre... ce vrei tu. Citi apoi pe fața lui nerăbdarea. Vrei să pleci ?

— Nu ! răspunse el şi aşează şublerul pe masă. Lasă-mă să mă uit şi eu puţin ! şi ridică mîinile. Ea nu pricepu gestul lui şi Mihai adăugă : să n-o murdăresc...

— Vai de mine ! Ce-s vorbele astea, Mihai ?

— Întoarce-mi tu revista ! şi descrise prin aer cu mîinile un semicerc.

— De ce, vino lîngă mine.

— Ei, vine negru lîngă albu... are voie ? !

— Desigur. Şi se retrase mai spre capătul băncii.

El se aşează lîngă ea, ceva mai departe, să n-o atingă pe halat cu salopeta. Se apucă să citească prezentarea dintr-un chenar mic : „Tînărul strungar Mihai Dunăreanu de la Întreprinderea pentru industrializarea sfeclei de zahăr din Izvoare ne-a trimis cinci povestiri, cerîndu-ne părerea. Am ales dintre ele pe cea intitulată *Fîntîna* şi-i spunem că dovedeşte reale calităţi de povestitor şi este pe drumul cel bun. Îi însoţim debutul de azi cu un «bun venit» şi îl aşteptăm la redacţie". Trecu apoi mai departe : „Se apropia de miezul nopţii şi becul încă mai era aprins în casa lui Ghiţă Guguloi. Copiii lui se culcaseră devreme, iar el cu nevastă-sa, Coala, trîntiţi în pat, stăteau de vorbă. Coala îl rugase de mai mult timp să facă o fîntînă la drum, lîngă poarta mică şi nu reuşise să-l convingă". Urmări mai departe coloanele povestirii orînduite pe o jumătate de pagină de revistă. Se opri asupra finalului : „Ajunşi acasă, femeia s-a dus la bucătărie, copiii au intrat în casă, numai Ghiţă şi-a făcut de lucru pe lîngă fîntînă. S-a uitat în apă şi atunci şi-a amintit de ziua cu gazele, dacă... Porni spre bucătărie la nevastă-sa, luă garniţa pe care, deşi era plină, o vărsă în mijlocul bătăturii.

— Mă duc să iau alta, că asta e caldă".

— N-au tăiat nimic, murmură el. Apoi privirea îi alunecă spre picioarele fetei. Era descheiată la un nasture. I se puse un nod în gît. Parfumul ei îi gîdilă plăcut nările. Pulpele albe îi aţîţară poftele. Uitase de fabrică şi de toate.

— Mie mi-a mers la suflet, Mihai, să ştii. Şi chestia aia cu... uite, o am subliniată — „Ce-ar fi să facem o fîntînă pînă în inima pămîntului, să vedem ce ţîşneşte de acolo" — mi se pare nemaipomenită !

— Violeta — prinse el curaj —, eu ies la două, fac o baie şi pe la trei trec să te iau şi mergem în oraş prin parc şi mai discutăm, da ?

— De acord, acceptă fata. Te aştept.

— La revedere !

— La revedere !

Mihai Dunăreanu plecă. Parcă plutea. Cînd ajunse la atelierul mecanic, sosise schimbul doi. Îşi strînse sculele, făcu curăţenie la strung şi intră la vestiar.

Cristina Ungureanu vru cu tot dinadinsul să-l prindă pe Mihai Dunăreanu şi să-i vorbească. Dorea să-l felicite pentru articol şi pentru felul lui de-a fi. Ca avea să-l privească de acum înainte cu alţi ochi. Era prietenă cu Adrian Becheru de un an şi băiatul o ceruse de două ori în căsătorie, iar ea îi răspunsese : „Să mai aşteptăm... să mai treacă timpul". Atunci Adrian îi vorbise despre motivul grabei. Vasile, taică-său, îi văzuse de mai multe ori împreună şi i-ar fi plăcut s-o aibă noră şi asta cît mai repede. Sîmbătă după masă, la patru, venea Adrian s-o ia de acasă cu maşina lui, o Dacie cumpărată de şase luni, şi să plece împreună la Turnu Severin la talcioc. De o săptămînă aşteptase

ieşirea asta la Dunăre şi acum nu avea nici un chef. În loc să fie bucuroasă că pînă luni este liberă şi că va pleca cu prietenul ei la plimbare, se întristă. Se învîrti cîteva minute, gata îmbrăcată, prin faţa vestiarului de bărbaţi şi se necăji că nu apărea nici un muncitor pe care să-l roage să-l anunţe pe Mihai că are să-i spună ceva. Se ruşină la gîndul că ea îl caută pe băiat şi o luă nehotărîtă spre poartă. Pe drum îl ajunse pe Sorin Teodorescu, strungarul cu categoria a 7-a specială, care era al cincilea angajat al atelierului mecanic. Era înalt şi slab, cu umerii lăsaţi şi mergea mai mult pe partea dreaptă, deoarece făcuşe operaţie la plămînul drept. Mai avea trei ani pînă la pensie. Mulţi spuneau că, după cum arată, n-o mai apucă, dar el, de cîte ori vorbea cu cineva, îi aducea aminte, de fiecare dată, că mai are puţin cu munca. Cristina se gîndi la ce vîrstă o fi intrat în fabrică şi presupuse că la 20 şi pînă la 57 sînt 37 de ani de serviciu, de înmulţit cu 12 luni, cu 30 de zile, cu 8 ore, nu putu să socotească numărul total al orelor, dar conchise că se făceau cu sutele de mii. Omul îi auzi paşii şi se întoarse.

— Tu erai, Cristina ? Hai să mergem împreună.

— Nea Sorine, cînd vine nea Iorgu ?

— Nu ştiu ! Poate peste o săptămînă... poate mai tîrziu. Da' tu de unde ştii ?

— Păi nu ştie tot satu' ? Şi acum tuşa Aneta şi unchiu' Ioniţă ce vor face ?

— Aneta, săraca, n-avea de unde să afle că el mai trăieşte. Ce, crezi că el nu s-o fi căsătorit pe-acolo ?

— Şi de ce nu rămîne acolo, atunci ?

— Nu ştiu ! Greu de spus. Probleme politice. Oftă. Da' Adrian ce mai face ? schimbă el vorba. Te măriţi

cu el ? V-am văzut mereu împreună. Este băiat bun... are și mașină.

— Nu știu ! Și zici că or să se țină de cuvînt cu restructurările ?

— Nici nu se poate altfel, e lege, o sperie bătrînul.

La poartă îi controlă Vasile Stamin. Îi arătară gențile. La calea ferată se despărțiră. Sorin Teodorescu o apucă pe o potecă spre gară, iar Cristina Ungureanu pe șoseaua națională. În stația de autobuz se opri puțin și observă cum o sorbeau din priviri niște tineri. Era o domnișoară în toată puterea cuvîntului, înaltă și bine făcută. Părul negru îl purta pe spate, fața ovală și cu trăsături fine, ochi albaștri arcuiți de sprîncene negre, voievodale. Gura era mică și senzuală, cînd rîdea, făcea gropițe în obraji. Deux pièce-ul albastru, strîns pe talie, îi scotea în relief formele, sînii mici și tari ca la douăzeci de ani. Picioarele le avea frumoase ca ale vedetelor de cinema. Nu degeaba zisese Ion Scrobeală, la un dans, în toamna trecută : „Pssstt, vine artista". Ea auzise, îi plăcuse și trecuse mai departe spre Adrian.

•

Sorin Teodorescu trecu prin gară și nici nu luă seama de ce se adunase atîta lume pe peron. Nu se opri și nici nu avu curiozitatea să întrebe. Probabil se întîmplase vreun accident sau cine știe ce... Părea obosit și lipsit de vlagă. În dreapta purta geanta și pe stînga o ținea apropiată de corp și n-o plimba ca altădată milităreşte. Privit de departe, făcea impresia unui om care avea multă amărăciune în suflet. După ce trînti poarta, răsuflă ușurat. Curtea era pustie, semn că nu se afla nimeni acasă. Căută cheia în ascunzătoarea lor și deschise ușa de la intrare. Îl izbi un miros greu de

acru. Dădu ușa la perete, aruncă geanta în pat și se așeză pe un taburet. Stătu așa cîteva minute. Se aplecă și scoase de lîngă masă o sticlă de monopol cu țuică. O duse la gură și trase de cîteva ori. Se auzi poarta. Tresări. „Cine-o fi ?" murmură el, dar nu se ridică. Pașii răsunau pe aleea betonată, tot mai aproape. În prag apăru noru-sa, Leonora.

— Bună ziua, taică. Ce faci aci ? Mama nu este acasă ?

Sorin Teodorescu se mai învioră, ținea foarte mult la noru-sa și, după ce-l născuse pe Dan, o considera ca pe copilul lui. Toată această simpatie a lui venea și din faptul că Leonora se purta frumos cu ei. De multe ori bărbatu-său, Vasile, se mai certa cu ei, dar ea se punea la mijloc și împăca lucrurile întotdeauna.

— Bună să-ți fie inima, fata tatei. Mîncam. Hai și tu la masă. Aurelia este la global. Îi întinse sticla cu țuică.

— Păi nu pui și dumneata în pahar ?

— Lasă, ia așa, fără măsură.

Leonora gustă și așeză sticla pe masă.

— Trecui să vă las niște carne. A adus-o aseară Vasile...

— Du-te și pune-o în frigider. Și spune-i lui bărbatu-tău ăla să nu-mi mai poarte atîta de grijă...

Femeia tăcu un timp.

— Da' dumneata ce ai ? Ești bolnav ? Pari slăbit... palid. Te doare ceva ?

— Nu, nu, răspunse el repede, precipitat.

— Ei, nu, pe naiba ! Ce, crezi că eu nu văd...

Omul mai trase de cîteva ori din sticlă. O rugă și pe ea, dar nu mai vru.

Plecară spre bucătărie. Ea scoase carnea dintr-o sacoșă și o băgă în frigider.

— Ia... da' cé, s-a stricat frigiderul, nu mai are gheață !

— Nu... nu l-am mai ținut în priză...

Leonora scoase tăvița plină cu apă, o vărsă în bătătură și o așeză la loc. Închise ușa. Socru-său îi povesti întîmplările de la fabrică : articolul lui Mihai Dunăreanu, restructurările și drumul cu Cristina Ungureanu.

— Păi, ce, a ajuns băiatul lui nea Ion Dunăreanu să scrie la ziar ? întrebă ea miratã. Ia uite, domnule, ce dă din fata lui Ilie Treanță ? !

— Leonora, te rog. Mihai este un băiat foarte bun și nu-ți dau voie. Pînă aici. Dacă era vorba despre altul, mai mergea, dar pe el...

Nora se opri la timp. Îl cunoștea destul de bine pe socru-său și știa că pe cine consideră el băiat bun, așa rămîne, oricîte dovezi ai aduce. Schimbă vorba.

— Auzi, taică, să vezi ce a făcut Dan !

— Ce ?

— L-a bătut pe Bogdan al Ilincăi Bacariciu că stătea ăla prea mult cu Nicoleta Tudorei Scrobeală. Cînd l-am întrebat : „De ce ai dat, Dane, în Bogdan ?", el mi-a răspuns : „Să-l învăț minte, altădată să nu se mai lege de Nicoleta, că este gagica mea".

Sorin Teodorescu începu să zîmbească. Atunci se gîndi la felul de a fi al Cristinei Ungureanu și îl ferici pe cel care o va lua de soție.

:

Cristina Ungureanu stătea culcată în camera ei și asculta muzică la „Pescărușul" pe care i-l făcuse cadou Adrian de ziua ei. Cînta Julio Iglesias. Închise ochii. Simți o poftă nebună să facă dragoste cu cineva, deși

nu încercase pînă acum. Rămase în starea asta cîteva clipe, apoi se mustră pentru gîndul ei năstrușnic. Știa din familie că pentru căsătorie trebuie să fii fată mare. Așa fuseseră toate femeile din neamul ei și, cînd îi zisese o dată mătușă-sa, Aneta, că n-o prea vede bine cu purtările ei, Cristina era cît pe-aci s-o pleznească. O privise cu toată răutatea de care fusese în stare atunci și n-o mai salutase pînă cînd o pîrîse tatălui ei. „Da' ce mi-a strigat, nu ți-a spus, tată ? Nu i-ar fi rușine, cutră bătrînă ce este !" Marin Ungureanu se lămurise imediat care avea dreptate și a lăsat-o în pace.

Fata întinse mîna și apucă ziarul local, „Orizontul". Era deschis la pagina a treia. Citi de două ori cu voce tare semnătura de la articolul „Maistrul Constantin Gachi" : «Mihai Dunăreanu, strungar la Întreprinderea pentru industrializarea sfeclei de zahăr Izvoare». „Ce băiat bun... ăsta o să ajungă mare..." În odaia alăturată se auzi zgomot. Își dădu seama că frate-său trîntise ceva.

— Vitoșa, ce ai spart pe acolo, dragul meu frățior ? strigă ea ironic.

— Te-am rugat să nu mai îmi zici așa. Mă cheamă Victor, dacă nu mai ții minte numele fratelui tău, veni răspunsul.

— Măi mucosule, ia șterge-ți tu năsucul cînd vorbești cu mine... Ia uită-te la el !... Ia vezi !..:

— Auzi, Lolobrigido, dacă-ți dau una, auzi cîinii în Giurgiu ! Așa mă educi tu pe mine ?

Cristina începu să rîdă. Nu trecu mult și Victor intră peste ea.

— De ce nu bați la ușă, băiețaș ?

— Uite că nu vreau. Dacă te mai porţi aşa, te spun tatălui nostru, pe care-l ştii că ia măsuri urgente cu tine.

— Ei bine, de aia nu mai pot eu. O să mă mărit şi gata, o să scăpaţi de mine, rămîne craiul singur.

— Ce faci ? rosti el uimit. Ce, te-ai ţîcnit la cap ? Tăcură.

— Şi cu cine, mă rog ? Cine este nefericitul ? Spune-mi-l, să-l caut şi să-l lămuresc să-şi caute în altă parte. Zău, nu se merită să se chinuie bietul om cu tine.

— Sînt chiar aşa de rea, Victoraş ? întrebă ea afectată. Despre sora ta spui tu asta ?

— Nu, n-am vrut ! Te rog să mă ierţi.

•

Cînd Mihai Dunăreanu ajunse în faţa laboratorului pe la ora trei fără zece, Violeta îl aştepta la fereastră şi îi făcu cu mîna. Nu dură două-trei minute pînă coborî scările şi plecară împreună spre poarta întreprinderii. Violeta era veselă şi părea mulţumită. După cîţiva paşi observă că avea părul încă ud. Se opri. El continua să meargă.

— Mihai, se poate... de ce nu mi-ai spus ! Ne întoarcem la vestiar, că am acolo feonul şi te usuci la păr.

— Nu, Violeta, e tîrziu şi o să pierdem speciala...

— Ai să răceşti... vino.

Vestiarul era pustiu. Violeta deschise dulapul ei, scoase feonul şi intrară în laborator. El o urma în tăcere şi fără să se împotrivească. După ce apăsă butonul cu aer rece, lăsă feonul să funcţioneze aşa cîteva clipe, apăsă şi pe cel cu aer cald şi i-l trecu băiatului. Ea se

așează în fața lui și puse picior peste picior. Privelișteа nu-i displăcu lui Mihai și nici nu își feri privirea. Purtă jetul cu aer cald deasupra capului și din cînd în cînd scutura părul cu mîna stîngă. El vru să vină spre ea, dar nu-l lăsă lungimea cablului. Dacă mai făcea un pas, sărea din priză. Ea zîmbi înfiorată. Mihai îi pricepu jocul și se lăsă ademenit. Violeta își mîngîie de două ori piciorul de la gleznă pînă la genunchi. El veni în fața oglinzii și se pieptănă. Își făcu cărare pe partea stîngă. Avea un păr des și aspru. Pe la urechi se cîrlionțase. Violeta se apropie de el, întinse mîinile și îi acoperi ochii, își strivi pieptul de spatele lui, fapt care lui îi dădu o emoție ciudată. Îi prinse mîinile și i le sărută. Pe rînd. Se întoarse și o luă în brațe. Ea întinse gîtul și așteptă să fie sărutată. El întîrzie gestul. Gurile lor erau foarte apropiate. Se priviră cîteva clipe. Li se auzeau doar respirațiile sacadate. O sărută. Lung și cu sete. Inima fetei începu să bată repede.

— Uite ce-mi bate inima...

El o strînse de cîteva ori.

— Nu... mă doare.

Băiatului îi năvăli sîngele în obraji.

— Domnișoara Violeta, n-ați mai plecat? întrebă o voce pițigăiată de femeie.

Trupurile tinerilor, întinse ca două arcuri, zvîcniră și se eliberară de emoții.

— Răspunde-i, Violeta...

— Nu...

— Intră peste noi.

— Nuuu, fii fără grijă. Și îl sărută. Apoi se desprinse brusc. Gata, ajunge pentru azi. Hai să mergem.

La clubul întreprinderii, televizorul mergea şi cîţiva muncitori priveau un serial cu Charlie Chaplin. Din cînd în cînd, răzbăteau pînă afară ropote de rîs. Cînd Violeta păşi în sală, urmată de Mihai, toţi întoarseră privirile spre ei. Se ridicară doi tineri din primul rînd şi îi invitară pe noii veniţi să ocupe locurile şi ei trecură în rîndul doi. Nimeriseră bine. Pe micul ecran tocmai se consuma o scenă de dragoste. Micul Charlot îşi etala calităţile de îndrăgostit cu o femeie foarte frumoasă. Urmară secvenţe comice din care Chaplin ieşea întotdeauna învingător, însă acum nu se rîdea la fel de tare ca mai înainte. După zece minute se termină episodul şapte al serialului. Plecară toţi. Un băiat scund şi roşcovan opri televizorul. În stradă, Mihai îi spuse că speciala plecase de un sfert de oră şi nu mai aveau cu ce să ajungă la Coveia, la care ea răspunse că vor face cu mîna la vreo ocazie şi n-are rost să se enerveze.

În staţie nu mai era nimeni. Trecură cîteva Dacii încărcate şi nu mai avu rost să mai facă semn. Pe urmă salvarea, o maşină de la I.C.I.L., un T.I.R. şi trei-patru autocamioane. Nu opri nici una. Nu trecu mult şi apărură Cristina cu Adrian, care frînă lîngă ei. Adrian, la insistenţele Cristinei, deschise portiera şi îi invită. Cei doi se urcară în spate, lîngă Cristina. Adrian răspunse la salut binevoitor şi porniră. Pe drum o urmări pe Cristina în oglindă. I se păru că stă prea aproape de Mihai, care se afla la mijloc şi pentru cîteva clipe fu gelos pe el. Discutară simple banalităţi, ca să întreţină totuşi o conversaţie. De fiecare dată Cristina se străduia să spună cîte ceva cînd ceilalţi tăceau. Măr-

turisi că plecau la Turnu Severin pentru două zile, lucru care-l irită puţin pe Adrian. În cele din urmă, el îşi dădu seama că este ursuz şi îi întrebă dacă vor să le pună o casetă cu grupul la modă ABBA şi ei acceptară imediat. Muzica îi înveseli. În zece minute ajunseră la parc şi cei doi, după ce-i mulţumiră, îşi luară la revedere şi coborîră.

•

În timp ce Violeta şi Mihai se plimbau pe aleile parcului, Tudor Postelnicu, rabotorul şi prietenul cel mai bun al lui Mihai, ieşea din restaurantul „Crişul" din centrul oraşului, la braţ cu Ioana Greculescu, bobinatoare la Fabrica de motoare electrice. Ioana era o femeie scundă şi durdúlie, cu sîni mari şi provócatori. Părul îl purta lung pe spate şi se îmbrăca în pantaloni strînşi pe corp. Oriunde se afla, trebuia să inventeze cîte ceva ca să iasă în evidenţă. Avea o fire blîndă şi darnică, ce nu se lăsa prea mult rugată. Mulţi spuneau că ăsta a fost şi motivul pentru care bărbatu-său se despărţise de ea, dar Ioana susţinea că Eugen era beţivan şi o bătea. De fiecare dată se plîngea că nu este nimic adevărat din vorbele lumii şi că sînt simple zvonuri pe care i le scoteau cei care îi ziseseră de la obraz să se culce cu ei, dar cinstea Ioanei fusese mai presus de toate. Cîteodată, cînd se nimerea să-i placă cineva, nu se lăsa pînă nu punea mîna pe el. Aşa se întîmplase şi cu Tudor Postelnicu. Se cunoscuseră cu o lună în urmă, cînd părăseau sala cinematografului „Central". De atunci se întîlniseră de cîteva ori. De prima dată îi povestise viaţa ei cea fără de noroc şi pe el îl impresionase. Tudor se oferise s-o conducă acasă. Stătea pe undeva, aproape de centru, într-o garsonieră. O apu-

cară pe lîngă magazinul „Bourul" și de acolo la al patrulea bloc ajunseră la ea. Tudor părea puțin supărat că îl încărcase ospătarul la nota de plată și față de Ioana îi era rușine să-i ceară socoteală. Femeia încerca să-l îmbuneze și-l invitase la o cafea în cuibul ei. El acceptase foarte repede.

•

Constantin Gachi stătea într-un fotoliu în odaia lui și citea revista „Fotbal". Cîteodată murmura, dădea nemulțumit din cap și dintr-o dată se agita ridicînd amîndouă mîinile. Soția lui trăgea o bluză de-a ei la mașina de cusut. Se opri și îi urmări atentă gesturile. Zîmbi. În ultimul timp Anca, fata lor, se schimbase, devenise tăcută și foarte distantă, ea care altădată nu mai dădea altuia rînd la vorbă. Pe moment, Irina intrase la idei și se tot frămînta ce putea fi. Presupunea că este îndrăgostită și de aceea se purta așa. Andrei, băiatul cel mare, lipsise o noapte de acasă. Se gîndi dacă este momentul potrivit să i le facă cunoscute și soțului ei, dar se răzgîndi. După o săptămînă de muncă, avea și el dreptul la odihnă și liniște. Observă că îmbătrînise și noi cute îi brăzdau fața. De băiatul cel mic se simțea mîndră și întotdeauna îi lua apărarea sau, cînd acesta întîrzia pînă noaptea tîrziu, nu îi mai spunea soțului. Făcea toate astea pentru faptul că Matei îi semăna. Gachi își ridică privirea de pe revistă.

— Ce s-a întîmplat, Irina, dragă, de ce stai ?

— Te admiram, craiule, îl întărîtă ea.

— Da, bine, numai tu și cu Cristina Ungureanu nu îmi cunoașteți numele. Ea îmi zice „ursul". Făcu o pauză. Și poate că sînt... Are dreptate. Tăcu. Apoi adăugă : și tu ai dreptate, uite, parcă sînt un crai, și

se ridică. Pufniră amîndoi în rîs. Irina își continuă lucrul, iar el ieși în curte și se duse spre fîntînă. Se întunecase. Scoase o găleată cu apă și bău.

— Pe unde umblă copii ăștia ai mei ? murmură, oftînd ca pentru sine și se uită spre poartă. Să nu fi trecut cineva și să mă fi auzit, că pe urmă umblă vorba că m-am țîcnit.

Cînd se întoarse, nevasta îl aștepta în prag.

— Ce, craiule, vorbești singur ? i se adresă ea provocatoare.

— Ei, cînd îmbătrînește omul, se mai schimbă, găsi el o scuză. Dar tu să tragi cu urechea... să știi că nu este frumos !

Intrară din nou în casă. Abia acum își aminti de articolul lui Mihai Dunăreanu.

— Ascultă, zîna zînelor, șopti el cu tremur în voce, poftim și vezi de ce este în stare craiul tău ! și îi întinse ziarul pe care îl scoase din buzunarul hainei.

Femeia îi văzu poza și numele și se apucă să citească. După cîteva minute, timp în care uneori repeta frazele care-i plăceau, lăsă ziarul și îl privi.

— Cum e ? își încreți el fruntea.

— Bine ! După 38 de ani se scrie și despre tine în ziar. Acum urmează radioul și televiziunea. Îți urez succes ! Iartă-mă ! Mai devreme nu se putea ? !

•

Se făcuse ora zece seara și Gheorghe Tîrșoagă, sudorul, nu se mai ridicase de pe scaun. Băuse a doua sticlă cu vin și scrîșnea din dinți : „Dacă o prind, o omor. Să-mi facă ea mie una ca asta !". Privirea i se împăienjenise. În mînă ținea un bilețel, pe care-l învățase pe de rost. Pe el scria :

Dragă Gigi,

Tu eşti lumina ochilor mei, fără tine n-aş putea trăi. Ne-am căsătorit din dragoste. Te-am iubit pînă în ziua în care l-am întîlnit pe el. Mi-am luat lumea în cap şi am fugit amîndoi, nu ne căuta, că n-ai să ne dai de urmă. Rămîi sănătos şi refă-ţi viaţa.

Nicoliţa

Lumina ochilor... grijania ei, şi să mai crezi în femei... Ridică din nou bileţelul : „Te-am iubit pînă în ziua în care l-am întîlnit pe el". Apucă sticla şi o trînti în mijlocul odăii. Se sparse şi îi săriră cioburi la picioare. Privi tabloul nevestei din perete şi porni spre el cu un deget ameninţător. „Pe mine, fă, mă faci tu de ruşine ? Unu este Gheorghe Tîrşoagă în Izvoare, să ştii şi tu..." Desprinse tabloul, îl trînti şi sări cu picioarele pe el. Începu să izbească cu tocul pantofului fotografia, pînă o distruse. Ieşi pe scară.

— Am să plec de aici, urlă el, şi am să dau foc casei.

Se duse să aducă cîteva haine vechi şi le puse lîngă şopru.

— O să ardă tot, se mînie el.

Se aplecă, scăpără rotiţa brichetei şi flacăra ţîşni. Stătu în cumpănă cîteva clipe. Se clătina.

— Nu, nu... e munca mea ! Fii cuminte, nu face prostii, se certă el. Tat-al meu, dacă m-ar vedea în ce hal sînt, s-ar răsti la mine : „Gheorghiţă, Gheorghiţă, îţi pierzi capu' pentru o fustă de femeie, tu om ca bradu', vino-ţi în fire, băiatule !" Tăicuţul meu... Îl înecă plînsul şi porni împleticindu-se pe uliţă.

Pînă să ajungă Constantin Gachi şi să vadă cine îl strigă, necunoscutul deschise poarta larg şi o trînti de gărduţul de ciment.

— Care eşti, bă, fratele meu ?

— Eu sînt, şefule !

— Aaaa... Tu eşti, Gheorghe ? Ce s-a întîmplat ?

— Şefule, m-a lăsat Nicoliţa şi a fugit cu unu'...

— Şi ?

— Şi eu ce fac acu' ?

— Cine este, Costică ? întrebă nevastă-sa de pe scara din faţa casei.

— Gheorghe Tîrşoagă, are treabă cu mine...

— Ce treabă la ora asta ?

— Am rămas văduv, tuşă Rino...

Cînd auzi aşa, femeia veni spre poartă. Era pornită să-l încurajeze cu cîteva vorbe bune. Îşi dădu seama că omul ţine prea mult la ea şi într-un moment de rătăcire sufletească putea fi în stare de orice.

— Săru' mîna, tuşă Rino... iartă-mă că vă deranjez la ora asta, dar mă arde aici — şi arătă la inimă.

— Mă Gheorghiţă, las-o-ncolo de nebună ! Ce, nu-ţi găseşti tu altă femeie ? ! Eu te ştiu om ca lumea şi tu te pierzi numai din atît.

— Venii la şefu'... să-i cer un sfat. M-a crescut de cînd eram atîtica, şi arătă cît. Aş mînia cerul dacă aş ieşi din vorba şefului...

— Mă Gheorghiţă...

Tîrşoagă se puse pe plîns.

— Aşa-mi zicea tat'al meu, fie-i ţărîna uşoară... Mama este departe. Nu mai am pe nimeni pe lume. Gata, mă duc, v-am supărat... nu se mai întîmplă, asta este soarta mea. Şi plecă încet, clătinîndu-se.

— Nu mai ajunge ăsta acasă, Costică, se neliniști Irina.

— Se descurcă el, murmură Gachi.

Cei doi îl priviră cum se depărtează și intrară în curte.

*

După ce au ieșit de la cinematograf, s-au prins de mînă și au mers o vreme tăcuți. Subiectul filmului *Gară pentru doi* îi impresionase. Primul, care rupse tăcerea, fu Mihai.

— A fost nemaipomenit! Cum este posibil așa ceva?! O poveste minunată: el, pianist, se îndrăgostește de ea, ospătară, într-o gară. Totul pleacă de la o ceartă. Și interpreții...

— Da... au fost bine aleși, îl întrerupse Violeta. Toată povestea lor a fost admirabilă și regizorul a fost bun. Și peripețiile lor, petrecerea de la restaurantul unde lucra ea și cum se uitau colegele ei... Imită ospătara din film. «O ciorbă de cutare, două porții, două fripturi de porc și spune-i lui Ivan de la bucătărie că sînt pentru mine, două coniacuri mari, spune-i Liubei că sînt pentru mine.»

Era o noapte minunată. Cerul, spuzit de stele, păstra doar undeva departe cîteva scame de nori. Luna plină veghea străzile care deveniseră pustii. O liniște adîncă învăluise orașul. Se făcuse ora unsprezece și un sfert. Violeta locuia aproape de centrul orașului, pe lîngă Grădina botanică.

— Tu la ce oră ai mașină spre Izvoare, Mihai? îl întrebă ea grijulie.

— La 24 pleacă de la I.R.A. cu navetiștii și șoferii de la I.T.C.

Mihai o prinse de braţ. După cîţiva paşi se opriră în faţa unei vitrine puternic luminată. Violeta zîmbi şi întoarse capul. Nici nu se gîndi de cîte ori trecuse pe acolo însoţită de cineva, dar acum o încerca un sentiment ciudat : pentru nici un băiat nu-i bătuse inima ca acum. De ce oare ? Mihai nu-i întrecea cu nimic pe ceilalţi. Cu ultimul, un inginer de la Fabrica de avioane, se purtase aşa de urît, deşi el îi declarase că o iubeşte şi o ceruse în căsătorie, se văzuseră înainte cu două zile şi se despărţiseră. Aşa vrusese ea, iar acum Mihai, cu muţenia lui şi cu gesturi stîngace, o ameţise. Pe urmă îşi aminti că după povestea cu articolul şi povestirea, vrusese neapărat să-l cunoască. Parcă aşteptau amîndoi ceva şi el se văzu pus în încurcătură.

— Ştii ce, Violeta, aş dori să-ţi spun ceva şi nu am destul curaj. Să nu crezi că vine prea repede mărturisirea mea.

Inima fetei începu să bată şi mai tare, gata să-i spargă pieptul.

— Prea a fost minunată ziua asta şi n-aş vrea să mă trezesc brusc. De-aş putea să-ţi spun tot ce am pe suflet ! grăi el şi oftă.

— Spune, Mihai, îl îndemnă ea cu o voce înceată.

— Vorbele sînt mari, dar şi faptele sînt pe măsura lor.

O strînse uşor în braţe delicat şi atent şi o sărută. Gura ei zăbovi pe gura lui, ademenindu-l.

— Bine, ne vedem mîine. Hai, du-te, să nu pierzi maşina. La ora 15, în faţa statuii lui Cuza. Noapte bună !

A doua zi după prînz, Georgică Dinulescu intra la soru-sa, Floarea Dunăreanu. Era acasă și Niță, bărbatu-său. Floarea Dunăreanu, o femeie scundă și grasă, roșie în obraji, cu un nas scurt și borcănat, nu prea avea timp să participe la „ședințele" din uliță, unde se analiza întreaga viață a satului. Georgică nu mai trecuse pe la soru-sa de cîteva luni și faptul că venise singur o puse pe gînduri pe Floarea. „Are el ceva să-mi spună", se gîndi femeia, de cum îl văzu. Niță îl pofti la bucătărie și aduse o oală cu vin. De cînd se știa pe lume, Niță Dunăreanu avea vin pînă în toamna următoare și mai dădeau și la vecini. Nevastă-sa se ocupa de vie și își făcea globalul la ceape. Nu prea se împăcau bine ei, cumnații, se cam uitau unul la altul cu ghiolduri. Pe Niță, căruia i se dusese faima de om serios și tăcut, limbuția lui Georgică îl scotea, uneori, din sărite, dar de cele mai multe ori reușeau să se suporte pentru că știau că este între ei Floarea. Cu băutură, soții Dunăreanu îi rugau pe toți cei care le treceau pragul, dar cu mîncare se arătau mai zgîrciți. Niță Dunăreanu se număra printre gospodarii de frunte ai satului și mai avea un frate, pe Dumitru.

Nu se vorbea despre cei doi Dunăreanu cum se vorbea despre neamul Brezeștilor (care erau șapte frați și o soră), despre Curcanii (patru surori și doi frați), Berceniii, Sucăleștii sau Pandureștii, care, adunați la un loc cu toate rudele lor, făceau mai mult de jumătate din populația satului. Brezeștii erau toți înalți și mîndri, aveau case bune, cu cîte patru-cinci odăi, ridicate de tatăl lor, Costandin, maistor vestit pe toată Valea Jiului. Femeile lor, vrednice, puneau ban peste ban pentru copii și nepoți. Ei își luaseră servici la Coveia și fă-

ceau naveta. Dintre ei, cel mai răsărit era Nicolae, șofer pe mașina cu butelii, omul care-și ridicase și prima vilă în Izvoare. Curcanii petreceau și nu puneau mare preț pe ce lasă în urma lor. Marin Curcanu îi cumpărase, printre primii, mașină Dacia băiatului cel mare, Tudor, Bercenii, sanchii de felul lor, se luau la harță cu oricine din cel mai mic lucru. Sucăleștii, fudui și bine îmbrăcați, aveau ambiție la nunți pe sîrbe, iar Pandureștii puseseră toți salbe strălucitoare la gît nevestelor.

Niță și Floarea Dunăreanu stăteau împreună cu fiul, Mihai, și cu fiica, Maria, pe ulița Geonoieștilor, la vreo cinci sute de metri de școală. Aveau două case : una cu patru odăi, a băiatului, și alta cu trei, a fetei. „Noi o să ne facem o *bujdulă* cu două odăi mai în fundul grădinii, numai să vedem copiii în rîndul lumii", îi zisese Niță odată, demult, nevestei cînd își făcuseră și ei socotelile, ca oamenii. El lucra ca factor poștal la Oficiul P.T.T.R. nr. 6 în Coveia și, spre seară, dădea o mînă de ajutor și la treburile gospodăriei. Maria era la I.S.E. în anul întîi, la economia industriei. Tare mult se bucuraseră părinții ei pentru reușită. Îi numărai pe degetele de la o mînă pe studenții din Izvoare. Mihai terminase Liceul industrial la seral și îi intraseră în cap gărgăunii : nu și nu, el vroia să se facă ziarist, lucru de care se îndoia taică-său pe motiv că, pînă să ajungi să faci meseria asta, îți trebuie oameni să te sprijine. Desigur că Georgică Dinulescu o să povestească ceva și despre articolul lui Mihai, iar cei doi așteptau cu nerăbdare să audă părerea celor din Izvoare.

— Auzi, cumnate, începu el tacticos, să știi că mă bucur pentru nepotu-meu. Bă, trăii și eu să văd pe

cineva din neamu' nostru scriind la ziar. De-ar mai trăi baba Ilinca Guguloaica să-l vadă, mamă, mamă, ce minune ar fi...

Floarea simți cum i se umezesc ochii și ieși în bătătură. Niță asculta atent și avea furnicături pe spate.

— Cînd am văzut așa cu litere de-o șchioapă : Mihai Dunăreanu...

Niță tăcea.

— Și mai este ceva... Făcu o pauză, așteptînd să fie întrebat, dar cumnatu-său parcă nici nu auzise ce spusese și nici nu avea curiozitatea de a mai afla noutăți.

Floarea reveni pe nesimțite și se opri lîngă ușă în picioare. O observă doar bărbatu-său, că Georgică era așezat cu spatele.

— A fost ieri cu fata inginerului șef de la zahăr în oraș. Vuiește tot satul. Rostise „vuiește tot satul" rar și apăsat și-l fixase pe Niță să-i vadă reacția, dar acesta nu clipi din ochi și nu i se clinti nici o cută a feței. Cumnate, pune, bă, aci și ceva de mîncare, ce naiba ! Că doar nu te sărăcesc de două felii de brînză. Floarea scoase din dulap o farfurie cu brînză, apoi deschise ușa frigiderului și luă o bucată de salam și o așeză pe masă. Pe urmă aduse o jumătate de pîine și un cuțit. Niță tăie pîinea în cîteva felii groase, apoi brînza și salamul.

— Poftă bună, cumnate... și către nevastă-sa : Hai, Floare, ia și tu, să nu-i fie rușine lu' nen-tău.

Începură să mănînce în liniște. Urmară cîteva clipe de tăcere în care se auzea doar mestecatul lor. Femeia, care n-o văzuse pe fata inginerului șef, se bucură pe moment, dar se gîndi că Mihai nu era de nasu' ei. „Doamne, ce proastă sînt, păi ce, se și luară... sînt și ei tineri, să vedem ! Da' mai bine cu asta decît cu Ileana Nicoletei Ciupagea, văduva care nu mai prididea cu

musafirii, femeie bătrînă şi năroadă, aiurită nu alta şi fie-sa. Cu cine să semene ? Doamne fereşte !".

După felul cum înfuleca, se vedea de departe că musafirului îi era foame. Niţă zîmbea mulţumit de cele auzite şi, din cînd în cînd, băga cîte o felie de brînză în gură.

— Auzi, omule, ce face băiatul nostru ? În loc să înveţe pentru facultate, se plimbă. Spusese totul pe un ton fals şi nici ei nu-i venea să creadă atitudinea pe care o luase.

— Ei, lasă-l, femeie, şi tu acum. Sînt tineri..., se distrează şi ei...

— Şi de ce mă rog să nu se bucure şi ei de anii ăştia ? sări Georgică devenind dintr-o dată arţăgos. Ia să-l lăsaţi în pace... are armata făcută, a terminat liceul industrial la seral, face el şi facultate, că e băiat deştept. Aveţi răbdare, că nu e timpul trecut. Da' am auzit că se schimbă primaru'...

Cei doi soţi ridicară din umeri. Nu ştiau nimic.

— Voi pe ce lume trăiţi ?

— Şi cine vine ? se interesă Floarea.

— Unu' tînăr din oraş.

— Da ?

— Treaba lui... nouă nu ne intră nimic în pungă.

— Şi mai am o veste bună pentru voi.

— Care ? întrebară amîndoi în acelaşi timp.

— Se ţine un concurs în oraş la Institutul de cercetare ştiinţifică şi inginerie tehnologică... Sînt multe posturi de tehnicieni, de ingineri şi Mihai poate să ocupe unul de tehnician simplu, că are industrialul, categorie bună şi vechime în cîmpul muncii.

— Să facă iar naveta ? se arătă nemulţumit Niţă.

— Las' că e bine, mai scap și eu de spălatul salopetelor, că mi s-a urît storcînd la ele de mi se face apa ca smoala !

— Ha, ha, ha, rîse Georgică. Știi cum făcuși, Floare, acum ? Exact ca Nicolae Scrobeală, camionagiul : „Of, Doamne, fir-aș eu al dracu' cu tata, că nu m-a dat și pe mine să învăț carte și să mă fac inginer, am rămas cărăuș și cîștig o mie de lei pe zi". Georgică bău încă un pahar de vin și se ridică. Vă rog să-i spuneți să se prezinte la concurs, nu se știe de unde sare iepurele ! Porni spre ușă. În bătătură se opri. În urma lui veneau cei doi. Trecuse de ora 15.

— Să știți că dacă nu-i spuneți de concurs, mă supăr, se adresă el din nou cumnatului. Nu de altceva, dar este păcat ! S-a anunțat și în ziar... Hai, bună ziua ! Și plecă.

Niță și Floarea îi răspunseră și îl petrecură cu privirea mult timp.

•

La ora stabilită cu o seară înainte, Mihai Dunăreanu aștepta în fața statuii lui Cuza. Nu era singurul, ci îi țineau companie încă două domnișoare, care își priveau la intervale scurte ceasul. Mihai nu părea nerăbdător că nu se arată Violeta și se gîndi dintr-o dată că ar putea să nu vină. După cinci minute, una dintre fete porni spre cofetăria „Dalia". Mihai rămase în competiție cu cealaltă. Pe trotuarul celălalt o mulțime de oameni se agitau, dar nu avu curiozitatea să treacă la ei și să întrebe ce se întîmplă. În sfîrșit, o văzu de departe. Venea grăbită pe lîngă Farmacia nr. 2. O luă în direcția ei. Se angajară amîndoi în traversarea străzii pe marcajul destinat pietonilor. Se opriră în mijlocul

ei. Violeta îi întinse mîna și își ceru scuze pentru întîrziere, el se aplecă și i-o sărută. Din amîndouă sensurile, mașinile le oficiau întîlnirea. Se retraseră spre partea de unde plecase el.

— Încă o dată te rog să mă ierți, n-a fost din vina mea, încercă ea să găsească o justificare.

— Nu-i nimic, acum am sosit și eu — minți el —, dar oricum n-aș fi părăsit locul înainte de a ne privi doar cîteva clipe și pe urmă puteam să ne despărțim liniștiți, grăi Mihai vesel.

— Și acum ce facem ? îl întrebă fata.

— Să hotărîm... rîse el, că de-aia ne-am adunat.

— Mergem acasă la mine.

Băiatul crezu că este o glumă sau poate vrea să-l pună la încercare. Tăcu.

— Da, da, așa cum ai auzit. Mergem la mine. Este ziua mea. Împlinesc douăzeci de ani.

Uimit de o veste atît de neașteptată, Mihai fu puțin încurcat.

— La mulți ani ! Bine, dar n-am știut. Sînt nepregătit. Poate că ai musafiri, sînt și părinții tăi...

— Mihai, nu-ți face, te rog, probleme. Avem destul timp și pentru astfel de lucruri. Eu am ținut neapărat să fim într-un cadru intim... doar noi doi pe această planetă care geme, glumi ea, de nu știu cîte milioane tone de încărcătură nucleară.

Fața lui se destinse și gustă din plin ultima frază pe care ea o rostise pe un ton cald, apropiat.

Pe drum discutară banalități. În mai puțin de zece-cincisprezece minute ajunseră la Grădina botanică. De acolo o cotiră la stînga pe o străduță. Intrară într-o curte mare și de acolo pe un coridor. În capătul lui,

Violeta scoase cheia din buzunar și descuie ușa, care se lovi încet de perete.

— Acum trece-mă pragul în brațe.

Băiatul nu se lăsă rugat a doua oară, că execută ca un automat. Îi strînse mijlocul și parfumul fin îi gîdilă în mod plăcut nările. O lăsă în mijlocul camerei și se întoarse să închidă ușa.

— Cît de puternic ești, Mihai ! Nici nu-ți imaginezi cît de mult îmi doream un asemenea prieten ! îl lăudă Violeta.

El se simți puțin rușinat, sîngele îi năvăli în obraji. Nu știa cum să judece vorbele ei, nu avea destulă experiență în această privință. Stătea și o privea mirat cu ochii lui mari și negri. Inima îi bătea puternic. Pe moment i se păru și mai frumoasă decît era în realitate. Se prinsese în jocul ei, acum nu avea altceva de făcut decît să meargă pînă la capăt. De aceea puse paie pe foc :

— Ți-am spus că sînt îndrăgostit de tine de cînd te-am văzut la Jiu. Acum porți ceva strălucitor în priviri și nu știu ce-mi vine să-ți mărturisesc sincer. Te-aș lua în brațe.

— Și de ce n-o faci ? Cine te oprește ?

— Poate îngerul tău păzitor...

— Uite, el îți dă voie, apropie-te.

O sărută.

Pe urmă se așezară pe pat. Atunci el avu timp să-și rotească, discret, privirea prin cameră. Era înaltă și încărcată de mobilă. Pe un perete se întindea biblioteca. „S-o fi avut eu la tata pe asta ! își zise el în gînd. Ce mai treabă făceam !". Pe celălalt perete, un tablou reușit, reprezentînd o scenă de iarnă în care trei cai treceau pe un pod troienit, mînați din urmă de o fată. Pe

jos, un covor în care se îngropa pantoful. După ce termină inventarierea, i se adresă :

— Ce crezi tu, Vio, despre mine ?

— Că eşti un băiat minunat... n-aş vrea să trăieşti cu impresia că încerc să găsesc o formulă tare, să caut să te flatez, nu ! Atîta doar că-mi placi. Dar nici nu sînt o fată uşuratică, schimbă ea tonul. Totul a început frumos, nespus de frumos, Mihai. Nu strica nimic din ceea ce pare să se înalţe între noi. Să zidim cu cele două suflete un ceva al nostru, pe care să-l ţinem zăvorît şi tainic.

— Ce frumos vorbeşti... M-ai convins. Dar parcă a venit prea repede totul...

— A venit repede şi va avea durată.

Tăcură.

— O ! Iartă-mă, Mihai, nu te-am servit cu nimic, de parcă în casa asta s-ar fi terminat toate.

Se duse mai întîi în faţa oglinzii şi se privi. Era palidă şi avea părul ciufulit. Aduse de la bucătărie o tavă cu o sticlă şi două pahare cu picior.

— Desfă-o tu. Şi toarnă în pahare.

— La mulţi ani, dragostea mea !

— La mulţi ani, iubitule !

Norocire. Băură. Pe nerăsuflate.

Dragostea lor era copilărească şi lacomă, simplă şi plină de viaţă. Parcă pluteau într-un univers în care făceau primii paşi. Băiatul visa cu ochii deschişi şi se simţi fericit alături de ea. Pentru totdeauna.

Cuprinis

Minutul de la miezul nopții
Înainte de nuntă
Leonora . . .
Dorința împlinită
Femeie singură .
Miaua lui Roman
Untură cu geamuri
Înaintea plecării
Nesăbuința
Bătrîna . . . . . .
Viața la persoana întîi plural
Destine

Redactor : FLOREA MIU
Tehnoredactor : MARILENA LUNGULESCU

Bun de tipar : 30.III.1989
Coli de tipar : 5,125
CRAIOVA. 1989

Întreprinderea Poligrafică „Oltenia",
str. Mihai Viteazul nr. 4, Craiova
Comanda nr. 63